

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

ΘΕΜΑ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΣΑΜΟΥ

**ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΙΡΗΝΗ ΨΑΡΡΗ του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
(Α.Μ. 218/04)
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΓΚΙΤΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΜΑΡΤΙΟΣ 2009

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

*‘Το φως του Αιγαίου, το μπλε της θάλασσας, το άρωμα της φύσης, ο δροσερός αέρας
Η καυτή άμμος, τα πεντακάθαρα νερά. Ο αρχαίος πολιτισμός, η σύγχρονη κουλτούρα
Η λάβα της ζωής, η ζάλη του έρωτα. ΣΑΜΟΣ...Η γοητεία της ζωής’*

Η Σάμος επάξια κατέχει αυτό τον τίτλο στο ευρύτερο κοινό. Από την Σάμο κατάγονται διάσημοι φιλόσοφοι και αρχιτέκτονες. Έχει από τα πιο καταγάλανα νερά και τις πιο όμορφες παραλίες του Αιγαίου. Πολλοί την επισκέπτονται λίγοι μένουν δυσαρεστημένοι. Είναι το όγδοο νησί σε έκταση στο Αιγαίο. Όπως θα διαπιστώσουμε στην εργασία που θα ακολουθήσει θα δούμε την κάθε περιοχή αναλυτικά. Το νησί της Σάμου χωρίζεται σε τέσσερις δήμους βάσει του σχεδίου Καποδίστρια. Αυτοί είναι: ο δήμος Βαθέως, ο δήμος Καρλοβάσου, ο δήμος Μαραθοκάμπου και ο δήμος Πυθαγορείου. Θα δούμε ξεχωριστά για τον κάθε δήμο και τις περιοχές του που μπορεί κανείς να διανυκτερεύσει, να γευματίσει, πώς να προσεγγίσει την περιοχή αυτή και τι αξίζει να επισκεφτεί ο Έλληνας ή ο ξένος που θα έρθει για διακοπές ή για οποιοδήποτε άλλο λόγο στο νησί. Στο τέλος του οδηγού υπάρχουν φωτογραφίες ώστε να μπορέσουμε να διακρίνουμε τις ομορφιές του νησιού όχι μόνο στα λόγια αλλά και μέσω φωτογραφικού υλικού. Διαβάζοντας αυτό τον οδηγό θα καταλάβουμε γιατί έχουν γραφτεί οι παραπάνω στοίχοι για το νησί του Αιγαίου που το λένε Σάμος.

Το φως του Αιγαίου, το μπλε της θάλασσας
Το άρωμα της φύσης, ο δροσερός αέρας
Η καυτή άμμος, τα πεντακάθαρα νερά
Ο αρχαίος πολιτισμός, η σύγχρονη κουλτούρα
Η λάβα της ζωής, η ζάλη του έρωτα
ΣΑΜΟΣ...
Η γοητεία της ζωής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	4
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΣΑΜΟΣ (ΒΑΘΥ)	10
1.1 ΙΣΤΟΡΙΑ	10
1.1.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	10
1.1.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	11
1.1.2.1 Το μουσείο της Σάμου.....	11
1.1.3 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ.....	13
1.1.3.1 Προφήτης Ηλίας.....	13
1.1.3.2 Η μονή της Ζωοδόχου Πηγής.....	13
1.1.3.3 Η Μονή της Αγίας Ζώνης.....	13
1.1.4 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	14
1.1.5 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ.....	15
1.1.5.1 Εστιατόρια/Ταβέρνες.....	15
1.1.5.2 Νυχτερινή διασκέδαση.....	16
1.1.6 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΑΘΕΩΣ.....	17
1.2 ΚΟΚΑΡΙ	19
1.2.1 ΙΣΤΟΡΙΑ.....	19
1.2.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	19
1.2.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	19
1.2.4 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ.....	20
1.2.5 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	20
Η περιοχή του Κοκαρίου διαθέτει τα παρακάτω καταλύματα ανά κατηγορία:.....	20
1.2.6 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ.....	21
1.2.6.1 Εστιατόρια /Ταβέρνες.....	21
1.2.6.2 Νυχτερινή διασκέδαση.....	22
1.2.7 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΟΚΑΡΙ.....	22
1.3 ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	24
1.3.1 ΙΣΤΟΡΙΑ.....	24
1.3.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	25
1.3.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΩΡΟΙ.....	25
1.3.4 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	26
Ο Άγιος Κωνσταντίνος διαθέτει τα παρακάτω ξενοδοχεία ανά κατηγορία:.....	26
1.3.5 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ.....	26
1.3.6 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.....	26
1.4 ΒΟΥΡΑΙΩΤΕΣ	26
1.4.1 ΙΣΤΟΡΙΑ.....	26
1.4.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	28
1.4.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	28
1.4.4 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ.....	28
1.4.4.1 Η Μονή της Βροντιανής.....	28
1.4.5 Διασκέδαση.....	29
1.5 ΜΑΝΩΛΑΤΕΣ	29
1.5.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ τους ΜΑΝΩΛΑΤΕΣ.....	29
1.6 ΣΤΑΥΡΙΝΙΔΕΣ	30
1.7 ΑΜΠΕΛΟΣ	31
ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ	33
2.1 ΙΣΤΟΡΙΑ	33
2.1.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	34
2.1.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	34
2.1.3 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ.....	35
2.1.3.1 Προφήτης Ηλίας.....	35
2.1.3.2 Η Μονή της Μεταμόρφωσης.....	35
2.1.4 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	35
Η περιοχή του Καρλοβάσου διαθέτει τα παρακάτω ξενοδοχεία ανά κατηγορία:.....	35
2.1.5 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ.....	36

2.1.5.1 Εστιατόρια/ Ταβέρνες.....	36
2.1.5.2 ΝΥΧΤΕΡΙΝΗ ΔΙΑΚΕΔΑΣΗ.....	36
2.1.6 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΛΟΒΑΣΟΥ.....	36
2.2 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΑΡΛΟΒΑΣΟΥ.....	37
2.2.1 Πλάτανος.....	37
2.2.2 Ποτάμι Καρλοβάσου.....	38
2.2.3 Περιοχή Σεϊτάνι.....	38
2.2.4 Υδρούσα.....	39
2.2.5 Άγιοι Θεόδωροι.....	39
2.2.6 Δρακαίοι.....	39
2.2.7 Δημοτικό Διαμέρισμα Καστανιάς.....	40
2.2.8 Λέκα.....	40
2.2.9 Κοντέϊκα.....	40
ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΣ.....	41
3.1 ΙΣΤΟΡΙΑ.....	41
3.1.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	42
3.1.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	43
3.1.3 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ.....	44
3.1.3.1 Η Παναγία Σαραντασκαλιώτισσα.....	44
3.1.3.2 Ευαγγελίστρια ή Άγιος Βασίλειος.....	44
3.1.3.3 Προφήτης Ηλίας (παλαιός).....	44
3.1.3.4 Προφήτης Ηλίας (νεότερος).....	44
3.1.3.5 Ζωοδόχος Πηγή Κακοπέρατου (Χατζημανώλη).....	45
3.1.3.6 Παναγία η Μακρινή (Καλλιθέα).....	45
3.1.3.7 Άγιος Χαράλαμπος.....	47
3.1.3.8 Άγιος Γεώργιος Δρακαίων.....	47
3.1.3.9 Αγία Αικατερίνη (Καλλιθέα).....	47
3.2 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	47
3.3 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ.....	48
3.3.1 ταβέρνες/εστιατόρια.....	48
3.4 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ.....	50
1. Όρμος Μαραθοκάμπου.....	50
2. Κάμπος Μαραθοκάμπου (Βοτσαλάκια).....	50
3. Χρυσή Άμμος.....	50
4. Λιμνίονας.....	50
3.5 Περιοχές που αξίζει να επισκεφτεί στην περιοχή του Μαραθοκάμπου.....	51
3.5.1 Καλλιθέα.....	51
3.5.1.α Παραλίες της Καλλιθέας.....	51
3.5.2 Κουμαίικα.....	52
3.5.3 Νεοχώριον.....	52
3.5.4 Σκουραίικα.....	53
ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ.....	54
4.1 ΙΣΤΟΡΙΑ.....	54
4.1.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	54
4.1.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ.....	54
4.1.2.1 Αρχαιολογική Συλλογή Πυθαγορείου.....	54
4.1.2.2 Το λαογραφικό μουσείο.....	55
4.1.2.3 Ο Αρχαιολογικός Χώρος των Θερμών.....	56
4.1.2.4 Το Ευπαλίνειο όρυγμα.....	57
4.1.2.5 Το κάστρο του Λυκούργου λογοθέτη.....	58
4.1.3 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ.....	58
4.1.3.1 Η Μονή της Σπηλιανής.....	58
4.1.3.2 Η Μονή του Τίμιου Σταυρού.....	58
4.1.4 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	59
4.1.5 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ.....	60
4.1.5.1 Ταβέρνες/ Εστιατόρια.....	60
4.1.6 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ.....	62
1. Γλυκόςριζα.....	62
2. Πυθαγόρειο.....	62
4.2 ΠΟΤΟΚΑΚΙ.....	63
4.2.1 ΙΣΤΟΡΙΑ.....	63
4.2.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	63
4.2.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ.....	63
4.2.4 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ.....	63
4.2.5 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	63
4.2.6 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ.....	64
4.2.7 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΟΤΟΚΑΚΙ.....	64
4.3 ΗΡΑΙΟΝ.....	65

4.3.1 ΙΣΤΟΡΙΑ.....	65
4.3.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	65
4.3.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	65
4.3.4 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ	66
4.3.5 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	67
4.3.6 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ	67
4.3.7 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΗΡΑΙΟΝ	67
4.4 ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ	68
4.4.1 ΧΩΡΑ.....	68
4.4.1. ΙΣΤΟΡΙΑ	68
4.4.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	68
4.4.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΩΡΟΙ.....	68
4.5 ΜΥΤΙΑΛΗΝΙΟΙ.....	70
4.5.1 ΙΣΤΟΡΙΑ.....	70
4.5.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	70
4.5.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ	70
4.5.3.1 Το μουσείο φυσικής ιστορίας Αιγαίου.....	70
4.5.4 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ	71
4.5.6 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ	72
4.6 ΜΥΛΟΙ.....	73
4.6.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΙΟ	73
4.6.2 Αξιοθέατα του Δημοτικού Διαμερίσματος Μύλων	73
4.7 ΠΑΓΩΝΔΑΣ.....	74
4.7.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΓΩΝΔΑ	74
4.7.2 Αξιοθέατα της περιοχής του Παγώνδα.....	74
4.8 ΚΟΥΜΑΡΑΔΑΙΟΙ.....	75
4.8.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΟΜΑΡΑΔΑΙΟΥΣ	75
4.8.2 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ του ΧΩΡΙΟΥ.....	75
4.9 ΠΥΡΓΟΣ.....	76
4.9.1 Γενικά για τον Πύργο	76
4.9.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ	76
4.10 ΜΑΥΡΑΤΖΑΙΟΙ.....	77
4.10.1 ΙΣΤΟΡΙΑ.....	77
4.10.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ	77
4.11 ΜΕΣΟΓΕΙΑ- ΠΝΑΔΡΟΣΟΣ.....	78
4.12 ΣΠΑΘΑΡΑΙΟΙ.....	79
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	80
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	82

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ πολύ την οικογένεια μου για την στήριξη και την υπομονή τους όλα αυτά τα χρόνια τον καθηγητή μου κύριο Γκίτνο για την πολύτιμη βοήθεια του και τον σύντροφο μου Πέτρο για την στήριξη του και την βοήθεια του.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Σάμος βρίσκεται στο κεντρικό Αιγαίο πέλαγος και είναι το 8^ο σε μέγεθος ελληνικό νησί. Απέχει μόλις 1,200 μέτρα από τις ακτές της Τουρκίας. Η έκταση της είναι 477 τ. χλμ. ο Νομός της Σάμου που εκτός από το νησί Σάμος περιλαμβάνει την Ικαρία και τους Φούρνους, έχει 47,000 κατοίκους.

Ανατολικά της βρίσκεται η Μικρά Ασία από την οποία χωρίζεται με τον επταστάδιο πορθμό ή Νταρ Μπογάς, με ελάχιστο πλάτος 1650 μέτρα περίπου, βόρεια της βρίσκεται η χερσόνησος της Ερυθραίας, βορειοδυτικά η Χίος, δυτικά και νοτιοδυτικά η Ικαρία και το σύμπλεγμα των Φούρνων και νότια τα Δωδεκάνησα από τα οποία τα πλησιέστερα νησιά είναι η Πάτμος, το Αγαθονήσι και οι Αρκοί.

Το σχήμα του νησιού μοιάζει με φύλλο βελανιδιάς ή λαγό που κοιτάει την ανατολή. Οι γεωγράφοι που ασχολούνται με τη Σάμο βρίσκονται σε μία παράδοση ασυμφωνία ως προς το μέγεθος, το σχήμα της και την περίμετρο της.

Στο νησί αυτό αναπτύχθηκε ένας μεγάλος πολιτισμός και εδώ έζησαν διάσημοι άνθρωποι που ασχολήθηκαν με τις τέχνες, τα γράμματα, τις φιλοσοφίες και τις θεωρίες. Στη Σάμο γεννήθηκε ο μεγάλος μαθηματικός και φιλόσοφος Πυθαγόρας, οι θεωρίες του οποίου επηρέασαν την παγκόσμια μαθηματική σκέψη. Επίσης εδώ γεννήθηκε και δημιούργησε, ο μέγας αστρονόμος της αρχαιότητας Αρίσταρχος που ήταν μαθητής του Ευκλείδη. Ο Αρίσταρχος ήταν ο πρώτος που διακήρυξε ότι η γη κινείται διαγράφοντας έλλειψη περί τον ήλιο κάνοντας ταυτόχρονα και μια κίνηση περί τον άξονά της.

Πρώτοι κάτοικοι του νησιού ήταν οι Πελασγοί και αργότερα οι Κάρες. Τον 6^ο αιώνα προ Χριστού η Σάμος γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη όταν ήταν τύραννος ο Πολυκράτης. Η ανάπτυξη αυτή αφορούσε οικονομικούς, καλλιτεχνικούς και πνευματικούς τομείς.

Η πρώτη τριήρης που ονομαζόταν Σάμαινα, αποτελεί σαμιακή εφεύρεση. Και σήμερα στα καρνάγια της Σάμου που είναι τα καλύτερα της Ελλάδας, φτιάχνονται καΐκια και βάρκες. Τέτοια κανάγια μπορεί να δει κανείς στον όρμο Μαραθοκάμπου, το κοκκάρι, τον άγιο Ισίδωρο και άλλες περιοχές της Σάμου.

Στην Σάμο υπάρχουν τα ψηλότερα βουνά του Αιγαίου. Το όρος Κέρκης και το βουνό Άμπελος ή Καρβούνης. Ο Κέρκης είναι ιδανικό για ορειβασία επειδή είναι γεμάτο βράχια και όχι εύκολα προσπελάσιμο σε αντίθεση με τον Καρβούνη που έχει μεγαλύτερη βατότητα και είναι επισκέψιμο για κάθε ηλικία. Μεταξύ των βουνών υπάρχουν αρκετές πεδιάδες και κοιλάδες τα οποία δίνοντας την εντύπωση στον επισκέπτη μιας απόλυτης αρμονίας και σπάνιας ομορφιάς.

Πρωτεύουσα του νησιού είναι η Σάμος που βρίσκεται στο βορειοανατολικό τμήμα του. χτισμένη

αμφιθεατρικά στην οποία κατοικούν 7,500 περίπου κάτοικοι και διαθέτει ένα πολύ μεγάλο φυσικό λιμάνι. Στην πόλη της Σάμου βρίσκεται η πλατεία Πυθαγόρα με το περίφημο λιοντάρι το οποίο στήθηκε εκεί το 1930 στον εορτασμό των 100 χρόνων από την επανάσταση κατά των Τούρκων κατακτητών.

Αν και μικρό το νησί είναι παγκόσμια γνωστό για το κρασί του. Η οικονομία του νησιού στηρίζεται κυρίως στον τουρισμό ο οποίος αποτελεί το 53% του εισοδήματος των κατοίκων.

Το κλίμα της είναι εύκρατο. Δροσερό το καλοκαίρι και κρύο το χειμώνα. Ο ήλιος λούζει τις πανέμορφες παραλίες της, σχεδόν οχτώ μήνες το χρόνο.

Το νησί έχει τακτική ακτοπλοϊκή σύνδεση με το Πειραιά αλλά και με τα Δωδεκάνησα, τη Χίο, Ικαρία, Φούρνους, και την ελληνική Έφεσο που βρίσκεται στις μικρασιατικές ακτές. Στο αεροδρόμιο του νησιού προσγειώνονται και απογειώνονται καθημερινά 4 ελληνικά αεροπλάνα που εκτελούν δρομολόγια εσωτερικού, ενώ φτάνουν κάθε εβδομάδα από τον μήνα Απρίλιο μέχρι τέλος Οκτωβρίου, 50 αεροπλάνα τσάρτερ.

Τα ιπτάμενα δελφίνια συνδέουν καθημερινά την Σάμο με τα νησιά Ικαρία, Φούρνους, Αγαθονήσι, Λειψούς, Κω, Ρόδο, Χίο, Μυτιλήνη, Πάτμο, Λέρο, και Κάλυμνο. Επίσης υπάρχει ιπτάμενο δελφίνι που φτάνει μέχρι την Καβάλα και την Αλεξανδρούπολη, ενώ μια φορά την εβδομάδα υπάρχει μεγάλο οχηματαγωγό πλοίο το οποίο συνδέει την Σάμο με την Θεσσαλονίκη.

Με το σχέδιο «Καποδίστριας» περί δήμων και κοινοτήτων η Σάμος διαιρέθηκε σε τέσσερις δήμους. Βαθέως, Πυθαγορείου, Μαραθοκάμπου, Καρλοβασίων. Παρακάτω θα δούμε την κάθε περιοχή ξεχωριστά, βάση του δήμου και των χωριών του δήμου που τον απαρτίζουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΣΑΜΟΣ (ΒΑΘΥ)

1.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Σάμος ή αλλιώς Βαθύ βρίσκεται χτισμένη στο λαιμό «του κεφαλιού του λαγού» όπως λέγεται από τους Σαμιώτες. Είναι ένας μεγάλος κόλπος όπου βρίσκεται το λιμάνι της Σάμου. Είναι από τα μεγαλύτερα και τα πιο ασφαλέστερα λιμάνια του Αιγαίου από θέμα καιρού.

Η περιοχή κατά τα παλιά χρόνια ονομαζόταν Γιαλός και μέχρι το 19ο αιώνα ήταν ακατοίκητο. Λόγω φόβου των πειρατών υπήρχαν μόνο αποθήκες. Με το πέρασμα της περιόδου των πειρατών άρχισαν να εμφανίζονται τα πρώτα σπίτια.

Ο οικισμός ονομάστηκε Κάτω Βαθύ και αργότερα Στεφανούπολη προς τιμή του Στεφάνου Βογορίδη, ο οποίος ήταν ένας από τους χειροτέρους ηγεμόνες της Σάμου. Με την αντικατάσταση του ο τόπος ονομάστηκε τιμήν Βαθέως και το 1958 πήρε το σημερινό όνομα, Σάμος.

Ο οικισμός άρχισε να αναπτύσσεται γρήγορα όταν το 1854 ο ηγεμόνας Ιωάννης Γκίκας, αποφάσισε να μεταφέρει την πρωτεύουσα από την Χώρα στην περιοχή Βαθύ λέγοντας ότι *“συμφέρον του τόπου είναι η πρωτεύουσα να βρίσκεται πλησίον θαλάσσης ο δε κόλπος βαθέως προσφέρεται κατά τρόπο πράγματι άριστων δια τον σκοπόν αυτόν”*

Μερικά χρόνια αργότερα κατασκευάστηκε ο λιμενοβραχίονας και η πρώτη προκουμαία με την πλατεία Πυθαγόρα και ο δρόμος της παραλίας η οποία επεκτείνεται και βελτιώνεται μέχρι και σήμερα.

Η πόλη της Σάμου είναι χτισμένη αμφιθεατρικά στο βάθος του κόλπου. Είναι από τις μοναδικές πόλεις που κατόρθωσε να κρατήσει το παραδοσιακό χαρακτήρα και έχει μια από τις ωραιότερες προκουμαίες. Επίσης πολλά νεοκλασικά κτίρια που εξιστορούν παλιές καλές εποχές.

Το Βαθύ χωρίζεται πλέον σε Άνω και Κάτω Βαθύ. Το Άνω θεωρείται η παλαιά πόλη της Σάμου και το Κάτω Βαθύ η νέα πόλη με τα πιο καινούργια σπίτια που βρίσκεται κοντά στο λιμάνι. Εδώ εκτός από την Δημαρχία εδρεύουν οι αρχές της Σάμου, η Νομαρχία με όλες τις υπηρεσίες, η Αρχιεπισκοπή, τα μουσεία, καταστήματα και αρκετές τράπεζες. Επίσης είναι το μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο της ανατολικής Σάμου, με πληθυσμό καθαρά αστικό.

1.1.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η πόλη της Σάμου συνδέεται ακτοπλοϊκά με Αθηνά, Θεσσαλονίκη και τα γύρω νησιά. Υπάρχουν επί καθημερινής βάσεως πλοία και καταμαράν για Αθηνά, μια φορά την βδομάδα με συμβατικά καράβια για Θεσσαλονίκη και Καβάλα και με δελφίνια για τα διπλανά νησιά όπως (Πάμος,

Αγαθονήσι, Ληψοί). Δρομολόγια παρατίθεται στο τέλος του βιβλίου.

Επίσης υπάρχει καθημερινή αεροπορική σύνδεση με Αθήνα και τρεις φορές την εβδομάδα με Θεσσαλονίκη. Το αεροδρόμιο της Σάμου απέχει 16 χιλιόμετρα από την πόλη του Βαθέως.

1.1.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

1.1.2.1 Το μουσείο της Σάμου

Το αρχαιολογικό Μουσείο Σάμου περιλαμβάνει δύο κτίρια, το Πασχάλειο Αρχαιοφυλακείο, όπου εκτίθεται κεραμική και μικροτεχνία που προέρχεται από το Ηραίο, και το νέο κτίριο που λειτουργεί ως Γλυπτοθήκη.

Στο ισόγειο του παλαιού κτιρίου στη βόρεια αίθουσα εκτίθεται η κεραμική προϊστορικών, γεωμετρικών και αρχαϊκών χρόνων που βρέθηκε στις ανασκαφές στο χώρο του Ηραίου, καθώς και δείγματα προϊστορικών εργαλείων. Στη νότια αίθουσα εκτίθενται επιλεκτικά ευρήματα κεραμικής, χάλκινα μικροαντικείμενα, ασβεστολιθικά ομοιώματα σπιτιών, το περίφημο ανάγλυφο με τους ερωτιδείς, ψηφίσματα και επιγραφές, νομίσματα καθώς και δείγματα διαφόρων τύπων αμφορέων που βρέθηκαν στο Ιερό.

Στον προθάλαμο του ισόγειου έχουν στηθεί υπερφυσικού μεγέθους μαρμάρινα γλυπτά.

Στον προθάλαμο του ορόφου εκτίθεται το ονομαστό ανάγλυφο του νέου που κρατάει ράβδο, έργο του 5ου αι. π.Χ., καθώς και η μοναδική συλλογή ξύλινων αγαλματιδίων και ομοιωμάτων πλοίων που ήρθαν στο φως με τις ανασκαφές στο Ηραίο τα τελευταία χρόνια.

Στη βόρεια αίθουσα του ορόφου εντυπωσιακή είναι η μοναδική συλλογή σφυρήλατων ή χυτών χάλκινων γλυπτών που κοσμούσαν αναθηματικούς χάλκινους λέβητες. Σπουδαία θέση ανάμεσα στα αναθήματα κατέχουν χάλκινα αγαλματίδια κούρων και κορών, πολύτιμα σκεύη και σιδερένιοι οβελοί.

Το χάλκινο αγαλματίδιο Θεού του 8ου - 7ου αι. π.Χ. από την Αρμενία ύψους 21,3 εκ. το χάλκινο αγαλμάτιο ευχέτη με το σκύλο του 8ου - 7ου αι. π.Χ. από τη Βαβυλώνα, ο χάλκινος αίγαγρος του 8ου αι. π.Χ. από το Ιράν, το χάλκινο πλευρικό μέλος από χαλινάρι ίππου του 8ου αι. π.Χ. από την Ασσυρία, το χάλκινο αγαλμάτιο της Θεάς Νουίε του 8ου - 7ου αι. π.Χ. από την Αίγυπτο, και πολλά άλλα μαρτυρούν τη μεγάλη φήμη του Ιερού της Ήρας στα πέρατα της οικουμένης και τη μεγάλη συρροή προσκυνητών σ' αυτό.

Στη νότια αίθουσα του ορόφου εκτίθενται ελεφαντόστεινοι μήκωνες και καρποί ροδιάς του 7ου αι. π.Χ. αφιερώματα στην Ήρα, θεά της γονιμότητας, πήλινα κεφάλια βοδιών και ειδωλίων ανθρωπίνων μορφών, κεραμική του 7ου και 6ου αι. π.Χ. Εντυπωσιακά είναι τα αντικείμενα μικροτεχνίας που προέρχονται από το Ιερό. Μερικά τέτοια δείγματα είναι το λακωνικό ανάγλυφο από ελεφαντόδοντο που παριστάνει τον Περσέα να φονεύει τη Μέδουσα, παρουσία της θεάς Αθηνάς, του 7ου αι. π.Χ., το δυτικό φοινικικό χτένι από ελεφαντόδοντο του 7ου αι. π.Χ., το

λιοντάρι από το ίδιο υλικό και ο περίφημος "λυράρης", τμήμα από λύρα που παριστάνει έφηβο σε χορευτικό άλμα του 7ου αι. π.Χ. επίσης.

Σπουδαία είναι η συλλογή γεωμετρικών ειδωλίων αλλά και η συλλογή κυπριακών κεφαλιών ανδρικών και γυναικείων μορφών του 7ου και 6ου αι. π.Χ.

Στην πρώτη αίθουσα της Γλυπτοθήκης εκτίθενται αρχιτεκτονικά μέλη από το Ηραίο, όπως το μαρμάρινο επίκρανο αρχαϊκών χρόνων σε πολύ καλή κατάσταση, ενώ από το αναρτημένο σχέδιο κάτωγης του Ιερού κατατοπίζεται ο επισκέπτης για τα αρχαία κτίρια του χώρου.

Στη μεγάλη αίθουσα εκτίθενται γλυπτά έργα αυστηρού ρυθμού και αρχαϊκών χρόνων. Αναφέρονται ιδιαίτερα:

- Το ακέφαλο μαρμάρινο άγαλμα ντυμένης γυναικείας μορφής, που χρονολογείται στο 570 π.Χ. και αποτελεί ανάθημα του Χηραμύη στην Ήρα, όπως μαρτυρεί η εγχάρακτη επιγραφή στο ένδυμα. Αυτό το άγαλμα είναι πανομοιότυπο με αυτό που εκτίθεται στο Μουσείου του Λούβρου στο Παρίσι, που επίσης προέρχεται από το Ηραίο της Σάμου.

- Ο ακέφαλος κορμός μαρμάρινου κούρου, ένα από τα τελειότερα δείγματα αρχαϊκής γλυπτικής, γνωστός ως κούρος του Λευκίου αφιερωμένος στο θεό Απόλλωνα, όπως πληροφορεί η εγχάρακτη επιγραφή στον ένα μηρό του.

- Το σύμπλεγμα του Γενέλεω: Πρόκειται για σύμπλεγμα έξι μορφών, του πατέρα, της μητέρας και των 4 παιδιών τους, έργο το οποίο κατασκεύασε ο Γενέλεω, όπως μαρτυρεί η εγχάρακτη επιγραφή στην καθήμενη μορφή, Φίλεια. Το έργο χρονολογείται το 560 - 550 π.Χ. περίπου. Αντίγραφο του συμπλέγματος έχει τοποθετηθεί στο Ηραίο, όπου σώζεται στη θέση του και ο πρώτος αρχαίος αναβαθμός.

Στη βόρεια πλευρά της αίθουσας εκτίθεται τμήμα κορμού κούρου υπερφυσικού μεγέθους, του οποίου το κεφάλι είναι αντίγραφο του πρωτότυπου που βρίσκεται στο Μουσείο της Κωνσταντινούπολης.

Στην τελευταία αίθουσα του κτιρίου δεσπόζει ο κολοσσιαίος κούρος της Σάμου με διαστάσεις τριπλάσιες του φυσικού μεγέθους τον οποίο αφιέρωσε στη θεά Ήρα κάποιος ΙΣΧΥΣ, όπως δηλώνει η εγχάρακτη στον αριστερό μηρό του επιγραφή "ΙΣΧΥΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΟΡΗΣΙΟΣ". Το μοναδικό αυτό έργο αρχαϊκής πλαστικής βρέθηκε κατά την ανασκαφική έρευνα στο Χώρο της Ιεράς Οδού στα ανατολικά του Ηραίου κατά τα έτη 1980 - 1984. Ήταν ένας από τους 5 - 6 κολοσσιαίους κούρους που στόλιζαν τη βόρεια πλευρά της Οδού που οδηγούσε από την αρχαία πόλη της Σάμου στο Ιερό, ενώ στη νότια υπήρχαν ψηφίσματα.

1.1.3 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ

1.1.3.1 Προφήτης Ηλίας

Ο προφήτης Ηλίας βρίσκεται στην κορυφή του βουνού Θειός και στους πρόποδες του βρίσκεται η πόλη της Σάμου. Αξίζει κανείς να ανέβει στον Προφήτη Ηλία και να αγναντέψει την θέα της πόλης από την μία και από την άλλη πλευρά τη Τουρκία και τα νησάκια που υπάρχουν στην ανατολική πλευρά του νησιού. Είναι ένα από τα πιο παλαιά ξωκλήσια της Σάμου.

1.1.3.2 Η μονή της Ζωοδόχου Πηγής

Η μονή της Ζωοδόχου Πηγής, η οποία γιορτάζει την Παρασκευή μετά το Πάσχα, βρίσκεται στο ανατολικότερο τμήμα της Σάμου, πάνω σε βουνό με καταπληκτική θέα τη θάλασσα που χωρίζει τη Σάμο από την Τουρκία.

Η μονή χτίστηκε το 1756 κοντά στα ερείπια παλαιότερης μονής. Ο ναός της μονής ακολουθεί τα βυζαντινά πρότυπα (βασιλική μετά τρούλου). Ο τρούλος στηρίζεται σε 4 κίονες που προέρχονται από αρχαίο ναό της Μιλήτου. Το εσωτερικό του ναού κοσμείται με τοιχογραφίες.

Άξια θαυμασμού είναι το επιχρυσωμένο ξυλόγλυπτο τέμπλο (1802). Ο επίσκοπος θρόνος και η ασημένια φορητή εικόνα, η οποία εικονίζει την Παναγία ως Ζωοδόχο Πηγή. Οι πόρτες του ναού είναι κατασκευασμένες από μικρά ξύλινα κομμάτια που συμβολίζουν τις 365 μέρες του χρόνου.

Το μοναστήρι της Ζωοδόχου πηγής παλιά ήταν ανδρικό ενώ το 2000 μετατράπηκε σε γυναικείο και σήμερα μένουν σε αυτό 4 αδερφές καλόγριες με κύρια ασχολία τους την αγιογραφία. Σήμερα τα περισσότερα κελιά των μοναχών είναι εγκαταλειμμένα.

Η μονή της Ζωοδόχου Πηγής βρίσκεται σε απόσταση 7 χλμ. από την πόλη της Σάμου πάνω από την κοιλάδα της Βλαμαρής. Η διαδρομή είναι υπέροχη με πολύ πράσινο και πεύκα, ενώ η θέα από το μοναστήρι είναι καταπληκτική.

1.1.3.3 Η Μονή της Αγίας Ζώνης

Η Μονή της Αγίας Ζώνης βρίσκεται κοντά στο χωριό Βλαμαρή, 2 χλμ. από το Βαθύ. Η εκκλησία χτίστηκε το 17^ο αιώνα και ανοικοδομήθηκε το 1750. Ως

υλικό κατασκευής έχει χρησιμοποιηθεί και δομικά στοιχεία κτιρίων αρχαίου οικισμού που πιθανόν υπήρχε στην περιοχή, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η αγιογράφηση στο καθολικό της Μονής.

1.1.4 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Η πόλη της Σάμου διαθέτει τα παρακάτω ξενοδοχεία ανά κατηγορία:

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ΕΙΡΕΣΙΩΝΗ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	Γ' ΤΑΞΗΣ	2273024521/3 2273023556	arch-con@otenet.gr
ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	Γ' ΤΑΞΗΣ	2273028422 2273028893	www.pythagoras-hotel.com smicha@otenet.gr
ΑΚΤΗ ΚΙΡΚΗΣ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	Β' ΤΑΞΗΣ	2273023030/1	
ΙΟΝΙΑ ΜΑΡΙΣ - ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΙΟΝΙΑΣ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΣ	4****	2273028428/9 2273023108	www.bluehotel.gr ioniamaris@bluehotel.gr
ΑΙΟΛΙΣ	ΒΑΘΥ ΣΑΜΟΥ	3***	2273028904/6 2273028063	www.aeolis.gr aeolis1@otenet.gr
ΑΚΤΗ ΓΑΓΓΟΥ	ΓΑΓΓΟΥ- ΒΑΘΕΩΣ ΣΑΜΟΥ	3***	2273080911/2 2273022820	www.gagoubeach.gr gagoubeach@samos.com.gr
ΑΚΤΗ ΣΕΙΡΗΝΕΣ	ΒΑΘΥ ΣΑΜΟΥ	3***	2273024668 2273025222	www.sirenes.gr sirenesb@otenet.gr
ΑΝΘΕΜΙΣ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273028060 2273027761	vleon@otenet.gr
ΙΝΩ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273023241/4 2273023245	www.inovillagehotel.com info@inovillagehotel.com
ΜΥΡΙΝΗ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273028452 2273027762	www.mirini.com mirinihotel@mirini.com
ΧΩΡΙΟ ΤΗΣ ΚΕΡΒΕΛΗΣ	ΚΕΡΒΕΛΗ ΣΑΜΟΥ	3***	2273023727 2273023006	www.diavlos.gr/samos/kerveli info@kerveli.gr
ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273028566	
ΒΑΘΥ	ΒΑΘΥ ΣΑΜΟΥ	2**	2273028124 2273024045	
ΔΙΑΝΑ	ΒΑΘΥ ΣΑΜΟΥ	2**	2273023921	
ΕΛΕΝ	ΒΑΘΥ ΣΑΜΟΥ	2**	2273028215 2273022866	
ΕΜΙΑΥ	ΒΑΘΥ ΣΑΜΟΥ	2**	2273024691/2 2273024692	
ΚΕΔΡΟΣ	ΒΑΘΕΩΣ ΣΑΜΟΥ	2**	2273028560 2273023785	
ΚΛΕΟΜΕΝΗΣ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273023232 2273028858	
ΜΕΛΑΜΦΥΛΟ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273028261 2273028261	
ΜΠΟΝΗ	ΒΑΘΥ ΣΑΜΟΥ	2**	2273028790 2273022501	
ΝΟΤΗΣ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273022722	
ΕΒΕΛΙΝ	ΓΛΥΦΑΔΑ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Υ ΣΑΜΟΥ	1*	2273061124 2273061077	www.evelinhotel.gr
ΩΡΑΙΑ ΘΕΑ	ΚΑΛΑΜΙ ΣΑΜΟΥ	1*	2273027660	

Τα υπόλοιπα ξενοδοχεία τα οποία αναφέρονται βρίσκονται διασκορπισμένα στην ενδότερη περιοχή της πρωτεύουσας. Όπως επίσης και τα ξενοδοχεία τα οποία βρίσκονται στην περιοχή Καλάμι.

Το Καλάμι είναι περίχωρα της πρωτεύουσας με πυκνή βλάστηση, πολλά πεύκα και κυπαρίσσια. Είναι νεόκτιστη περιοχή κοντά στο Βαθύ. Μπορεί κανείς να μεταφερθεί στην περιοχή αυτή με αυτοκίνητο, μηχανάκι, ακόμα και με τα πόδια.

1.1.5 ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΗ

1.1.5.1 Εστιατόρια/Ταβέρνες

Στο Βαθύ υπάρχουν αρκετά εστιατόρια και ταβέρνες μερικές από τις οποίες αναφέρονται παρακάτω:

α) ARTEMIS

Το εστιατόριο Άρτεμις βρίσκεται πίσω από το λιμάνι της Σάμου με θέα την θάλασσα. Είναι οικογενειακή ταβέρνα με παραδοσιακό φαγητό, φρέσκα ψάρια, και φαγητά της ώρας. Το περιβάλλον είναι φιλικό και υπάρχει χώρος με κούνιες για τα παιδιά. Όσοι θέλουν να τσιμπήσουν κάτι προτού φύγουν για την περιήγησή τους στο νησί, το εστιατόριο είναι από τις καλύτερες επιλογές. Υπεύθυνος για το κατάστημα είναι ο κύριος Νίκος Κοπανάς. Τηλέφωνο επικοινωνίας: 2273023639.

β) ΑΠΑΛΟΥΖΑ

Το εστιατόριο/πιτσαρία βρίσκεται δίπλα από το ξενοδοχείο Σάμος στην πόλη της Σάμου. Όπως το ξενοδοχείο έτσι και το εστιατόριο βρίσκεται δίπλα στο λιμάνι. Προσφέρει πρωινό, παραδοσιακές συνταγές, και πίτσες της αρεσκείας σας. Το εστιατόριο δουλεύει υπό την διεύθυνση του κυρίου Παύλου Πότσιου. Με την χρόνια πείρα του στο ψήσιμο της πίτσας και το φιλικό περιβάλλον ο καθένας θα μπορέσει να γευτεί τα φαγητά του. Τηλέφωνο επικοινωνίας: 2273022422.

γ) NEXT

Όπως και η Απαλούζα έτσι και το NEXT είναι πιτσαρία/εστιατόριο με ευρεία γκάμα φαγητών και πίτσα. Πολλά και διαφορετικά είδη για να διαλέξεις και να γευτείς. Σάββατο και Κυριακή υπάρχει ζωντανή μουσική. Βρίσκεται κατά μήκος της παραλιακής της πόλης της Σάμου. Τηλέφωνο επικοινωνίας: 2273027719.

δ) NAPOLI

Την πιτσαρία Napoli θα τη βρείτε δίπλα από το ξενοδοχείο Aeolis. Προσφέρει παραδοσιακή

ελληνική κουζίνα και πίτσες της αρεσκείας σας. Βρίσκεται κατά μήκος της παραλιακής. Υπεύθυνος του εστιατορίου είναι ο κύριος Σκούρας Βαΐος. Τηλέφωνο επικοινωνίας: 2273027010.

ε) ΧΑΡΑΥΓΗ

Η ταβέρνα Χαραυγή βρίσκεται δίπλα στην θάλασσα με καταγάλανα νερά. Τελειώνοντας το μπάνιο σας ήρθε η ώρα για φαγητό όλων των προτιμήσεων. Θεσπέσιο φαγητό, υπέροχη θέα βλέποντας την Τουρκία και το γαλάζιο της θάλασσας, τέλεια εξυπηρέτηση. Διαθέτει επίσης πάρκινγκ.

Για όσους θέλουν να φάνε κάτι γρήγορο και απλό όπως παραδείγματος χάριν σουβλάκια στην πόλη υπάρχουν αρκετά σουβλατζίδικα. Μερικά από αυτά είναι:

1) ΤΟ ΨΗΤΟ

Βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της πόλης της Σάμου. Το σουβλάκι του είναι από τα καλύτερα στην πόλη. Μόλις 500 μέτρα από το λιμάνι της Σάμου Είναι μία γρήγορη λύση για όσους βιάζονται. Τηλ.Επικ: 2273080800.

2) ΤΕΛΕΙΟ

Το Τέλειο βρίσκεται επί της παραλιακής οδού δίπλα στην πλατεία. Προσφέρει σουβλάκια και φαγητό. Τηλ.επικ: 2273027526.

3) WOODY'S

Το woody's δεν είναι σουβλατζίδικο ούτε εστιατόριο. Σε αντίθεση είναι μαγαζί το οποίο προσφέρει σάντουιτς, clubs και γενικά γρήγορο φαγητό για έξω. Βρίσκεται δίπλα στο ξενοδοχείο Aeolis. Τηλ. Επικ: 2273022829

Όλα τα εστιατόρια και οι ταβέρνες που αναφέρονται βρίσκονται δίπλα στο λιμάνι της Σάμου. Άλλα απέχουν μόλις λίγα εκατοστά από το λιμάνι και άλλα λίγα μέτρα.

1.1.5.2 Νυχτερινή διασκέδαση

Η περιοχή της πόλης του Βαθέως δεν διαθέτει πολλά μαγαζιά για την διασκέδαση των επισκεπτών. Παρέχει καφετέριες για να πιείτε καφέ το πρωί και ποτό το βράδυ.

Μερικά από αυτά είναι: η καφετέρια του ξενοδοχείου **Aeolis** πλήρως ανακαινισμένη και ικανή αν υποδεχτεί και τον πιο απαιτητικό πελάτη. Η καφετέρια του ξενοδοχείου **Σάμος** προσφάτως ανακαινισμένη και αυτή. Μετά ακολουθούν το **Ρέμβη** στην παραλιακή της πόλης. Το **Ηραΐον** όπως

και το **Σάμιον** στην πλατεία της πόλης όπου μπορούν και τα παιδιά να παίζουν στην πλατεία. Το **Jackson** το οποίο είναι στην πλατεία Αγίου Νικολάου στην πόλη της Σάμου. Διαθέτει μπιλιάρδο και play-station για όσους θέλουν να απολαύσουν τον καφέ τους ή το ποτό τους παίζοντας παράλληλα. Όπως επίσης διαθέτει και υπολογιστές για όσους θέλουν να σερφάρουν στο internet. Το **Crystal** βρίσκεται σχετικά μακριά από την πόλη περίπου ένα χιλιόμετρο. Βρίσκεται από την απέναντι πλευρά της πόλης Βαθέως στην περιοχή Μαλαγάρι. Διαθέτει εκτός από την καφετέρια και σινεμά για τους λάτρεις των ταινιών.

Τα μαγαζιά αυτά προσφέρουν καφέ και ποτό καθ'όλη τη διάρκεια της ημέρας αφού ξεκινούν από το πρωί και κλείνουν αργά του βράδυ. Όλα είναι κοντά στο λιμάνι της πρωτεύουσας. Υπάρχουν δυο μαγαζιά στην περιοχή που λειτουργούν μετά τις 23:00. Αυτά είναι το Χάραμα και οι Χάντρες τα οποία λειτουργούν από τις 11 το βράδυ μέχρι αργά το πρωί.

1.1.6 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΒΑΘΕΩΣ

Στον δήμο Βαθέως υπάγονται μερικές από τις πιο όμορφες παραλίες της Σάμου. Μερικές από αυτές είναι:

α. Γάγκου.

Βρίσκεται στα δυτικά της πόλης της Σάμου. Μπορεί κανείς να πάει με τα πόδια που είναι περίπου δέκα με δεκαπέντε (10-15) λεπτά περπάτημα και με ταξί ή αυτοκίνητο που είναι πέντε (5) λεπτά. Η παραλία παρέχει στους θαμώνες του: beach bar για καφέ το πρωί και ποτό το βράδυ, ξαπλώστρες προς ενοικίαση, ταβέρνα για φαγητό και μία παραλία με βότσαλα και άμμο μέσα στην θάλασσα.

β. Ροδίτσες

Άλλη μια κοντινή παραλία στην πόλη της Σάμου. Δεν είναι τόσο διαδεδομένη όπως η Γάγκου. Έχει δωρεάν ξαπλώστρες, δεν υπάρχει bar. Η παραλία δεν είναι τόσο καλή ούτε η θάλασσα. Απέχει περίπου πέντε με δέκα (5-10) λεπτά με τα πόδια.

γ. Livadaki beach

Το Livadaki beach είναι μια καινούργια παραλία που πριν λίγο καιρό ανοίχτηκε δρόμος. Βρίσκεται περίπου έξι με επτά (6-7) χιλιόμετρα νότια της Σάμου. Διαθέτει beach bar, δωρεάν ξαπλώστρες και parking. Ο δρόμος είναι αρκετά καλός αν και χωματόδρομος. Η πρόσβαση του είναι εφικτή με αυτοκίνητο, ταξί και μηχανάκι.

δ. Νησί

Το νησί ή Αγία Παρασκευή είναι ακόμα μια περιοχή για κολύμπι. Υπάρχει λιμανάκι για τις βάρκες και χτίζονται ολοένα και καινούργια σπίτια. Βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα ανατολικά της πόλης δίπλα

από την παραλία Λιβαδάκι.

ε. Μουρτιά

Βγαίνοντας από το Βαθύ και πηγαίνοντας ανατολικά προς το Πυθαγόρειο, μέσα από μια παράκαμψη πηγαίνουμε στην παραλία Μουρτιά. Μια παραλία η οποία βρίσκεται κάτω από το μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής. Είναι γεμάτο βάρκες οι οποίες αράζουν εκεί. Η παραλία είναι από χαλίκι και η θάλασσα είναι άγρια στο πυθμένα της αλλά με καθαρά νερά.

ζ. Κέρβελη

Πηγαίνοντας δεξιότερα από την Μουρτιά από άλλο δρόμο βρίσκουμε την Κέρβελη. Θέρετρο πολλών επισκεπτών αφού η Κέρβελη διαθέτει ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια για τους θαμώνες της όπως επίσης και ταβέρνες για φαγητό. Η θάλασσα είναι από τις πιο ωραίες που υπάρχουν. Η παραλία αποτελείται από βότσαλα και άμμο. Όπως η παραλία έτσι και η θάλασσα είναι πεντακάθαρη. Άλλες φορές την βλέπεις καταγάλανη και άλλες καταπράσινη λόγω του πυθμένα της που είναι από άμμο και σε ορισμένα σημεία με φύκια. Η Κέρβελη έχει θέα το πέλαγος και την Τουρκία αφού από το σημείο εκείνο βλέπεις το Κουσάντασι.

η. Ποσειδώνιο/ Κλίμα

Δίπλα από την Κέρβελη πηγαίνοντας από τον ίδιο δρόμο απλά αλλάζοντας κατεύθυνση μεταφερόμαστε στο Ποσειδώνιο και δίπλα το Κλίμα. Δυο περιοχές πολύ κοντά η μία στη άλλη και πολύ κοντά επίσης στην Τουρκία αφού βλέπεις τα βουνά της σαν συνέχεια της Σάμου. Είναι δυο μικρά παραθαλάσσια χωριουδάκια με ψαροταβέρνες και νεόκτιστα κτίρια. Έχει πεντακάθαρα νερά και παραλία για μπάνιο. Επίσης διαθέτει και χώρο για κάμπινγκ.

θ. Ψιλή Άμμο

Νοτιότερα βρίσκουμε την Ψιλή Άμμο. Περιοχή ιδανική για παιδιά και μεγάλους που τους αρέσει η άμμος και τα παιχνίδια. Και το εσωτερικό της θάλασσας και η παραλία είναι από ψιλή άμμο εξού και το όνομα της. Η θάλασσα όσο προχωράς προς το βάθος παραμένει ρηχή στο ύψος του αστραγάλου. Ιδανικό για να παίξουν τα παιδιά και οι μεγάλοι. Στην περιοχή υπάρχουν ταβέρνες για φαγητό και η παραλία είναι εξοπλισμένη με ομπρέλες και ξαπλώστρες για τους επισκέπτες της.

ι. Μυκάλη

Προς τον δρόμο της Ψιλή Άμμου βρίσκουμε την παραλία της Μυκάλης. Μία παραλία ιστορικής σημασίας αφού έγινε πόλεμος στην περιοχή αυτή επί Τουρκοκρατίας. Παραλία μεγάλης έκτασης με πέτρες μέσα και έξω από τη θάλασσα.. Διαθέτει ξαπλώστρες και ομπρέλες για τους θαμώνες της.

1.2 ΚΟΚΑΡΙ

1.2.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Η ετυμολογία του ονόματος είναι αμφισβητούμενη. Σύμφωνα με τον *Νικόλαο Δημητρίου* το Κοκάρι δεν ονομάστηκε έτσι από το ομώνυμο φυτό αλλά από το όνομα του πρώτου οικιστή του χωριού. Από μικρό οικισμό αγροτών και ψαράδων εξελίχθηκε σε μεγάλο χωριό με πολλά ξενοδοχεία και χώρους διασκέδασης. Χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο Έλληνες και ξένοι κατακλύζουν την περιοχή. Παρόλο αυτά όμως η περιοχή δεν έχασε την γραφικότητα του και τις παραδοσιακές καλλιέργειες του αμπελιού και της ελιάς. Στα οθωμανικά έγγραφα που βρέθηκαν αναφέρεται ως *kokar* (1601), άρα πρέπει να είναι από τους παλιότερους οικισμούς της Σάμου, ενώ στα οθωμανικά κατάστιχα του 1637 καταγράφονται 8 φορολογήσιμες εστίες. Στην απογραφή του 1828 είχαν καταγραφεί 92 κάτοικοι, αλλά ο πληθυσμός του στα τέλη της ηγεμονίας έφτασε τους 1514 κατοίκους δηλαδή σχεδόν δεκαπενταπλασιάστηκε. Αρχικά η περιοχή αποτελούσε ένα δήμο με την κοινότητα εκλέγοντας δικό της πληρεξούσιο στις γενικές συνελεύσεις των Σαμίων. Οι κάτοικοι ασχολούνταν με την αμπελοκαλλιέργεια, την ελαιοκαλλιέργεια και την αλιεία. Τα σταφύλια του ήταν ονομαστά όπως επίσης και το κρασί της. Σήμερα εκτός αυτών ασχολούνται και με τον τουρισμό αλλά και την ανθοκομία. Για πρώτη φορά στη Σάμο καλλιεργήθηκαν ορχιδέες στο ανθοκήπιο του γεωπόνου Γιακουμή Αμυρσώνη. Τα φυτά εξάγονται σε όλη τη Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Το χωριό είναι χτισμένο σε εξαιρετικού κάλλους τοποθεσία με τη θάλασσα από την μια πλευρά και την πυκνή αλλά συνάμα όμορφη βλάστηση από την άλλη.

1.2.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το Κοκάρι βρίσκεται μόλις δέκα (10) χιλιόμετρα βορειοδυτικά από το λιμάνι της Σάμου και περίπου είκοσι τρία (23) χιλιόμετρα από το αεροδρόμιο.

1.2.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Στην περιοχή δεν διασώζονται μνημεία αλλά αξίζει να αναφερθούν οι δυο εκκλησίες της Κοιμήσεως της Θεοτόκου που είναι η παλαιότερη και του Αγίου Νικολάου που θεωρείται μια από τις μεγαλύτερες της Σάμου και άρχισε να κτίζεται στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Ακόμα αξιοσημείωτο είναι και ο εγκαταλελειμμένος οικισμός Αγιογδύτες με την εκκλησία του Αι Λιά, παλιοί υδρόμυλοι, και η περιοχή της Μάνας που αναβλύζει πλούσιο νερό.

1.2.4 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ

Η περιοχή δεν διαθέτει μοναστήρια αλλά μερικά παλιά ξωκλήσια που βρίσκονται γύρω από το χωριό και η εκκλησία του Αϊ Λιά στην περιοχή του Αγιογδύτη.

1.2.5 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Η περιοχή του Κοκαρίου διαθέτει τα παρακάτω καταλύματα ανά κατηγορία:

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ΑΣΤΕΡΙΑΣ	ΚΟΚΚΑΡΙ	Γ'ΤΑΞΗΣ	2273092366/ 2273092026	
ΚΑΛΥΔΩΝ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	Γ'ΤΑΞΗΣ	2273092605// 2273092608	
ΑΡΙΩΝ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	4****	2273092020/ 2273092006	www.arion-hotel.com arion@arion-hotel.gr
ΑΚΤΗ ΚΟΚΚΑΡΙ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273092263/ 2273092381	www.kokkaribeach.com karsas@otenet.gr
ΟΛΥΜΠΙΑ ΒΙΛΛΑΖ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273092420 /2273092457	www.olympia-hotels.gr olympia@samedia.net
ΟΡΜΟΣ ΑΡΜΟΝΙΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273092279/ 2273092583	www.armoniabay.gr email@armoniabay.gr
ΠΑΝΟΡΑΜΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273092444/ 2273092573	
ΑΓΓΕΛΙΚΗ- ΧΡΙΣΤΙΝΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092688/ 2273092589	
ΑΘΗΝΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092030/ 2273092031	hotelathena@internet.gr
ΑΙΟΛΟΣ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092218/ 2273092194	
ΑΚΤΗ ΗΛΙΟΧΑΡΑΜΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092447	
ΑΚΤΗ ΟΛΥΜΠΙΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092353 /2273092457	www.olympiabeach.gr olympia@samedia.net
ΑΛΚΥΩΝ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273028814/ 2273092457	
ΑΜΥΡΣΩΝΗΣ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273089923	
ΑΝΤΖΕΛΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092351/ 2273092589	
ΒΕΝΟΥΣ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092230/ 2273092305	www.venus-hotel.com kcenter@can.gr
ΒΙΛΛΑ ΜΑΡΙΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092085 2273092096	vimaria@otenet.gr
ΒΙΛΛΕΣ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092135/ 2273092820	www.archangelosvillage.gr archan@otenet.gr
ΓΑΛΗΝΗ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092331	
ΔΗΜΗΤΡΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092300/ 2273092067	
ΛΑΙΜΟΣ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092250/ 2273092334	
ΠΑΡΑΛΙΑ ΤΑΡΣΑΝΑΣ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092582/ 2273092582	www.samos-travel.com/tarsanas tarsanas@yahoo.gr
ΦΡΥΝΗ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092360/ 2273092155	

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ΧΡΥΣΟΣ ΗΛΙΟΣ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273092161/ 2273092161	
ΛΕΜΟΝΑΚΙΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	1*	2273092357/ 2273092357	
ΛΗΤΩ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	1*	2273092207/ 2273092334	
ΜΠΛΟΥ ΣΗ - ΓΑΛΑΖΙΑ ΘΑΛΑΣΣΑ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	1*	2273092307/ 2273092462	kalogerisk@acn.gr
ΠΟΣΕΙΔΩΝ	ΚΟΚΚΑΡΙ ΣΑΜΟΥ	1*	2273092384	www.poseidon-kokkari.gr info@poseidon-kokkari.gr

1.2.6 ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΗ

1.2.6.1 Εστιατόρια /Ταβέρνες

α. Σάμια

Στην περιοχή του Κοκαρίου έχει κανείς την ευκαιρία να επισκεφτεί το εστιατόριο “Σάμια”. βρίσκεται δίπλα στην θάλασσα. Διαθέτει φρέσκα ψάρια που αλιεύονται καθημερινά από την βάρκα τους. Επίσης θα βρείτε προϊόντα τα οποία καλλιεργούν οι ίδιοι όπως λαχανικά, ελαιόλαδο και βέβαια το σαμιώτικο κρασί λευκό, κόκκινο και ξηρό. Τα λαχανικά είναι βιολογικής καλλιέργειας. τηλ. Επικ.: 2273092069,Υπεύθυνος καταστήματος: Δ. Ζαμπέτης.

β. Meltemi

Το μελτέμι είναι μία παραδοσιακή ελληνική οικογενειακή ταβέρνα με τα θεσπέσια χρώματα του μπλε και του λευκού. Το εστιατόριο ειδικεύεται στις σπεσιαλιτέ της περιοχής.

γ. The Beer

Η ταβέρνα The Beer πρωτοξεκίνησε το 1925. Έγινε διάσημη γιατί ήταν η πρώτη ταβέρνα που πρόσφερε μύρα στους πελάτες της. Συνεχίζει την παράδοσή εδώ και 80 χρόνια και θα συνεχίζει να το κάνει προσφέροντας μαζί με την μύρα και ελληνική παραδοσιακή κουζίνα.

δ. Νιρέας

Η ταβέρνα Νιρέας προσφέρει παραδοσιακό φαγητό και κρασί παραγωγής του. Όποιος το επισκεφτεί θα γευματίσει σε ένα όμορφο περιβάλλον με θέα το απίστευτο γαλάζιο της θάλασσας και του ουρανού.

ε. Μύθος

Μπορεί κανείς να απολαύσει το φαγητό του και το ποτό του σε ένα εξωτικό κήπο. Μπορεί να περάσει τα βράδια του κανείς με φαγητό για θεούς, ποτό και ελληνικές βραδιές με χορό και τραγούδι.

ζ. Meravilia

Το μεραβίλια είναι μία φιλόξενη ταβέρνα που προσφέρει ελληνικά και ιταλικά πιάτα. Το εστιατόριο βρίσκεται δίπλα στην θάλασσα. Είναι σχετικά φτηνό για όσους δεν έχουν μεγάλη οικονομική δυνατότητα. Η ατμόσφαιρα είναι πολύ φιλική και οι άνθρωποι πολύ καλοί και εξυπηρετικοί. Τηλ. Επικ.:2273092512,

website: <http://www.samosinfo.com/clients/CL4897/index.htm> , e-mail: meravilia@mail.com

η. Στάθης

Στην παραλία Κοκάρι βρίσκεται η ταβέρνα Στάθης. Προσφέρει στους θαμώνες του φαγητά της ώρας, μαγειρευτά, ψάρια και παραδοσιακό φαγητό. Οι τιμές είναι προσιτές. Τηλέφωνο επικοινωνίας: 2273092335.

Οι παραπάνω ταβέρνες και εστιατόρια απέχουν από την πόλη της Σάμου 10 χιλιόμετρα και περίπου 25 από το αεροδρόμιο του νησιού.

1.2.6.2 Νυχτερινή διασκέδαση

Hook

Το Hook λειτουργεί από το 1982. Είναι ανοικτό σχεδόν 24 ώρες το εικοσιτετράωρο, ξεκινώντας από το πρωί με καφέ, πλούσιο πρωινό, χυμούς και πολλές άλλες γεύσεις. Συνεχίζοντας το βράδυ μετατρέπεται σε ένα από τα καλύτερα club της περιοχής με απίθανα κοκτέιλ και την καλύτερη μουσική του Κοκαριού. Όλα αυτά βέβαια δίπλα από την θάλασσα αφού βρίσκεται ένα βήμα από τα καταγάλανα και καθαρά νερά του Κοκαριού.

1.2.7 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΟΚΑΡΙ

Στην περιοχή του Κοκαριού η ομόνυμη παραλία η οποία εκτείνεται σε όλο το μήκος του χωριού. Είναι εξοπλισμένη με ομπρέλες και ξαπλώστρες. Επίσης όσοι είναι λάτρεις του wind surfing μπορούν να νοικιάσουν και να κάνουν αφού η παραλία είναι ανοικτή στο πέλαγος και έχει συχνά κύμα. Η παραλία αποτελείται από βότσαλα μέσα και έξω από τη θάλασσα με απότομα νερά.

α. Τσαμαδού

Η παραλία βρίσκεται μόλις ένα χιλιόμετρο από το Κοκάρι. Διαθέτει ομπρέλες και ξαπλώστρες για όσους την επισκέπτονται. Η παραλία και η θάλασσα αποτελείται από βότσαλα..

β. Λεμονάκια

Η περιοχή βρίσκεται δίπλα από την παραλία Τσαμαδού. Διαθέτει ομπρέλες και ξαπλώστρες για

τους θαμώνες της παραλίας αλλά και ταβέρνα με παραδοσιακό φαγητό για όσους θελήσουν να γευματίσουν. Η παραλία αποτελείται από βότσαλα μέχρι και τα πρώτα βήματα μέσα στη θάλασσα και συνεχίζει με άμμο.

γ. Αυλάκια

Πηγαίνοντας δυτικά συναντάμε τα Αυλάκια. Μία παραθαλάσσια περιοχή για κολύμπι. Διαθέτει ότι και οι άλλες παραλίες. Επίσης έχει ταβέρνες για τους λάτρεις των θαλασσινών και ψαριών. Επίσης υπάρχει και ένα ξενοδοχείο (Αυλάκια) για όσους θέλουν να διανυκτερεύσουν στην περιοχή.

δ. Τσάμπου

Βρίσκεται δίπλα στην περιοχή Αυλάκια. Η παραλία και η θάλασσα αποτελείται από βότσαλα. Διαθέτει ομπρέλες και ξαπλώστρες για όσους θέλουν να κάνουν ηλιοθεραπεία και να απολαύσουν τον ήλιο με ασφάλεια.

Οι παραπάνω παραλίες βρίσκονται η μία δίπλα στην άλλη με διαφορά περίπου μισού με ενός χιλιομέτρου μεταξύ τους και περίπου 2-3 χιλιόμετρα από το χωριό Κοκάρι.

1.3 ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

1.3.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Μετά την παραλία Τσαμπού βρίσκουμε το χωριό Άγιο Κωνσταντίνο. Ο Άγιος Κωνσταντίνος είναι το δεύτερο παραλιακό χωριό μετά το Κοκκάρι στην βόρεια ακτή της Σάμου. Είναι το μοναδικό χωριό που έχει κτισθεί παράλληλα με την παραλία.

Σχεδόν όλα τα σπίτια βλέπουν στη θάλασσα, γεγονός που μαζί με την πλούσια βλάστηση που το περιβάλλει, το κατατάσσει στους πιο όμορφους οικισμούς του νησιού. Αρχικά, ο οικισμός του Αγίου Κωνσταντίνου βρισκόταν μακριά από τη θάλασσα και το σημερινό χωριό αποτελούσε τον όρμο του. Από τους ντόπιους ονομαζόταν Γιαλός. Η ονομασία του προήλθε από παλιό ιερό ναό προς τιμήν του Αγίου Κωνσταντίνου, μετόχι της ιεράς μονής της Παναγίας της Βροντιανής. Με την πάροδο του χρόνου οι κάτοικοι έχτισαν σπίτια και αποθήκες στην παραλία κάτω ακριβώς από τον αρχικό οικισμό κι έτσι δημιούργησαν το Κάτω χωριό. Και οι δυο οικισμοί Πάνω και Κάτω Άγιος Κωνσταντίνος διατήρησαν το αρχικό όνομα.

Στην περίοδο της ηγεμονίας ο Άγιος Κωνσταντίνος αποτελούσε την έδρα ευρύτερου δήμου, γνωστού ως Έξι Γειτονιές. Σ' αυτόν υπάγονταν τα χωριά Άγιος Κωνσταντίνος, Νενέδες, Σταυρινήδες, Μανωλάτες, Μαργαρίτες και Βαλεοντάδες. Από αυτά μόνον τα τέσσερα πρώτα υφίστανται μέχρι σήμερα ως κοινότητες, ενώ τα δυο τελευταία έχουν εγκαταλειφθεί. Κοντά στον Άγιο Κωνσταντίνο υπήρχε ακόμα ένας μικρός οικισμός, οι Αλατζάδες, που είχε ήδη προπολεμικά ερημώσει.

Ο Άγιος Κωνσταντίνος έχει δυο ενοριακούς ναούς: το Γενέθλιο Ιωάννου του Προδρόμου στο Κάτω χωριό και την Κοίμηση της Θεοτόκου στον Άνω Άγιο Κωνσταντίνο, που αποτελεί την παλιότερη ενοριακή εκκλησία του χωριού. Στους Βαλεοντάδες, όπου υπήρχε παλαιότερα ενοριακός ναός της Αγίας Τριάδος, γίνεται μέχρι σήμερα λαμπρό πανηγύρι, με προσέλευση κόσμου από όλη τη Σάμο.

Πότε ιδρύθηκε το χωριό δεν είναι γνωστό. Ο Άγιος Κωνσταντίνος πάντως δεν αναφέρεται ούτε στα οθωμανικά κατάστιχα 1632-1642, ούτε στην περιγραφή του Γεωργειρήνη (1666-1671). Η διασπορά και τα ονόματα των οικισμών καθώς και η παλαιότερη διοικητική εξάρτηση από τους Βουρλιώτες οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αρχικά αποτελούσαν μικρές αποικίες οικογενειών από τους Βουρλιώτες που σιγά σιγά συμπυκνώθηκαν στις Έξι Γειτονιές από τις οποίες διατηρήθηκαν τα σημερινά χωριά.

Ως προς την εξέλιξη του πληθυσμού στην απογραφή του 1828 ο Άγιος Κωνσταντίνος είχε 286, οι Βαλεοντάδες 154 και οι Μαργαρίτες 89 κατοίκους. Ο πληθυσμός του Αγίου Κωνσταντίνου

παρουσίασε αξιόλογη αύξηση στα τέλη του 19ου αιώνα, ενώ στα τέλη της ηγεμονίας αριθμούσε 519 κατοίκους που αυξήθηκαν στους 638 (απογραφή 1920) και 809 (απογραφή 1928) κυρίως εξαιτίας της εγκατάστασης προσφύγων. Το 1940 το χωριό είχε 729 κατοίκους. Ο αριθμός μειώθηκε στους 622 το 1951 και πολύ περισσότερο το 1961 στους 496 κατοίκους. Είχε μεσολαβήσει η κατοχή και ο εμφύλιος στη δεκαετία 1940-1950 και ένα μεγάλο ρεύμα μετανάστευσης στη δεκαετία του 1950-1960. Στην τελευταία απογραφή του 2001 το χωριό αριθμούσε 394 κατοίκους.

Παρά το ορεινό τους εδάφους, η περιοχή του Αγίου Κωνσταντίνου είναι εξαιρετικά εύφορη και ευνοεί την καλλιέργεια του αμπελιού, της ελιάς, οπωροφόρων δένδρων και κηπευτικών. Οι κάτοικοι καλλιέργησαν τις πλαγιές των βουνών με μεγάλη επιτυχία. Η αμπελοκαλλιέργεια ήταν ανέκαθεν μια από τις κύριες ασχολίες τους. Η μεγάλη παραγωγή και εμπορία κρασιού στην περιοχή διαπιστώνεται και από τις μεγάλες κρασαποθήκες που είχαν κτισθεί στην παραλία στις παρυφές και ανατολικά του χωριού, στον κάμπο Βουρλιωτών.

Σήμερα, εκτός από τις αγροτικές δραστηριότητές τους ασχολούνται και με τον τουρισμό. Ο Άγιος Κωνσταντίνος προσελκύει πολλούς ξένους περιηγητές τους θερινούς μήνες, για την εξυπηρέτηση των οποίων έχουν κτισθεί μεγάλες και μικρές ξενοδοχειακές μονάδες. Οι φυσικές ομορφιές της περιοχής γοητεύουν τους επισκέπτες, ιδιαίτερα πολλούς καλλιτέχνες, ζωγράφους και διανοούμενους που βρίσκουν εκεί χώρο κατάλληλο για αναψυχή και δημιουργία. Στην περιοχή Αγίου Κωνσταντίνου συνδυάζεται η ομορφιά της θάλασσας και του βουνού. Τα νερά της θάλασσας είναι πάντα καθαρά, ενώ πολύ κοντά στο χωριό υπάρχουν οι τοποθεσίες Πλατανάκια και Αηδόνια, τοποθεσίες ιδιαίτερα δροσερές το καλοκαίρι, με πολλά τρεχούμενα νερά και φυσική βλάστηση.

Δυτικά του χωριού στο πευκόδασος του Πρινιά λειτουργούν Μαθητικές Κατασκηνώσεις, ενώ ανατολικά εδώ και μερικά χρόνια έχει ιδρυθεί το ερευνητικό συνεδριακό κέντρο ΙΝΕΑΓ, όπου οργανώνονται συνέδρια και τηλεδιασκέψεις στις υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις του.

1.3.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο Άγιος Κωνσταντίνος απέχει από την πόλη της Σάμου περίπου είκοσι δύο (22) χιλιόμετρα. Σε αντίθεση από το αεροδρόμιο που είναι περίπου στα είκοσι επτά (27) χιλιόμετρα. Μπορεί επίσης κανείς να προσεγγίσει την περιοχή και από το Καρλοβάσι αφού τα καράβια τα οποία έρχονται στην πρωτεύουσα δένουν πρώτα στο λιμάνι του Καρλοβάσου.

1.3.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΩΡΟΙ

Η περιοχή δεν διαθέτει μνημεία και μουσεία αλλά αξίζει να επισκεφτεί κανείς τα Πλατανάκια και τα αηδόνια όπως έχει αναφερθεί και πιο πάνω. Περιοχές φυσικού κάλλους. Βρίσκονται μέσα σε

πυκνή βλάστηση, με το ποτάμι το οποίο αναβλύζει από πηγές του βουνού Καρβούνη και καταλήγει στη θάλασσα. Υπάρχουν ταβέρνες για να γευματίσει κανείς και να θαυμάσει την περιοχή.

1.3.4 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Ο Άγιος Κωνσταντίνος διαθέτει τα παρακάτω ξενοδοχεία ανά κατηγορία:

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ATLANTIS	AG.KONTSANTINOS	Ε' ΤΑΞΗΣ	2273094329	
DAFNI	AG.KONSTANTINOS	3***	2273094003/ 2273094594	www.dapne-hotel.gr info@daphne-hotel.gr
IRO	AG.KONSTANTINOS	3***	2273094013/ 2273094610	www.hotel-iro.gr hoteliro@otenet.gr
AGIOS KONSTANTINOW	AG.KONSTANTINOS	2**	2273094000/1/ 2273094002	
APOLLONIA BAY	AG.KONSTANTINOS	2**	2273094444/ 2273094090	samy@otenet.gr
AVLAKIA	AVLAKIA	2**	2273094230/ 2273094464	
ARIADNE	AG.KONTSANTINOS	1*	2273094205	

1.3.5 ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΗ

Υπάρχουν αρκετές ταβέρνες και εστιατόρια που μπορεί να επισκεφτεί κανείς για να γευματίσει. Σε αντίθεση δεν διαθέτει νυχτερινή ζωή. Όσοι διαμένουν στην περιοχή μεταφέρονται στο Κοκάρι για να πιούν το ποτό τους.

1.3.6 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Η περιοχή δεν διαθέτει παραλίες γνωστές. Υπάρχουν μεν κάποιες οι οποίες δεν είναι πρόσφορες για τους ξένους.

Παρακάτω θα δούμε περιοχές του δήμου Βαθέως. Παρόλο που δεν έχουν τουριστικό ενδιαφέρον αξίζει κάποιος να τα επισκεφτεί για να δει τους παραδοσιακούς οικισμούς και των κατοίκων του δήμου Βαθέως. Παρακάτω αναφέρονται κάποια γενικά στοιχεία για τις περιοχές αυτές

1.4 ΒΟΥΡΛΙΩΤΕΣ

1.4.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Ανεβαίνοντας τις πλαγιές του βουνού Καρβούνη από την πάνω πλευρά του Κοκαρίου συναντάμε τους Βουρλιώτες. Μια κωμόπολη κτισμένη σε πολύ ωραία τοποθεσία. «*δυσμικώς του Κοκαρίου επί όρους όπερ είναι κλάδος του Αμπέλου εις ύψος 360 μέτρων από της θαλάσσης*», σύμφωνα με τον ιστορικό

Επαμ. Σταματιάδη, ο οποίος τοποθετεί την ίδρυση του χωριού «προ 270 ετών» από την εποχή που έγραψε την ιστορία του δηλαδή περίπου το 1615-16. Ωστόσο, το χωριό αναφέρεται σε οθωμανικά έγγραφα από το 1601, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι το χωριό υπήρχε ήδη από τα τέλη του 16ου αιώνα. Μικρό χωριό στην αρχή εξελίχθηκε σε κεφαλοχώρι που ήδη από τα προεπαναστατικά χρόνια μέχρι σήμερα δεσπόζει στη βόρεια πλευρά της Σάμου.

Στα οθωμανικά έγγραφα το χωριό καταγράφεται ως Uglu, δηλώνοντας έτσι τον τόπο προέλευσης των κατοίκων του από τα Βουρλά της Μικράς Ασίας. Στις αρχές του 17ου αιώνα οι Βουρλιώτες σε μέγεθος πληθυσμού ήταν χωριό περίπου όσο και ο Πύργος αλλά μικρότερο απ' ότι ο Πλάτανος και οι Μύλοι. Στα 1677 οι Βουρλιώτες είχαν 400 κατοίκους, ενώ στην απογραφή του 1828 που διενήργησε ο Έκτακτος Επίτροπος Ανατολικών Σποράδων Ιωάννης Κωλέτης 1431 κατοίκους. Ο πληθυσμός παραμένει περίπου στα ίδια επίπεδα ολόκληρο τον 19ο αιώνα και στο πρώτο ήμισυ του 20ού μέχρι το 1951 (1309 κάτοικοι) με μικρή άνοδο προπολεμικά λόγω των προσφύγων της Μικράς Ασίας. Από τότε και μετά παρουσιάζεται και στους Βουρλιώτες μείωση πληθυσμού, όπως και στα άλλα χωριά της Σάμου, για να φτάσει στην τελευταία απογραφή του 2001 τους 602 κατοίκους.

Σύμφωνα με την παράδοση οι πρώτοι οικιστές κατοίκησαν αρχικά στο Παλαιοχώρι όπου υπήρχαν ερείπια παλαιότερου οικισμού και στη συνέχεια ίδρυσαν το χωριό σε υψηλότερη τοποθεσία. Στο Παλαιοχώρι σώζονται οι εκκλησίες της Οσίας Ματρώνης και της Αγίας Πελαγίας με πολύ όμορφη αρχιτεκτονική και καλοδιατηρημένες τοιχογραφίες. Ο μικρός ναός της Οσίας Ματρώνης πιθανόν να δηλώνει εγκατάσταση στην περιοχή αυτή κάποιων απογόνων Σαμίων που είχαν μεταναστεύσει στη Χίο, απ' όπου καταγόταν η Οσία. Κοντά στο Παλιοχώρι σε πανέμορφη τοποθεσία κάτω από τους Βουρλιώτες υπάρχει η πηγή Πνακά, φημισμένη για τα πλούσια και δροσερά νερά της. Νοτιοανατολικά σε μικρή απόσταση από το χωριό βρίσκεται το μοναστήρι της **Παναγίας του Βροντά**, που θεωρείται το παλαιότερο μοναστήρι της Σάμου, χτισμένο στις αρχές του εποικισμού του νησιού, από τους αδελφούς Ιάκωβο και Μακάριο, πάνω ή κοντά στα ερείπια παλαιότερου μοναστηριού. Άλλωστε κοντά στη Βροντιανή υπάρχει τοποθεσία που ονομάζεται μέχρι σήμερα Παλιομονάστηρο. Η ύπαρξη του μοναστηριού ασκούσε και ασκεί μέχρι σήμερα μεγάλη επίδραση στο χωριό. Μία από τις ενοριακές εκκλησίες των Βουρλιωτών ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος (έτος κτίσεως 1703) ήταν μετόχι της Βροντιανής. Το σπουδαιότερο πανηγύρι των Βουρλιωτών μέχρι σήμερα είναι αυτό της Παναγίας της Βροντιανής στις 8 Σεπτεμβρίου, πανσαμιακής εμβέλειας.

Αποικία των Βουρλιωτών υπήρξε ο οικισμός Αγιογδύτες που βρίσκεται πάνω από το Κοκκάρι, εγκαταλελειμμένος σήμερα. Επίσης επίνειο των Βουρλιωτών θεωρείται ο οικισμός Αυλάκια, όπου στην περίοδο της ηγεμονίας λειτουργούσε τελωνείο και λιμενικός σταθμός. Από το μικρό λιμανάκι των Αυλακιών ξεκινούσαν πλοία για την Ανατολή. Από το σημείο αυτό στη διάρκεια της ιταλικής κατοχής διέφυγαν πολλοί Σαμιώτες, πέρασαν στην Τουρκία και κατέληξαν πρόσφυγες στη Μέση

Ανατολή. Βόρεια του χωριού απλώνεται ο μικρός αλλά πολύ εύφορος κάμπος των Βουρλιωτών όπου προς την πλευρά του Αγίου Κωνσταντίνου κτίστηκαν μεγάλες αποθήκες κρασιών για την εξυπηρέτηση του οινεμπορίου της περιοχής που ήκμαζε πολύ προπολεμικά μέχρι την ίδρυση της ένωσης οινοποιητικών συνεταιρισμών. Δίπλα στον οικισμό Αυλακίων υπάρχει μια από τις ωραιότερες και πιο καθαρές παραλίες της Σάμου, η παραλία Τσάμπου ή Βελέντζα, όπως λεγόταν παλιότερα.

Οι κάτοικοι των Βουρλιωτών ιδιαίτερα φιλόπονοι και εργατικοί δεν αρκέστηκαν να καλλιεργήσουν μόνον ολόκληρο τον κάμπο που απλώνεται από τη θάλασσα μέχρι τους πρόποδες του βουνού, αλλά και όλες τις πλαγιές που υψώνονται μέχρι τις βραχώδεις περιοχές του Λαζάρου και του Καρβούνη.

1.4.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Οι Βουρλιώτες βρίσκονται πάνω από το χωριό Κοκάρι. Απέχει από την πόλη της Σάμου περίπου είκοσι δύο (22) χιλιόμετρα. Και περίπου είκοσι επτά (27) χιλιόμετρα από το αεροδρόμιο.

1.4.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Πάνω από το μοναστήρι της Βροντιανής υψώνεται το βουνό Λάζαρος (ύψος 1037 μέτρα), όπου σώζονται ερείπια κτιρίων και κάστρου. Σύμφωνα με μια εκδοχή το όνομα του βουνού προέρχεται από την εκκλησία του Αγίου Λαζάρου που υπήρχε στον οχυρωμένο εκεί οικισμό. Οι οχυρώσεις του κάστρου του Λαζάρου υπολογίζεται ότι κτίστηκαν τον 7ο αιώνα για να αντιμετωπισθούν οι αραβικές επιδρομές.

Στην περιοχή Βουρλιωτών υπάρχουν και άλλα κάστρα. Ονομαστό ήταν το κάστρο της Λουλούδας για τον θρύλο που συνδέεται μαζί του. Το όνομά του όμως κατά τον Νικ. Ζαφειρίου ήταν Λαλούδα που σημαίνει ακριβώς κάστρο, από την αρχαιοελληνική λέξη λάας=λίθος. Η τελευταία οχύρωση τοποθετείται στα μεσοβυζαντινά χρόνια. Βόρεια του χωριού σε λόφο πάνω από την ακτή σώζονται ερείπια κάστρου, γνωστού ως κάστρου του Προφήτη Ηλία που θεωρείται επίσης βυζαντινό ή μεσοβυζαντινό.

1.4.4 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΕΩΚΛΗΣΙΑ

1.4.4.1 Η Μονή της Βροντιανής

Η μονή της Βροντιανής γνωστή και ως Βροντά είναι χτισμένη το 1566 μ.Χ. από τους μοναχούς Ιάκωβο και μακάριο. Είναι το παλαιότερο μοναστήρι της Σάμου. Η μονή, που ακολουθεί τον τύπο της βασιλικής με τρούλο φημίζεται για τις αξιόλογες τοιχογραφίες, τις βυζαντινές εικόνες και τα

παλιά κειμήλια που διαθέτει. Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης η μικρή βιβλιοθήκη της μονής, η οποία περιλαμβάνει βιβλία και κώδικες που καλύπτουν χρονολογικά την περίοδο από το 1676 έως σήμερα.

1.4.5 Διασκέδαση

Οι Βουρλιώτες είναι ένα παραδοσιακό χωριό με ταβέρνες και εστιατόρια για φαγητό. Αξίζει κανείς να το επισκεφτεί για τα παραδοσιακά φαγητά και τους ξύλινους φούρνους που ψήνονται τα εδέσματα.

Παρακάτω παρατίθενται κάποιες γενικές πληροφορίες (ιστορία, τοποθεσία, τρόπος μεταφοράς στα χωριά, αξιοθέατα) για τα χωριά του δήμου Βαθέος, Μανωλάτες, Σταυρινίδες και Άμπελος.

1.5 ΜΑΝΩΛΑΤΕΣ

1.5.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ τους ΜΑΝΩΛΑΤΕΣ

Οι Μανωλάτες βρίσκονται νότια - νοτιοανατολικά του Αγίου Κωνσταντίνου σε ορεινή περιοχή, σχεδόν στο ίδιο υψόμετρο με τους Βουρλιώτες, Σταυρινήδες και την Άμπελο. Παλαιότερα ανήκαν στο δήμο Εξ Γειτονιών, αλλά μετά την ένωση της Σάμου αποτέλεσαν ξεχωριστή κοινότητα. Ένας ελικοειδής αμαξιτός δρόμος συνδέει τον Άγιο Κωνσταντίνο με τους Μανωλάτες περνώντας από τις πιο όμορφες τοποθεσίες της περιοχής, τα Πλατανάκια, τους Βαλιοντάδες και τα Αηδόνια, με πλούσια βλάστηση από πλατάνια, αριούς και άλλα δένδρα και με υπέροχη θέα προς τη θάλασσα καθώς ανεβαίνει κανείς προς το χωριό.

Κοντά στους Μανωλάτες υπήρχαν παλιότερα και οι εγκαταλελειμμένοι σήμερα συνοικισμοί Γεωργάτες, Αγγελήδες, Μαργαρίτες, Σκοπελίτες, Καραμανόληδες που είχαν λάβει την ονομασία τους από τα ονόματα των οικιστών τους ή των οικογενειών που κατοικούσαν εκεί. Σε ορισμένους από αυτούς όπως π.χ. στους Μαργαρίτες σώζονται ερείπια σπιτιών, δρόμοι και η εκκλησία του

οικισμού προς τιμήν του Αγίου Γεωργίου με λαϊκές τοιχογραφίες και όμορφες εικόνες.

Όσον αφορά το όνομα του χωριού ο Επ. Σταματιάδης αναφέρει ότι ονομάστηκαν έτσι «από κάποιον Μανώλη που εγκαταστάθηκε εκεί το 1794». Ωστόσο η κατάληξη φαίνεται επτανησιακή. *Μήπως είναι κεφαλλονίτικη;* αναρωτιέται ο Νικόλαος Δημητρίου στα Λαογραφικά του.

Ο πληθυσμός των Μανωλατών από την πρώτη μέχρι την τελευταία απογραφή παρουσιάζει διακυμάνσεις όπως και στα άλλα χωριά, αλλά

έχει διατηρηθεί σε καλύτερη κατάσταση από τα άλλα, διότι παρά το ορεινό του εδάφους οι Μανωλάτες είναι από τα πιο αγαπημένα χωριά των περιηγητών και των τουριστών.

Στην απογραφή του 1828 είχαν 188 κατοίκους που έφτασαν στα τέλη της ηγεμονίας τους 426 κατοίκους (απογραφή του 1913). Η μεγαλύτερη αύξηση σημειώνεται το 1928 με 485 κατοίκους, το 1940 με 469 κατοίκους, ενώ μετά τον πόλεμο αρχίζει κι εδώ η μείωση: έτσι το 1951 αριθμούν 395, το 1961 375 και στην απογραφή του 2001 137.

Οι κάτοικοι των Μανωλατών ασχολούνται με τη γεωργία κυρίως αλλά και με τον τουρισμό. Αρκετοί ξένοι έχουν αγοράσει ή ενοικιάζουν σπίτια και διαμένουν στο χωριό για μεγάλο χρονικό διάστημα στη διάρκεια του έτους. Στην περιοχή καλλιεργούνται αμπέλια, ελιές, μηλιές, καρυδιές, κερασιές, καστανιές και άλλα. Το έδαφος, παρά τον ορεινό χαρακτήρα του είναι ιδιαίτερα προσοδοφόρο.

Στο χωριό έχουν διατηρηθεί παλιά γραφικά σπίτια, πλακόστρωτοι δρόμοι και μια μαρμαρίνη κρήνη με τρεχούμενο νερό. Το δημοτικό σχολείο έχει παύσει να λειτουργεί εδώ και μερικά χρόνια.

Η ενοριακή εκκλησία του χωριού προς τιμήν της Ζωοδόχου Πηγής πανηγυρίζει την Παρασκευή της Διακαινησίμου, οπότε γίνεται και το μεγάλο πανηγύρι του χωριού. Επίσης και στα πολλά μικρά εξωκλήσια που είναι γύρω από τους Μανωλάτες τελούνται μικρά πανηγύρια με σπουδαιότερο αυτό της Μεσοπεντηκοστής στο ομώνυμο παλιό εξωκλήσι στο βουνό πάνω από το χωριό.

1.6 ΣΤΑΥΡΙΝΙΔΕΣ

Οι Σταυρινήδες είναι ένα από τα μικρότερα χωριά του δήμου Βαθέως. Βρίσκονται κοντά στην Άμπελο, απ' όπου περνά ο δρόμος που οδηγεί στο χωριό. Είναι κτισμένο σε ωραία ορεινή τοποθεσία νότια του Αγίου Κωνσταντίνου.

Η ονομασία του χωριού προήλθε από το όνομα του πρώτου οικιστή, το μητρωνυμικό Σταυρινής. Κοντά στο χωριό υπήρχε άλλοτε ο μικρός οικισμός Κοσμάδες. Οι Σταυρινήδες ανήκον μέχρι την ένωση της Σάμου με την Ελλάδα στον δήμο Εξ Γειτονιών με έδρα τον Άγιο Κωνσταντίνο. Για μικρό διάστημα από το 1900 αποτελούσαν με τους Νενέδες ξεχωριστό «δήμο».

Στην απογραφή του 1828 οι Σταυρινήδες είχαν 122 κατοίκους. Στα τέλη της ηγεμονίας είχαν υπερδιπλασιαστεί (264 κάτοικοι στην απογραφή του 1913). Το 1940 το χωριό έφτασε να αριθμεί 301 κατοίκους, αλλά μετά τον πόλεμο άρχισε να φθίνει. Το 1951 είχε 273 κατοίκους, 216 το 1961, ενώ στην τελευταία απογραφή του 2001, σημειώνοντας μεγάλη μείωση, αριθμούσε μόλις 69 κατοίκους.

Η ενοριακή εκκλησία των Σταυρινήδων εορτάζει στις 20 Ιουλίου του Προφήτη Ηλία, οπότε και γίνεται πολύ όμορφο πανηγύρι τόσο κατά την παραμονή όσο και την ημέρα της εορτής. Επίσης και γύρω από το χωριό υπάρχουν εξωκλήσια που δίνουν αφορμές για μικρά πανηγύρια, όπως συμβαίνει σε όλα τα χωριά της Σάμου. Αξίζει να αναφερθούν η Ανάληψη, ο Άγιος Παντελεήμονας,

ο Άγιος Γεώργιος και άλλα.

Στην πλατεία του χωριού διασώζεται μαρμάρινη κρήνη κατασκευασμένη την περίοδο της ηγεμονίας. Μέχρι πριν μερικά χρόνια λειτουργούσε στο χωριό δημοτικό σχολείο που καταργήθηκε εξαιτίας της μεγάλης μείωσης του πληθυσμού.

Το χωριό συνδέονταν παλαιότερα με τους Μανωλάτες με δρόμο λιθόστρωτο, μεγάλο μέρος του οποίου έχει διασωθεί και αποτελεί μια πολύ ωραία διαδρομή για τους περιπατητές.

Οι κάτοικοι των Σταυρινήδων, φιλόπονοι και εργατικοί καλλιεργούν αμπέλια, ελιές και πολλά οπωροφόρα: μηλιές, βερικοκιές, κερασιές, καρυδιές, καστανιές κ. ά.

Η θέση του χωριού, η γραφικότητά του, το όμορφο φυσικό περιβάλλον, η φιλόξενη διάθεση των κατοίκων προσελκύουν πολλούς επισκέπτες ντόπιους και ξένους.

1.7 ΑΜΠΕΛΟΣ

Σε μικρή απόσταση νοτιοδυτικά του Αγίου Κωνσταντίνου και σε υψόμετρο 250-350 μέτρων από τη θάλασσα βρίσκεται η κοινότητα της Αμπέλου, περίπου στο μέσον της βόρειας πλευράς του νησιού. Ένας ελικοειδής δρόμος, λόγω του επικλινούς εδάφους, μήκους 3700 μέτρων, συνδέει την Αμπέλο με τον κεντρικό δρόμο Βαθέως – Καρλοβάσου στην περιοχή του Πρινιά.

Το χωριό ονομαζόταν παλιότερα Νενέδες, αλλά μετονομάστηκε Αμπέλος το 1957, με απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών, ύστερα από πρόταση του δασκάλου Στέλιου Μιχαλάκη και του γραμματέα της κοινότητας Γιάννη Γεροχριστοδούλου, εξαιτίας των πολλών αμπελιών που καλλιεργούνταν στην περιοχή.

Το όνομα Νενέδες προήλθε μάλλον από επώνυμο του πρώτου οικιστή Νένε ή Νενέ. Πιθανολογείται ότι η οικογένεια Νενέ ήλθε στη Σάμο από τα Κύθηρα τον 17ο αιώνα. Αν και το χωριό δεν αναφέρεται στα οθωμανικά κατάστιχα (1632-1642) ούτε στην περιγραφή του Γεωργιρήνη (1666-1671) ούτε από τον περιηγητή Τουρνεφόρ (1702), εντούτοις υπήρχε, όπως δηλώνει η επιγραφή του ενοριακού ναού του Αγίου Ιωάννου με έτος ανεγέρσεως το 1672.

Μέχρι το 1900 ανήκε στο δήμο των Εξ Γειτονιών που είχαν έδρα τον Άγιο Κωνσταντίνο. Από το 1900 με ηγεμονικό διάταγμα απετέλεσε ξεχωριστό δήμο της ηγεμονίας, τον «δήμο Νενέδων» που περιελάμβανε και τους Σταυρινήδες.

Στην περιοχή Νενέδων ανήκαν παλιότερα και οι οικισμοί Χατζηγιώργηδες και Σταματάκηδες, που δεν υφίστανται σήμερα, αλλά διακρίνονται ακόμη ερείπια οικιών. Αντίθετα, αναπτύχθηκε στην παραλία, κάτω από το χωριό ο οικισμός «Λιβαδάκι» στην ομώνυμη περιοχή, όπου υπάρχουν και

μικρές γραφικές παραλίες. Λίγο πιο δυτικά από το Λιβαδάκι επίσης υπάρχει η όμορφη παραλία στην τοποθεσία Κουρού-ντερέ (Πεταλίδες).

Η ενοριακή εκκλησία της Αμπέλου είναι αφιερωμένη στη Σύλληψη του Τιμίου Προδρόμου που τιμάται στις 23 Σεπτεμβρίου, ημέρα κατά την οποία γίνεται κατ' έτος ένα από τα ωραιότερα πανηγύρια της Σάμου.

Οι κάτοικοι της Αμπέλου είναι εργατικοί, ευχάριστοι στις συναναστροφές τους και αγαπούν τις διασκεδάσεις. Τα πολλά εξωκλήσια που βρίσκονται στην περιοχή τους, εκτός του ότι υποδηλώνουν τα ευσεβή τους αισθήματα, δίνουν αφορμές να οργανώνουν μικρά πανηγύρια καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η εργατικότητα των κατοίκων γίνεται φανερή από τις καλλιέργειες στις πλαγιές των βουνών που περιβάλλουν το χωριό από το Λιβαδάκι μέχρι την ορεινή περιοχή των Γκιναίων. Το χωριό βρίσκεται ανάμεσα σε αμπέλια, κερασιές, βερικοκιές, ροδακινιές, καρυδιές και άλλα οπωροφόρα, που κάθε χρόνο ανταμείβουν πλουσιοπάροχα τους καλλιεργητές τους.

Στην πρώτη επίσημη απογραφή του 1828 η Άμπελος (Νενέδες) είχε 326 κατοίκους, πληθυσμός που υπερδιπλασιάστηκε στη διάρκεια του 19ου αιώνα. Το 1913 το χωριό αριθμούσε 865 κατοίκους. Το 1940 είχε 756 και μετά τον εμφύλιο 629 κατοίκους (απογραφή του 1951). Παρά το γεγονός ότι από την Άμπελο έφυγαν πολλοί μετανάστες κυρίως προς την Αμερική στις αρχές του 20ού αιώνα και προς την Αυστραλία μετά τον πόλεμο, ο πληθυσμός του χωριού διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα σε σύγκριση με άλλα χωριά. Το 1961 αριθμούσε 604 κατοίκους, ενώ στην τελευταία απογραφή του 2001 είχε 375 κατοίκους. Η Άμπελος είναι τόπος αγαπητός στους επισκέπτες. Σ' όλη τη διάρκεια του έτους συχνάζουν στο χωριό και στα γραφικά ταβερνάκια του Σαμιώτες και ξένοι, απολαμβάνοντας την ωραία θέα προς τη θάλασσα. Η Άμπελος είναι ο γενέθλιος τόπος πνευματικών ανθρώπων του νησιού, του λογοτέχνη πεζογράφου Κώστα Καλατζή, του ποιητή και πρώην μέλους του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Αριστείδη Βουγιούκα, του τέως επιθεωρητή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και λαογράφου Νίκου Λυμπέρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ

2.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Σε 32 χιλιόμετρα δυτικά της Σάμου βρίσκεται το Καρλόβασι . Παλιά λεγόταν Καρλοβασία γιατί ήταν τρεις διαφορετικές Κοινότητες, το Νέο με τον όρμο, το μεσαίο και το Παλαιό Καρλόβασι με το λιμάνι, τα οποία ήταν ανεξάρτητα μεταξύ τους, χτισμένα στους γύρω από τη πεδιάδα λόφους. Κατά την δεκαετία του 1950 ενώθηκαν με τον οικισμό του Μαραθοκάμπου, και τα Σακουλέικα και αποτέλεσαν το δήμο Καρλοβάσου.

Κέντρο είναι το νέο Καρλόβασι . Το Μεσαίο βρίσκεται ένα χιλιόμετρο δυτικά και το χωρίζει ο χείμαρρος του Καρλοβάσου και ένα χιλιόμετρο δυτικότερα βρίσκεται το Παλαιό κρυμμένο πίσω από το λόφο της Αγίας Τριάδας. Βορειοδυτικά βρίσκεται το λιμάνι. Σήμερα το Νέο, το μεσαίο, το λιμάνι και ο Όρμος επεκτείνονται στην πεδιάδα και έχουν ενωθεί μεταξύ τους, με αποτέλεσμα το Καρλόβασι να είναι μεγαλύτερο σε έκταση και πιο αραιοκατοικημένη κωμόπολη του νησιού μεγαλύτερη και από πολλές μεγαλουπόλεις της Ελλάδας.

Το Καρλόβασι προέρχεται από τις τούρκικες λέξεις καρλί-οβάσι που σημαίνει χιονισμένη πεδιάδα. Ακόμα έχει το όνομα Καριόβα και Καρλόβας όπου είναι και το πιο πιθανότερο. Η περιοχή άρχισε να κατοικείται από τις αρχές του 1600, ίσως και νωρίτερα με πρώτους τους απογόνους των Σαμίων που είχαν μεταναστεύσει στη Χίο και ακολούθησαν Πελοποννήσιοι , Κρητικοί, Καριώτες, Ναξιώτες και από άλλες περιοχές . Όπως φανερώνει το όνομα του πρώτο χτίστηκε το παλαιό που είναι κρυμμένο σε δυσπρόσιτη περιοχή και ακολούθησαν τα υπόλοιπα, που και αυτά κατέλαβαν διάφορους λόφους, μακριά από την θάλασσα και τελευταίο το λιμάνι όπου η κατασκευή του άρχισε στις 8 Σεπτεμβρίου του 1871 και τελευταίος ο Όρμος.

Στην πόλη εδρεύει το τμήμα της Μαθηματικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Αιγαίου. Το Καρλόβασι πρόκειται για μεγάλο εμπορικό κέντρο, αλλά πολλοί κάτοικοι ασχολούνται και με τη γεωργία με κύριες καλλιέργειες το αμπέλι και την ελιά.

Δυτικά της περιοχής βρίσκεται η πανέμορφη παραλία «Ποτάμι» όπου έχουν βρεθεί θερμές πηγές. Εκεί βρίσκεται το εκκλησάκι της Μεταμόρφωσης που κατασκευάστηκε τον 11^ο αιώνα και θεωρείται το αρχαιότερο της Σάμου. Βρίσκεται μέσα σε πυκνή βλάστηση και λίγο παραπάνω υπάρχουν καταρράκτες. Το ποτάμι είναι ένας παραλιακός οικισμός που αναπτύσσεται τουριστικά. Λίγο δυτικότερα υπάρχουν δυο άγριας ομορφιάς παραλίες, το μικρό και το μεγάλο Σεϊτάνι, όπου είναι προστατευόμενες περιοχές λόγω του ότι βρίσκουν στέγη οι φώκιες μονάχους-μονάχους.

Οικισμοί του Καρλοβάσου είναι η Μονή του Προφήτη Ηλία με 91 κατοίκους, το ποτάμι με 12, τα Σακουλέικα με 25 και τους Σουρήδες με 27. Οι δυο τελευταίου οικισμοί είναι πολύ παλιοί

αναφερόμενοι στην απογραφή του 1828. Την τελευταία εικοσαετία στο δήμο Καρλοβάσου υπάγονται τα δημοτικά διαμερίσματα των Αγ. Θεοδώρων, των Δρακαίων, της Καστανιάς, των Κονταίκων, των Κοντακαϊκών, των Κοσμαδαίων, της Λέκας, του Πλατάνου και της Υδρούσας

2.1.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή του κεφαλαίου η περιοχή απέχει 32 χιλιόμετρα από την πόλη της Σάμου. Επίσης σαράντα επτά (47) περίπου χιλιόμετρα από το αεροδρόμιο του νησιού. Το λιμάνι της περιοχής δίνει την δυνατότητα στους ξένους που θα επισκεπτούν την περιοχή να αποβιβαστούν κατευθείαν στο Καρλόβασι αφού τα καράβια τα οποία προσδένουν στο νησί αποβιβάζουν κόσμο και στο λιμάνι του Καρλοβάσου.

2.1.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Η περιοχή του Καρλοβάσου δεν διαθέτει αρχαιολογικά μνημεία και μουσεία. Διαθέτει όμως τις παρακάτω αξιόλογες τοποθεσίες τις οποίες είναι καλό να επισκεφτεί κανείς.

Το Καρλόβασι βρίσκεται σε πολύ καλή τοποθεσία. Είναι περιτριγυρισμένο από βουνά, πεδιάδες και θάλασσα. Έχει ένα φυσικό λιμάνι. Αυτό είχε σαν αντίκτυπο να το εκμεταλλευτούν οι επιχειρήσεις και το κράτος. Έχει παρά πολλούς φυσικούς πόρους είτε αυτά αφορούν πόρους μέσα στη πόλη του Καρλοβάσου είτε στα περίχωρα του είτε στα χωριά που απαρτίζουν το δήμο Καρλοβάσου.

Κατά πρώτον οι θάλασσες. Μετά την παρακμή και το κλείσιμο των βυρσοδεψείων, οι παραλίες που βρίσκονταν τα εργοστάσια καθάρισαν, όπως και η υπόλοιπη θάλασσα σε αρκετή απόσταση από την ακτή. Έτσι οι παραλίες άνοιξαν για τους κατοίκους για να κάνουν το μπάνιο τους αλλά και για τους φιλοξενούμενους που έρχονται για τις διακοπές τους στην πόλη.

Κατά δεύτερον έχει πολύ όμορφα τοπία. Στο παλιό Καρλόβασι το εκκλησάκι της Αγίας Τριάδας το οποίο βρίσκεται μέσα σε ένα βράχο στην κορυφή του βουνού. Από εκεί βλέπεις όλο το Καρλόβασι και ατο βάθος διακρίνεις τα βουνά της Τουρκίας. Ακόμα οι γύρω πεδιάδες είναι γεμάτο πεύκα, άλλα είδη δένδρων και είναι γεμάτο μονοπάτια για περιπάτους.

Ένα άλλο σημείο του Καρλοβάσου είναι το λιμάνι του. Είναι ένα φυσικό λιμάνι με το εκκλησάκι της Αγίας Τριάδας να οποίο καλοσωρίζει τους ταξιδιώτες του.

Επίσης το παλιό Καρλόβασι φημίζεται για την αρχιτεκτονική του. Έχει από τα αρχαιότερα κτίσματα της πόλης, Ένα από τα οποία είναι η Πορφυριάδα Σχολή Άλλο ένα κτίριο το οποίο προκαλεί ενδιαφέρον είναι εκτός από τα επιβλητικά βυρσοδεψεία, το Ηγεμονικό Μέγαρο όπου στεγάζεται σήμερα η Γραμματεία του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το Χατζηγιάννειο και οι εκκλησίες που χτίστηκαν την περίοδο εκείνη.

Επίσης στην περιοχή Ποτάμι του Καρλοβάσου συναντάμε το κάστρο των Γενοβέζων κατακτητών.

2.1.3 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

2.1.3.1 Προφήτης Ηλίας

Ο Προφήτης Ηλίας αποτελεί το μεγαλύτερο μοναστήρι της Δυτικής Σάμου. Η εκκλησία χτίστηκε από τον ιερομόναχο Γρηγόριο το 1739. Πριν στο σημείο αυτό υπήρχε μια μικρή εκκλησία και μερικά κελιά, που είχαν χτίσει εκεί οι μοναχοί Νεόφιλος και Γρηγόριος. Η εκκλησία έχει ξυλόγλυπτο τέμπλο, λίγες τοιχογραφίες και πολλά ιερά σκεύη. Η Μονή βρίσκεται σε υψόμετρο 210 μέτρων, τρία χιλιόμετρα νοτιοανατολικά του Καρλοβάσου, πλάι στο δρόμο που οδηγεί στα Κονταίικα.

2.1.3.2 Η Μονή της Μεταμόρφωσης

Ο Ναός της μεταμόρφωσης στο ποτάμι αποτελεί ένα από τα αρχαιότερα δείγματα εκκλησιαστικής αρχιτεκτονικής στην περιοχή. Ο ναός, όπως και οι περισσότερες εκκλησίες της περιοχής, διαθέτουν εικόνες που έχουν μεταφερθεί στην Σάμο από άλλες περιοχές τον καιρό του επανουικισμού, εικόνες μοναδικής τέχνης. Στις εκκλησίες του Καρλοβάσου βρίσκει κανείς εξαιρετικά δείγματα ξυλόγλυπτικής τέχνης κυρίως στα τέμπλα, με επιδράσεις από τα καλύτερα κέντρα της μικρασιατικής τέχνης.

2.1.4 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Η περιοχή του Καρλοβάσου διαθέτει τα παρακάτω ξενοδοχεία ανά κατηγορία:

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ΣΑΜΑΙΝΑ INN	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ	4****	2273030400/5/ 2273034471	www.greek-tourism.gr/samos/samaina samainahotels@ath.forthnet.gr
ΣΑΜΑΙΝΑ ΜΑΙΖΟΝΕΤΕΣ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	4****	2273030400/ 2273034471	www.greek-tourism.gr/samos/samaina samainahotels@internet.gr
ΑΙΓΑΙΟΝ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273033466/ 2273035413	www.aegeonhotel.gr info@aegeonhotel.gr
ΜΕΡΟΠΗ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273032510/ 2273032652	
ΣΑΜΑΙΝΑ ΜΠΑΙΗ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273030811/15 2273030816	
ΣΑΜΑΙΝΑ ΠΟΡΤ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273030400/ 2273034471	www.greek-tourism.gr/samos/samaina samainahotels@internet.gr
ΑΓΝΑΝΤΙ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273094087/8/ 2273094088	
ΑΝΕΜΑ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273030500/5/ 2273030506	www.anema.gr anema@internet.gr
ΕΡΑΤΩ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273035370/ 2273035180	
ΕΣΠΕΡΙΑ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273030706/8/ 2273030707	
ΝΕΦΕΛΗ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273034000/1/ 2273034002	

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ΑΣΤΗΡ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ ΣΑΜΟΥ	1*	2273033150/ 2273034074	www.astirofsamos.com info@astirofsamos.com

2.1.5 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ

2.1.5.1 Εστιατόρια/ Ταβέρνες

ΝΕΣΤ

Fast food για όσους τους αρέσουν τα κλαμπ σάντουιτς και γενικά το γρήγορο φαγητό. Το μαγαζί βρίσκεται στην κεντρική πλατεία του Καρλοβάσου.

2.1.5.2 ΝΥΧΤΕΡΙΝΗ ΔΙΑΚΕΔΑΣΗ

Το Καρλόβασι λόγω του πανεπιστημίου Αιγαίου διαθέτει περισσότερα μαγαζιά για την διασκέδαση των ατόμων που μένουν στην περιοχή και αυτών που τη επισκέπτονται. Έτσι βλέπουμε ότι όσο αφορά τις καφετέριες έχουμε τις:

Τοξότης: καφετέρια στο Νέο Καρλόβασι . Καφέ και ποτό όλη την ημέρα

Πανσαμιακός : καφετέρια στο κεντρικό δρόμο του Καρλοβάσου, διαθέτει μπιλιάρδο, καφέ και ποτό από το πρωί έως αργά το βράδυ.

B.O : καφετέρια στην πλατεία του Καρλοβάσου.

Σινεμά : καφετέρια στην πλατεία του Καρλοβάσου

Επίσης βλέπουμε όσο αφορά την νυχτερινή ζωή:

Jasmine: καφέ / bar. Το πρωί καφετέρια για ηρεμία και καφέ και το βράδυ δυνατή μουσική και ποτό.

Boca-boca: λειτουργεί από το μεσημέρι ως αργά το βράδυ. Έχει ελληνική μουσική. Βρίσκεται δίπλα από τα μαγαζιά Τοξότης και Garaz.

Pop-corn: βρίσκεται στο λιμάνι του Καρλοβάσου. Υπάρχει DJ που παίζει και ελληνική και ξένη μουσική.

Cavo-paradiso: βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα έξω από το Καρλόβασι προς την περιοχή του ποταμίου. Παίζει ξένη μουσική.

Garaz: bar το οποίο λειτουργεί από το μεσημέρι ως αργά το βράδυ. Παίζει ξένη μουσική. Βρίσκεται δίπλα από την καφετέρια Τοξότης.

2.1.6 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΛΟΒΑΣΟΥ

Το Καρλόβασι διαθέτει στην επικράτεια του αρκετές παραλίες. Οι πιο γνωστές και πιο όμορφες που θα μπορεί να επισκεφτεί κανείς είναι:

α. Ποτάμι Καρλοβάσου

Η παραλία ποταμίου βρίσκεται σε μια μαγευτική τοποθεσία έχοντας από πίσω του το απέραντο πράσινο και μπροστά του μία από τις καθαρότερες παραλίες και θάλασσες του νησιού. Στα νερά του καταλήγει το ποτάμι του Καρλοβάσου με τους έξι καταρράκτες ένα θέαμα που πρέπει οπωσδήποτε κανείς να το επισκεφτεί αν αποφασίσει να κάνει μπάνιο στην παραλία αυτή. Η παραλία είναι από πέτρες όπως και το εσωτερικό της θάλασσας. Η παραλία είναι εξοπλισμένη με ομπρέλες και ξαπλώστρες για τους θαμώνες της. Υπάρχουν επίσης ταβέρνες και εστιατόρια για όσους θελήσουν να γευματίσουν. Η παραλία απέχει από το Καρλόβασι περίπου πέντε (5) χιλιόμετρα. Για την παραλία υπάρχει επίσης και συγκοινωνία μέσω των λεωφορείων των ΚΤΕΛ.

β. Σεϊτάνι

Η περιοχή Σεϊτάνι δεν είναι προσπελάσιμη μέσω ξηράς. Υπάρχει από το λιμάνι του Καρλοβάσου καΐκι το οποίο μεταφέρει όσους θέλουν να το επισκεφτούν και να κάνουν μπάνιο στα καταγάλανα και καθαρά νερά του. Δεν υπάρχει εξοπλισμός για την παραλία αυτή. Επίσης η περιοχή φιλοξενεί και φώκιες μονάρχους-μονάρχους αφού είναι προστατευμένη περιοχή.

γ. Παραλία Καρλοβάσου

Η παραλία βρίσκεται στην περιοχή του Καρλοβάσου. Είναι δίπλα από το λιμάνι. Είναι αρκετά καθαρά τα νερά και πολλοί από τους καρλοβασίτες κάνουν μπάνιο στα νερά του.

2.2 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΟΥ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΕΠΙΣΚΕΦΤΕΙ ΚΑΝΕΙΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΚΑΡΛΟΒΑΣΟΥ

Το Καρλόβασι διαθέτει στην επικράτειά του κάποια χωριά τα οποία αξίζει να επισκεφτεί κανείς είτε γιατί βρίσκονται μέσα σε πυκνή βλάστηση είτε για τα παραδοσιακά σοκάκια του. Έτσι μπορούμε να διακρίνουμε:

2.2.1 Πλάτανος

Λίγα χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της πόλης βρίσκεται το χωριό Πλάτανος. Ο Πλάτανος είναι χτισμένος μέσα σε χαράδρα του βουνού Καρβούνη Παρόλο που είναι χτισμένο σε χαράδρα είναι σε αρκετά υψηλό υψόμετρο με αποτέλεσμα να επιτρέπει τη θέα σε ολόκληρη τη περιοχή της δυτικής Σάμου, προς τη Χίο αλλά και τα Δωδεκάνησα. Έχει 440 κατοίκους. Πρόκειται για ένα από τα ωραιότερα χωριά του δήμου Καρλοβάσου. Έχει πάρα πολύ και διαφορετική βλάστηση, που θα θαύμαζε ο καθένας, από πεύκα μέχρι πλατάνια αφού είναι και το όνομα του, βελανιδιές και πολλά άλλα θαμνώδες φυτά. Η ονομασία του λογικά προέρχεται από τα πλατάνια που υπάρχουν στην περιοχή ή σε αποίκους από άλλες συνώνυμες περιοχές. Για κάποιον που του αρέσει να παρατηρεί

τα δέντρα, την άγρια βλάστηση και τα ζώα της περιοχής είναι από τα καλύτερα σημεία.

Ο Πλάτανος παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της περιοχής γιατί είναι κατεξοχήν ένας από τους σημαντικούς πόρους κρασιού. Στην περιοχή υπάρχουν πολλοί αμπελοκαλλιεργητές. Έτσι συμμετέχει σημαντικά στην παραγωγή κρασιού του νησιού. Στοιχεία του χωριού είναι τα πλατάνια η βρύση του χωριού με τρεχούμενο νερό χειμώνα καλοκαίρι και η αρχιτεκτονική των σπιτιών όπως επίσης και η άγρια βλάστηση του.

Λίγο πιο μακριά από το Καρλόβασι από την πίσω πλευρά του θα μπορέσει κανείς να θαυμάσει το μοναδικό σημείο στο οποίο μπορεί κανείς να δει την θάλασσα και από τις δυο πλευρές του νησιού. Το νησί λέγεται από τους ντόπιους και λαγός. Αν το δει κανείς από ψηλά μοιάζει με λαγό. Το σημείο εκείνο είναι στην αρχή της ουράς του λαγού. Μπορεί κανείς να δει την θάλασσα από την πλευρά του Καρλοβάσου και από την άλλη πλευρά το Μαραθόκαμπο.

2.2.2 Ποτάμι Καρλοβάσου

Από την άλλη πλευρά και σε λίγα μόλις χιλιόμετρα από την πόλη του Καρλοβάσου βρίσκεται άλλο ένα μικρό χωριό με λίγους κατοίκους. Το Ποτάμι του Καρλοβάσου πήρε την ονομασία του από λόγω του ποταμιού που απορρέει στην περιοχή αυτή. Είναι μέσα σε μια θεσπέσια περιοχή με βλάστηση, πουλιά, ζώα, γκρεμούς, χαράδρες, φυσικά το ποτάμι και 6 καταρράκτες. Είναι σχετικά μικροί και ο τελευταίος είναι ο μεγάλος. Αξίζει κανείς να το επισκεφτεί. Ακόμα στο τέλος του ποταμού δεσπόζει η μαγευτική παραλία της περιοχής. Είναι δύο ενωμένες αμμώδεις παραλίες μαζί. Εκεί καταλήγουν τα νερά του ποταμού μέσα από υπόγεια δίοδο. Στην παραλία από την πλευρά του βουνού στο ύψος του δρόμου υπάρχει μια σπηλιά στην οποία υπάρχουν ιαματικά νερά.

Στο ποτάμι ακόμα υπάρχει το πιο παλιό εκκλησάκι τη Σάμου, η Μεταμόρφωση της Παναγίας. Επίσης πιο πάνω μέσα στο δάσος υπάρχει το κάστρο των πειρατών. Την εποχή της πειρατείας οι πειρατές είχαν φτιάξει ένα κάστρο ψηλά στο βουνό, μέσα στο δάσος ώστε να μην διακρίνονται από τη θάλασσα. Εκεί έκρυβαν το χρυσό από τα άλλα καράβια και κρυβόντουσαν οι ίδιοι όταν τους κυνηγούσαν. Το κάστρο είναι τόσο βαθιά χτισμένο αφενός γιατί ήθελαν να κρύψουν πράγματα αφετέρου γιατί η στάθμη της θάλασσας εκείνης της περιόδου ήταν σε πολύ υψηλά επίπεδα από ότι είναι τώρα. Εκεί υπήρχε μικρό φυσικό λιμανάκι που βόλευε τους πειρατές. Πλέον υπάρχουν μόνο τα ερείπια του κάστρου. Αλλά και μόνο αυτό θυμίζει τις εποχές εκείνες.

Επίσης υπάρχει η σπηλιά του Αγίου Αντωνίου, βαθιά μέσα στο δάσος και τα νερά του ποταμού. επιπλέον υπάρχουν κάποιοι μύθοι για το αντρόγυνο της Αγίας Παρασκευής.

2.2.3 Περιοχή Σεϊτάνι

Ακόμα πιο μακριά από το ποτάμι, υπάρχει μία περιοχή η οποία είναι προστατευόμενη.. Η περιοχή αυτή δεν είναι εύκολα προσβάσιμη από ξηράς. Έχει δυο παραλίες. Η μία λέγεται μικρό Σεϊτάνι και

η δεύτερη μεγάλο. Τα ονόματα τα πήραν από το μέγεθος της κάθε παραλίας. Στο Σεϊτάνι υπάρχει ένα από τα καλύτερα μάρμαρα που υπάρχουν στην Ελλάδα αλλά δεν έχει γίνει όρυξη λόγω του ότι η περιοχή είναι προστατευόμενη.

2.2.4 Υδρούσα

Η Υδρούσα είναι άλλο ένα χωριό του Καρλοβάσου. Η πρόσβαση του γίνεται από ένα παράδρομο στην είσοδο της πόλης. Αποτελείται από 413 κατοίκους. Το χωριό ονομαζόταν κατά την παλαιά εποχή φούρνοι και μετονομάστηκε σε Υδρούσα λόγω των πολλών νερών στην περιοχή και της βλάστησης. Το χωριό είναι χτισμένο σε περιοχή με αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Στην περιοχή συναντώνται ερείπια παλαιών οικοδομών και ιδιαίτερα κεραμικά της βυζαντινής κυρίως εποχής. Λόγω του ότι βρίσκεται σε μια καταπράσινη τοποθεσία με πολλές καλλιέργειες και αξιόλογα ξεωκλήσια. Για όποιον του αρέσει η φύση και ο θρησκευτικός τουρισμός θα ήταν καλό να το επισκεφτεί.

2.2.5 Άγιοι Θεόδωροι

Οι Άγιοι Θεόδωροι αποτελούν οικισμό με 153 κατοίκους. Το χωριό τοποθετείται σε μία ρεματιά ανάμεσα στο χωριό Πλάτανο και το Καρλόβασι . Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία και την καλλιέργεια του σταφυλιού της ποικιλίας μοσχάτου. Υπάρχουν άτομα τα οποία ασχολούνται και με την πέτρα. Η πρώτη ονομασία του χωριού ήταν Καβασέικα το οποίο προήλθε από τον πρώτο κάτοικο του χωριού. Η σημερινή ονομασία του προέρχεται από την εκκλησία του χωριού η οποία είναι και ένα από τα αξιοθέατα της περιοχής εκτός από τις όμορφες τοποθεσίες που έχει και τα ξακουστά αμπέλια.

2.2.6 Δρακαίοι

Οι Δρακαίοι αποτελούνται από 148 μόνιμους κατοίκους. Βρίσκεται χτισμένο σε πλαγιά του βουνού Κέρκη. Οι Δρακαίοι δεν συνδέονται με το Καρλόβασι με δρόμο αφού είναι χτισμένο σε απόμερη πλευρά του βουνού. Για να φτάσεις στο χωριό αυτό θα πρέπει να περάσεις από το Μαραθόκαμπο. Το χωριό προσφέρει μία διαφορετική εμπειρία λόγω της ιδιαίτερης θέσης του στο νησί. Βρίσκεται στην καρδιά του Αιγαίου απέναντι ακριβώς από την Ικαρία. Οι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με την γεωργία και την κτηνοτροφία. Στην περιφέρεια των Δρακαίων υπάγεται και ο οικισμός του Αγίου Ισίδωρου, ένας οικισμός ο οποίος ασχολείται κυρίως με την ναυπηγική ξύλινων σκαφών.

Όσοι θα επισκεφτούν το χωριό αυτό θα ανακαλύψουν τις υπέροχες πλαγιές του βουνού Κέρκη, τις απότομες πλαγιές του, τους γκρεμούς, την τέλεια θέα (αφού κατά την διαδρομή και στο χωριό μπορεί κανείς να δει το νησί Ικαρία και τους Φούρνους σαν να είναι δίπλα στο χωριό). Ακόμα θα

μπορέσει να θαυμάσει την υπέροχη βλάστηση που υπάρχει στην περιοχή. Επιπλέον κατεβαίνοντας προς τον Άγιο Ισίδωρο θα μπορέσει κανείς να κάνει μπάνιο σε μια από τις πιο καθαρές παραλίες και τα καταγάλανα νερά του Αιγαίου.

2.2.7 Δημοτικό Διαμέρισμα Καστανιάς

Η Καστανιά κατοικείται από 257 κατοίκους. Όσοι θελήσουν να επισκεφτούν το χωριό θα διαπιστώσουν ότι υπάρχει μια μοναδική και άγρια βλάστηση. Η ποικιλία των φυτών που επικρατεί στην περιοχή εκπλήσσει τον επισκέπτη. Ίσως εξαιτίας της βλάστησης να οφείλεται και το όνομα του χωριού. Την ιδιαίτερη βλάστηση την οφείλει στο ότι υπάρχουν πολλά νερά στην περιοχή. Η περιοχή της Καστανιάς έχει γόνιμο και πρόσφορο έδαφος για αμπελοκαλλιέργεια αλλά και για όλων των μορφών καλλιέργειας που υφίσταται στο νησί.

Το χωριό αποτελεί στο σύνολο του ένα αξιοθέατο για τους επισκέπτες του Δήμου. Η βλάστηση, η αρχιτεκτονική των σπιτιών και οι αξιοθαύμαστες πλατείες του έχουν μια ξεχωριστή ομορφιά. Το χωριό γιορτάζει στις 23 Αυγούστου όπου συρρέει κόσμος λόγω του πανηγυριού κάθε χρόνο.

2.2.8 Λέκα

Η Λέκα αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα χωριά του δήμου Καρλοβασίων. Έχει 560 κατοίκους και αποτελεί ένα από τα παλαιότερα χωριά του νησιού. Τοποθετείται σε ένα καταπράσινο τοπίο, λίγο μετά το Καρλόβασι. Το όνομα του προέρχεται από το αρβανίτικο κυριώνυμο Λέκας. Το χωριό παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομία του νησιού αφού προσφέρει το έδαφός της για καλλιέργεια αμπελιών.

Η περιοχή διαθέτει βλάστηση που θα ζήλευε κανείς, κατάλληλο για περιπάτους στο δάσος μέσα από διάφορα μονοπάτια. Λίγο πιο πάνω από την Λέκα βρίσκεται ο οικισμός των Τσουρλαίων με λίγους μόνιμους κατοίκους. Στον οικισμό ξεχωρίζει η εκκλησία του Αγίου Παντελεήμονος.

2.2.9 Κοντέϊκα

Τα Κοντέϊκα είναι χτισμένο στη βορειοδυτική πλευρά του βουνού Καρβούνη. Έχει πληθυσμό 297 κατοίκους. Οι κάτοικοι ασχολούνται με την γεωργία (αμπελοκαλλιέργειες, ελιές, κηπευτικά και σιτηρά)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΣ

3.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Ιδρύθηκε το δεύτερο μισό του 16ου αιώνα, γύρω στα 1550, σε μέρος που ποτέ πριν δεν υπήρχε οικισμός. Ο αρχικός πυρήνας του ήταν στα Νότια, γύρω από την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής. Όπως λέει η παράδοση, άρχισε να χτίζεται στη θέση Λουκαίικα, κοντά στον κάμπο που αφθονούν τα μάραθα, απ'όπου και πήρε το όνομά του.

Οι περισσότεροι από τους νέους κατοίκους, ήταν διωγμένοι από τους Τούρκους και είχαν αναζητήσει εδώ άσυλο, λόγω των προνομίων του Κιλίτζ Αλή. Κατά τον Εμμ. Κρητικίδη ονομάστηκε έτσι εξ αιτίας των ανθρώπων που είχαν έρθει από το Γύθειο ή Μαραθονήσι, όταν οι Τούρκοι κατέκτησαν ολόκληρη την Πελοπόννησο. Σύμφωνα με άλλη άποψη, οι πρώτοι του κάτοικοι ήταν οι Χιώτες που έφεραν και την εικόνα της Αγίας Ματρώνας και την τοποθέτησαν στην εκκλησία του Προφήτη Ηλία. Ήρθαν επίσης Κρητικοί, Καριώτες, Δωδεκανήσιοι, Μικρασιάτες και άλλοι. Η κάθε μια ομάδα έφτιαχνε και τη δική της γειτονιά και της έδινε όνομα σχετικό με αυτό της ιδιαίτερης πατρίδας της. Επομένως, δεν είναι να απορεί κανείς γιατί η συνοικία που βρίσκονταν στο ψηλότερο μέρος ονομάζονταν Μωραϊτοχώρι, Σκούταρη λέγεται ως σήμερα αυτή που βρίσκεται στην αρχή του χωριού, στα ανατολικά και Γαλατάς εκείνη γύρω στον Άγιο Αντώνη. Αυτές οι δυο τελευταίες ειδικά, θα πρέπει να χτίστηκαν από Κωνσταντινουπολίτες.

Αγροτικός οικισμός στην αρχή ο Μαραθόκαμπος, εξελίχθηκε στην προεπαναστατική περίοδο σε σημαντικό ναυτοχώρι και μάλιστα την εποχή που η πειρατεία μάστιζε το Αιγαίο.

Σε κείμενο του Ιωάννη Λεκάτη γραμμένο στα 1834, που ήρθε στο φως από έρευνα του Μανώλη Βουρλιώτη (Σαμιακή Επιθεώρηση, τόμος 1ος, Ιανουάριος 1984), ο Μαραθόκαμπος αναφέρεται σαν κωμόπολη.

«Η κωμόπολις αυτή, είναι κτισμένη επί κατωφερούς και δυσβάτου τόπου, έχει κατοικίας 714 και ψυχάς 3.020. Το πολύ προϊόν του χωρίου τούτου είναι το έλαιον. Κρασί δεν κάνουν οι Μαραθοκαμπίτες, ειμή κρομμύδια και χαρούπι. Πλην είναι δεδομένοι και ούτοι εις την ναυτικήν, έχουν πλοία ικανά και μεγάλα. Οι άνθρωποι ούτοι, ως εξομοιούμενοι με την θέσιν του τόπου, είναι τραχείς, γενναίοι, ολιγόλογοι, ευθείς και φιλελεύθεροι, εύρωστοι και ωραίοι. Με το σχολείον όπου μόνοι των από το 1816 εσύστησαν, άρχισαν πολλοί νέοι να στολίζονται και με την παιδείαν...»

Καραβομαραγκοί οι Μαραθοκαμπίτες, κουρσάροι κάποιες φορές, караβοκαπεταναίοι και υπερπόντιοι ταξιδευτές αργότερα, όργωσαν με τις καρίνες των σκαφών τους θαλασσινούς δρόμους αποκομίζοντας υλικά και πάσης φύσεως οφέλη.

Η φυσιογνωμία του Μαραθοκάμπου, διατηρεί ακόμη τα σημάδια της ευμάρειας των καλών εποχών, αλλά και τα ίχνη της αγωνίας των κατοίκων του για προστασία από τα καιρικά φαινόμενα ή τις επιδρομές των πειρατών.

Σπίτια σμιχτά, δωματοσκέπαστα, απρόσιτα στον επίδοξο επιδρομέα, με μεσοτοιχίες, στοές, χαγιάτια, πατμιακά στοιχεία, τaráτσες με γείσο, καμάρες πάνω από τα πλακόστρωτα σοκάκια, δένουν με πετρόχιστα κεραμοσκεπή οικοδομήματα, εκκλησίες, βρύσες, πλυσταριά, νεοκλασικά κτίρια και συγχωνεύονται σ ένα πολύμορφο δομικό συνονθύλευμα. Ένα απείραχτο κομμάτι της αρχιτεκτονικής του Μαραθοκάμπου, σώζεται στο βόρειο τμήμα του πάνω από την Αγία Τριάδα και αποτελείται κυρίως από πέτρινα διώροφα κτίσματα.

Εξ αιτίας της ελαιοκαλλιέργειας, με την οποία ασχολούνταν οι Μαραθοκαμίτες περισσότερο από οτιδήποτε άλλο και της μεγάλης παραγωγής ελαιολάδου, ο Μαραθόκαμπος είχε πολλά ελαιοτριβεία. Το 1956 ο αριθμός τους έφτανε τα δεκαεπτά. Ένδεκα μέσα στο χωριό, ένα στον όρμο, τρία στην Αγία Κυριακή και δύο στο Παλιοχώρι.

Ο Μαραθόκαμπος στα χρόνια της ηγεμονίας και του μεσοπολέμου ήταν δήμος και είχε Πρωτοδικείο, Ειρηνοδικείο, Αγρονομείο, Αστική Σχολή και Παρθεναγωγείο. Μερικές από τις προσωπικότητες ολόκληρης της Σάμου που γεννήθηκαν ή έζησαν εδώ ήταν ο Καπετάν Σταμάτης Γεωργιάδης, ο γαμβρός του Γεώργιος Κλεάνθης, ο Γιώργης Καρατζάς, ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Δαμιανός, ο Μητροπολίτης Αλέξανδρος Δηλανάς, ο μεγάλος αρχαιολόγος Μανώλης Ανδρόνικος, ο λογοτέχνης Γιάννης Χατζίνης.

Οι Μαραθοκαμίτες είναι φιλελεύθεροι άνθρωποι και γι'αυτό έδωσαν το παρόν σ όλες τις μεγάλες στιγμές της ιστορίας και πήραν μέρος σε όλους τους αγώνες, στην επανάσταση του 1821, στα κινήματα του Σοφούλη, στη Μικρασιατική εκστρατεία, αλλά και στα χρόνια της Ιταλογερμανικής Κατοχής και της Εθνικής Αντίστασης. Η ανταρσία των Γιαγάδων επίσης, μετά την ένωση της Σάμου με την υπόλοιπη Ελλάδα το 1912, αποτελεί ένα μεγάλο κομμάτι της ιστορίας του Μαραθοκάμπου.

Ο Μαραθόκαμπος σήμερα είναι η έδρα του ομώνυμου Δήμου και αναπτύσσεται ραγδαία διατηρώντας την παραδοσιακή του μορφή.

Κατά τη θερινή περίοδο αποτελεί πόλο έλξης επισκεπτών, εξ αιτίας της αυθεντικότητας του χώρου και της διαφορετικότητας που παρουσιάζει από τα παρακείμενα τουριστικά θέρετρα.

3.1.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο Μαραθόκαμπος βρίσκεται από την πίσω πλευρά της πόλης του Καρλοβάσου. Απέχει περίπου πενήντα (50) χιλιόμετρα από το Βαθύ. Μια διαδρομή μέσω Καρλοβάσου. Όπως επίσης απέχει περίπου τα ίδια χιλιόμετρα από το αεροδρόμιο μέσω του χωριού Πύργου. Υπάρχει συγκοινωνία από την πρωτεύουσα 3 φορές την εβδομάδα.

3.1.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Ο Μαραθόκαμπος δεν παρουσιάζει αρχαιολογικά μνημεία. Έχει όμως κάποια αξιοσημείωτα κτίσματα τα οποία αξίζει να τα δει κανείς πηγαίνοντας στο χωριό αυτό. Σύμφωνα με στοιχεία που έχει παραχωρήσει ο ιστορικός Μ. Α. Βουρλιώτης στο δήμο Μαραθοκάμπου, αναφέρονται χρονολογίες ανέγερσης των αρχαιότερων κτισμάτων που υπάρχουν στην περιοχή.

Υδραγωγείο 1870, Γυμνάσιο 1881, Παλιό κοινοτικό κατάστημα 1906, Σφαγείο 1908, Δημοτικό Σχολείο 1920, το σπίτι του Παπαχάρακα, το παλιό Νηπιαγωγείο δηλαδή που κάηκε πρόσφατα και κατεδαφίστηκε κατόπιν, πρέπει να χτίσθηκε στη δεκαετία του 1880.

Από τις εκκλησίες, παλαιότερη είναι η Αγία Παρασκευή, βασιλική μετά τρούλου, που μνημονεύεται σε έγγραφο του 1607. Οι υπόλοιπες εκκλησίες, δίκλιτες ή μονόκλιτες, βασιλικού ρυθμού και σταυροειδούς βυζαντινού, χρονολογούνται στον 17ο και 18ο αιώνα. Η πιο καλά διατηρημένη είναι ο Αη- Θανασάκης που το ένα του κλίτος έγινε το 1795.

Στην ευρύτερη περιοχή, πολύ παλιό είναι το μετόχι του Αγίου Γεωργίου της Πάτμου που μνημονεύεται ήδη στα 1598.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην κάθε ενορία, άνηκε κι από ένα συγκρότημα από πλυσταριά, μερικά από τα οποία σώζονται ακόμα και σήμερα. Το πιο αξιόλογο θεωρείται αυτό της Αγίας Παρασκευής, το οποίο διατηρεί το εξάγωνο σχήμα του καθώς και τις αντίστοιχες σε κάθε του πλευρά ειδικές θέσεις που χρησιμοποιούνταν σαν εστίες για να θερμαίνεται το νερό. Οι τοίχοι που σώζονται έχουν ύψος τρία ή τέσσερα μέτρα και οι γούρνες είναι από πελεκητή πέτρα. Χτίσθηκε στο τέλος του 19ου αιώνα και είναι σημαντικό αρχιτεκτονικό μνημείο. Πλυσταριά υπήρχαν επίσης και στην περιφέρεια του Αγίου Αθανασίου που περιλάμβαναν βρύση με αχούρια και πλύστρες από πέτρες και είχαν κατασκευασθεί το 1900. Το κτίσμα είχε διαστάσεις 6Χ3 μέτρα, ήταν σκεπασμένο, αλλά κατέρρευσε.

Αληθινά στολίδια που τονίζουν τη γραφικότητα του χώρου και εντυπωσιάζουν τον επισκέπτη, είναι και οι βρύσες. Η Λούγκα, η πιο περίτεχνη απ'όλες βρίσκεται στην ομώνυμη πλατεία του χωριού κάτω από τον ίσκιο αιωνόβιων πλατάνων και χτίσθηκε το 1881. Η βρύση της Λάκας κατασκευάσθηκε το 1891. Η Σγουρού, δεν φέρει ημερομηνία κατασκευής, αλλά πρέπει να φτιάχτηκε στις αρχές του 19ου αιώνα. Η Άπλυτη, βρίσκεται στην περιοχή της Αγίας Τριάδας και περιλάμβανε συγκρότημα πλυσταριών. Το όνομά της το πήρε από τον δωρητή που λεγόταν Άπλυτος και την ανακαίνισε το 1847. Η βρύση του Κουρούμπλη χρονολογείται γύρω στα 1930, μοιάζει με αρχαία στήλη και είναι φτιαγμένη από μωσαϊκό κι από τα χέρια του Γιάννη Βουρούδη.

3.1.3 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

3.1.3.1 Η Παναγία Σαραντασκαλιώτισσα

Το εκκλησάκι της Παναγίας της Σαραντασκαλιώτισσας το οποίο είναι αφιερωμένο στο γενέθλιον της Θεοτόκου. Βρίσκεται μέσα σε μια σπηλιά, όπου για να πάει κάποιος πρέπει να ανέβει 40 σκαλιά που είναι σκαλισμένα πάνω σε απότομο βράχο. Στο βάθος της σπηλιάς υπάρχει βάραθρο και δεξαμενή με νερό. Λέγεται ότι στο σπήλαιο αυτό κατάφυγε ο Πυθαγόρας όταν τον καταδίωξε ο Πολυκράτης και για αυτό είναι και γνωστό και σαν σπηλιά του Πυθαγόρα. Βρίσκεται στη νοτιοανατολική πλευρά του Κέρκη, στη χαράδρα της Κιούρκας σε υψόμετρο 320 μέτρα.

3.1.3.2 Ευαγγελίστρια ή Άγιος Βασίλειος

Η Ευαγγελίστρια του Κέρκη ή ο Άγιος Βασίλειος είναι μία από τις αρχαιότερες εκκλησίες της Σάμου. Η ίδρυση της ανάγεται τον 10^ο αιώνα. Η εκκλησία βρίσκεται σε υψόμετρο 700 μέτρων. Έχει μια καταπληκτική θέα προς τα νότια όπου διακρίνονται τα περισσότερα από τα Δωδεκάνησα, οι Φούρνοι και τα παράλια του κόλπου του Μαραθοκάμπου. Ο αγροτικός

δρόμος φτάνει μέχρι υψόμετρο 400 μέτρων περίπου και συνεχίζει ένα ανηφορικό μονοπάτι. Η ανάβαση είναι λίγο επίπονη, αλλά η άγρια ομορφιά του τοπίου και η φιλοξενία των καλογραιών αποζημιώνουν τον κάθε επισκέπτη που κυριολεκτικά μένει γοητευμένος από την απέραντη θέα και την κατανυκτική ατμόσφαιρα του μοναστηριού.

3.1.3.3 Προφήτης Ηλίας (παλαιός)

Λίγο πιο κάτω από την ψηλότερη κορφή του Κέρκη, σώζονται τα θεμέλια του παλιού τρίκλιτου ναού που χτίστηκε το 1666. Κάθε κλίτος είχε πέντε μέτρα μήκος και τρία περίπου πλάτος.

3.1.3.4 Προφήτης Ηλίας (νεότερος)

Βρίσκεται 600 μ. νοτιότερα από τον παλιό και απέχει περίπου 45 λεπτά από τη Βίγλα. Χτίστηκε από τον Σπύρο Αιγινήτη, σε ανάμνηση σωτηρίας του το 1909, όταν έχασε τον προσανατολισμό του πάνω στον Κέρκη και κινδύνευσε να χαθεί. Τουλάχιστον έτσι αναγράφεται σε αναμνηστική πλάκα η οποία είναι τοποθετημένη πάνω από την εσωτερική πύλη. Σ αυτό το εκκλησάκι παρατηρείται μεγάλη προσέλευση προσκυνητών, αλλά και ορειβατών κατά τους θερινούς κυρίως μήνες.

3.1.3.5 Ζωοδόχος Πηγή Κακοπέρατου (Χατζημανώλη)

Βρίσκεται στο Βόρειο μέρος του Κέρκη, μέσα στην ερημική κατάφυτη από πεύκα και πλατάνια χαράδρα του Κακοπέρατου που καταλήγει στο Σεϊτάνι. Σε υψόμετρο 580 μ. υπάρχει η ομώνυμη σπηλιά που έχει μήκος 35 μ. και ύψος 4 μ. και είναι γεμάτη σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Στο εσωτερικό της είναι χτισμένο από την εποχή της ακμής του ασκητισμού, το εκκλησάκι της Ζωοδόχου Πηγής, ενώ στο βάθος της, σε μια δεξαμενή, συγκεντρώνεται το Αγίασμα, από τα σταλάγματα της οροφής. Για να φτάσει κανείς ως το σπήλαιο, πρέπει να βαδίσει γύρω στα 400 μ. σε στενό μονοπάτι, σκαμμένο στην πέτρα, στο χείλος ενός γκρεμού. Τα τελευταία χρόνια, η προσπέλαση έχει γίνει ασφαλής, επειδή σε όλο το μήκος του μονοπατιού, έχει τοποθετηθεί κιγκλίδωμα. Οι θρύλοι και οι μαρτυρίες που σώζονται ως τις μέρες μας, διηγούνται γοητευτικές ιστορίες σχετικά με την ύπαρξη και την έντονη παρουσία των ασκητών σ αυτόν τον τόπο.

Γύρω στα 500 μ. νότια και σε υψόμετρο 780 μ. κοντά στο εκκλησάκι του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου, γνωστού σαν Κατσικά, δίπλα στην κοίτη του χειμάρρου, βρίσκεται η γράβα ή «Τρύπα του Πανάρετου». Πρόκειται για ένα βάραθρο διαμέτρου 3-4 μέτρων και βάθους 31 μ. που κατεβαίνει κάθετα και δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Ονομάσθηκε έτσι επειδή, στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, κάποιος ιερομόναχος με το όνομα Πανάρετος, αποφάσισε μεθυσμένος, να κατεβεί με σχοινιά για να το εξερευνήσει. Το αποτέλεσμα αυτής της ενέργειας ήταν να πέσει στο βάραθρο κι αυτός και άλλοι δυο καλόγεροι που επιχείρησαν να τον βοηθήσουν.

3.1.3.6 Παναγία η Μακρινή (Καλλιθέα)

Τιμάται στο όνομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Βρίσκεται στη Δυτική πλευρά του Κέρκη και είναι χτισμένη μέσα σε σπήλαιο, κατά πάσα πιθανότητα επί των ημερών του οσίου Παύλου του Λατρινού. Το ιερό βήμα του ναού είναι διακοσμημένο με Βυζαντινές τοιχογραφίες του ΙΔ' αιώνα και πλαισιώνονται με πουλιά, ζώα και φυτά. Σύμφωνα με τη μαρτυρία υπάρχουσας επιγραφής το εξωτερικό σταυροθόλιο

φαίνεται πως χτίστηκε αργότερα και περατώθηκε στις 16 Αυγούστου.

Στο κάτω μέρος του σπηλαίου υπάρχουν μικρά κοιλώματα και πήλινα δοχεία τα οποία γεμίζουν νερό από τους σταλακτίτες. Μέσα στο σπήλαιο έχουν βρεθεί ανθρώπινα οστά. Η αρχαία μονή της Παναγίας της Μακρινής υπαγόταν στο Μονύδριο του Αγίου Γεωργίου Σινά της Καστανιάς και

αναφέρεται σε Πατριαρχικό Σιγίλλιο του έτους 1816. Η περιοχή αυτή είναι γνωστή με το όνομα «ασκηταριά», επειδή εδώ ζούσαν πολλοί ασκητές.

Εδώ κοντά, σε απόσταση μιας ώρας δρόμου περίπου, βρίσκεται και το Καντήλι ή Μαύρη Τρύπα. Πρόκειται για ένα σπήλαιο, για το οποίο υπάρχει η παράδοση, ότι κατά τις σκοτεινές νύχτες από το εσωτερικό του έβγαινε ένα φως που φαινόταν από τη θάλασσα και το έβλεπαν κυρίως οι ναυτικοί. Εδώ λένε πως βρίσκεται το λείψανο του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου. Τον θρύλο αναφέρουν επίσης ο Γάλλος περιηγητής Τεβενώ το 1655, ο Ιωσήφ Γεωργιερήνης στην περιγραφή της Σάμου το 1666 και σε ένα ποίημά του ο ιερομόναχος Καισάριος Δαπόντες που επισκέφθηκε το νησί το 1757. Ο Επ. Σταματιάδης μαρτυρεί ότι είδε το φως και προσπάθησε να δώσει στο φαινόμενο επιστημονική εξήγηση. Υποστήριξε δηλαδή, ότι η λάμψη οφείλεται στο φωσφορούχο υδρογόνο που παράγεται μέσα στο σπήλαιο, φαινόμενο που γίνεται ορατό από μακριά. όταν υπάρχει τέλει σκοτάδι.

Υπάρχουν ωστόσο μαρτυρίες, τσοπάνων κυρίως, σύμφωνα με τις οποίες, κάποιοι από αυτούς, μπαίνοντας στη σπηλιά αντίκρισαν το ιερό σκηνώμα ενός αγίου, που έμοιαζε να κοιμάται ενώ ολόγυρά του έκαιγαν λαμπάδες και πάνω από το κεφάλι του έφεγγε ένα ακοίμητο καντήλι. Κάποιος μάλιστα που εξαιτίας αυτού του γεγονότος, πήγε στην Πάτμο για να καλογερέψει, αναγνώρισε το πρόσωπο του σκηνώματος, στην εικόνα του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου. Το είπε στον ηγούμενο κι αυτός έστειλε δυο καλόγερους στον Κέρκη να ψάξουν τη σπηλιά. Αυτοί όμως γύρισαν άπρακτοι, επειδή δεν βρήκαν τίποτα. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που ισχυρίζονται επίσης, ότι άκουσαν σ' αυτόν τον τόπο ψαλμωδίες, οσφράνθηκαν θυμιάματα και είδαν καλόγερους να χάνονται στα βάθη του σπηλαίου. Πολλοί προσπάθησαν να εξακριβώσουν την προέλευση του φωτός, όταν πλησίαζε όμως κάποιος το φως εξαφανιζόταν. Η παράδοση είναι πολύ παλιά, μνημονεύεται ως τις μέρες μας και ομολογείται από ορθόδοξους, Καθολικούς Χριστιανούς, ακόμα και μουσουλμάνους.

Τα τελευταία χρόνια δεν παρατηρείται πια το φαινόμενο και το πιθανότερο είναι, οι ασκητές που ζούσαν τότε στις σπηλιές της περιοχής, να άναβαν κάποια φωτιά για να ζεσταθούν ή να προέρχονταν από το φως των καντηλιών κάποιας εκκλησίας. Το 1986, ο αρχιτέκτονας ερευνητής Αργύρης Πετρονάτης, μαζί με άλλους, μεταξύ των οποίων και ο Ιπποκράτης Ζαΐμης, αναρριχήθηκαν και εξερεύνησαν επιστημονικά πλέον το σπήλαιο. Από τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας και μάλιστα από το βιβλίο Αντιπελάργηση, πληροφορούμαστε ότι η σπηλιά από το κάτω μέρος είναι απάτητη, ενώ από πάνω υπάρχει βατό χωμάτινο πεδίο. Από εκεί είναι δυνατόν να κατεβεί κανείς, αλλά μόνο με σχοινιά και αναρριχητικές μεθόδους.

Η Μαύρη Τρύπα είναι θολωτή και μοιάζει με στόμα φούρνου. Το πλάτος της είναι περίπου 9 μέτρα, το ύψος της 6 μέτρα και το βάθος της γύρω στα 10 μέτρα. Στην είσοδό της υπάρχει μικρό κτίσμα, όρυγμα επενδυμένο με πέτρες και ανατολικό προσανατολισμό. Πρόκειται μάλλον για τάφο, απ' όπου με επιμέλεια έχει γίνει ανακομιδή των λειψάνων. Μέσα στο σπήλαιο δεν υπάρχει ίχνος

καντηλιού, καπνιάς ή φωτιάς έστω και τίποτα σχετικό με ιερή εγκατάσταση, κόγχη ιερού, λατρεία, τοιχογραφία, επιγραφή ή χάραγμα. Τα ευρήματα ήταν ελάχιστα. Δυο σκουριασμένα κουτιά που θυμίζουν κονσερβοκούτια κι ένα φτωχό αγγείο κομματιασμένο, που όταν συναρμολογήθηκε και ετάσθηκε, χρονολογήθηκε τελικά στο πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα, ίσως πριν από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Θεωρείται προϊόν «σαμιώτικου» κεραμοποιείου και φέρει ωραίο σχέδιο με φύλλα ελιάς που παραπέμπουν σε εργαστήριο του Τσανάκ καλέ. Οι έρευνες ωστόσο δεν σταμάτησαν εκεί .Συνεχίζονται και ίσως κάποια στιγμή λυθεί ο γρίφος του υπέροχου αυτού θρύλου.

3.1.3.7 Άγιος Χαράλαμπος.

Ο ναός και τα θεμέλια των κελιών του βρίσκονται στα νοτιοδυτικά του χωριού Καλλιθέα. Έχει το σχήμα μονόκλιτης βασιλικής και οι τοιχογραφίες του ανάγονται στον ΙΔ΄ αιώνα.

Στην αρχαία αυτή μονή την οποία επανίδρυσε ο όσιος Παύλος ο Λατρινός έμεναν μοναχοί γύρω στον 8ο -12ο αιώνα. Σε απόσταση 100 μ. υπάρχει μικρό σπήλαιο το οποίο χρησιμοποιούνταν σαν «κρυφό σχολειό» στα χρόνια της δουλείας.

3.1.3.8 Άγιος Γεώργιος Δρακαίων

Βρίσκεται στα Βορειοανατολικά του χωριού και είναι μονόκλιτος και εξολοκλήρου τοιχογραφημένος. Οι τοιχογραφίες του παραλληλίζονται με αυτές της Μακρινής, αλλά έχουν καταστραφεί. Γύρω από το ναό διακρίνονται θεμέλια των κελιών στα οποία έμεναν μοναχοί την εποχή που άκμαζε η Μονή. Στην τοποθεσία αυτή βρίσκεται σήμερα το νεκροταφείο του χωριού.

3.1.3.9 Αγία Αικατερίνη (Καλλιθέα)

Κτίσθηκε το 1462 και φέρει την επιγραφή « Οικοδομή του γέροντος Συμεώνος Σιναΐτου». Ανήκει στη Μονή του Σινά.

3.2 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Ο δήμος Μαραθοκάμπου αποκόπτεται και ξαναεμφανίζεται στο Όρμο Μαραθοκάμπου ένα δεύτερο οικισμό όπου και βλέπουμε τα ξενοδοχεία της περιοχής ανά κατηγορία:

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ΠΕΛΑΓΟΣ	ΚΑΜΠΟΣ ΜΑΡΑΘΟΚ.	Γ' ΤΑΞΗΣ	2273037006	
ΑΦΡΟΔΙΤΗ	ΚΑΜΠΟΣ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΣ	3***	2273037036 /2273037810	
ΘΑΛΙΝΑ	ΚΑΜΠΟΣ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ ΣΑΜΟΥ	3***	2273031304/ 2273037276	www.thalina.gr thalina@samos.com.gr
ΟΡΦΕΑΣ	ΚΑΜΠΟΣ-	3***	2273037185/	www.kamposvillage.gr

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
	ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ ΣΑΜΟΥ		2273037581	info@kamposvillage.gr
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	ΚΑΜΠΟΣ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΣ	2**	2273037419/ 2273037024	geronik@otenet.gr
ΕΡΜΗΣ	ΚΑΜΠΟΣ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ ΣΑΜΟΥ	2**	2273038356/ 2273037581	www.kamposvillage.gr info@kamposvillage.gr
ΜΑΙΡΗ	ΚΑΜΠΟΣ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ	2**	2273037006/ 2273089621	www.hotelmary-samosgreece.com charlie@hol.gr
ΧΩΡΙΟ ΑΝΘΕΜΙΣ	ΚΑΜΠΟΣ- ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ ΣΑΜΟΥ	2**	2273037185/ 2273037581	www.kamposvillage.gr info@kamposvillage.gr
ΒΙΛΛΑ ΦΛΩΡΑ	ΚΑΜΠΟΣ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΣ ΣΑΜΟΥ	1*	2273037434/ 2273027796	www.samosin.gr/villaflora.htm villaflora@samosin.gr

3.3 ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ

3.3.1 ταβέρνες/εστιατόρια

Pythari

Στην περιοχή του όρμου Μαραθοκάμπου βρίσκεται το Bar Πυθάρι. Πρόκειται για ένα φιλικό και ζεστό περιβάλλον το οποίο έχει σχεδιαστεί ειδικά για την δική σας ευχαρίστηση και διασκέδαση. Λειτουργεί καθημερινά από τις δώδεκα (12) το βράδυ μέχρι το πρωί. Οι DJ του Πυθάρι παίζουν όλα τα είδη μουσικής και απογειώνουν το κέφι. Καθαρά ποτά, απίστευτα events, και φανταστικά cocktails λαμβάνουν χώρα κάθε μέρα. Είναι μια από τις καλύτερες προτάσεις για να περάσετε τα βράδια σας στην περιοχή του Όρμου Μαραθοκάμπου. Υπεύθυνος του bar ο κύριος Ευσταθίου Κωνσταντίνος. Τηλέφωνο επικοινωνίας 2273037019. e-mail pithari@greek-tourism.gr

Blue Bucket

Στην περιοχή του Κάμπου στο νησί της Σάμου με θέα το καταγάλανο Αιγαίο βρίσκεται το εστιατόριο Blue Bucket. Ο κύριος Κώστας και η οικογένεια του έχουν δημιουργήσει ένα ζεστό και φιλικό περιβάλλον περιμένοντας εσάς να σας δείξουν και να δοκιμάσετε τις καλύτερες γεύσεις της γαστρονομίας. Κάθε μέρα σερβίρετε ψωμί δικής τους παραγωγής. Επίσης όλα τα φαγητά φτιάχνονται σε παραδοσιακό φούρνο με ξύλα ελιάς. Σερβίρετε ακόμα ελληνικό και αγγλικό πρωινό. Τηλέφωνο επικοινωνίας: 22730-37629 e-mail: vrachkos@mailbox.gr, www.bluebucket-restaurant.com.

Χρυσόπετρο

Στον όρμο Μαραθοκάμπου βρίσκεται η παραδοσιακή ταβέρνα/εστιατόριο Χρυσόπετρο. Το εστιατόριο διαθέτει πρωινό και διάφορα γεύματα. Μπαίνοντας στο χώρο του εστιατορίου θα νιώσετε ότι βρίσκεται σε πλήρη παραβία αφού η ταβέρνα έχει μήκος 9 μέτρα υψόμετρο από την

θάλασσα. Η θέα είναι μαγευτική και σίγουρα θα σάς ταξιδέψει και θα σας ανοίξει την όρεξη για φρέσκο ψάρι και τα νόστιμα σπιτικά σαμιώτικα φαγητά. Δίπλα στο εστιατόριο υπάρχει υποστεγασμένος χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων. Κάτω από την ταβέρνα βρίσκονται έξι επιπλωμένα δωμάτια για τους λάτρεις του κύματος, της ηρεμίας και της θαλάσσιας αύρας αφού απέχει μόλις 5 μέτρα από την θάλασσα. Υπεύθυνη είναι η κυρία Κούλα Ρούμπι.

Τηλ. Επικ. 2279037248, fax 22730-37276, e-mail: chrisopetro_samos@yahoo.gr, www.restaurant-chrisopetro.gr

Ακρογιάλι

Η ταβέρνα/πιτσαρία Ακρογιάλι προσφέρει στους πελάτες της διεθνή και μεσογειακή κουζίνα κάθε μέρα. Διαθέτει είκοσι (20) διαφορετικά και απίστευτης γεύσης ορεκτικά. Έχει 27 χρόνια παράδοση με ελληνικά πιάτα όλα φτιαγμένα σε παραδοσιακό φούρνο από ξύλα. Επίσης μπορεί να φτιάξει κανείς την δική του πίτσα και να την πάρει μαζί του. Ιδιοκτήτης είναι ο κύριος Νίκος Χατζηπαναγιώτης. Το εστιατόριο βρίσκεται στην παραλία του Μαραθοκάμπου. Τηλέφωνο επικοινωνίας: 2273037144, fax 22730-37144, site: www.akrogiali.com.gr

Bonita

Στο χωριό Κάμπος της περιοχής Μαραθοκάμπου της Σάμου απέναντι από το ξενοδοχείο Αλεξάνδρα θα βρείτε την πιτσαρία/εστιατόριο Bonita. Ένα ιδανικό μέρος για να απολαύσεις τον πρωινό καφέ, στο καταπράσινο κήπο ή δίπλα στην θάλασσα, χρησιμοποιώντας τις ομπρέλες και τις ξαπλώστρες που προσφέρει το εστιατόριο για τους πελάτες του. Από τις 12 το μεσημέρι μέχρι αργά το βράδυ μπορεί κανείς να γευτεί τα πεντανόστιμα πιάτα και την παραδοσιακή κουζίνα της Ελλάδος. Όλα φτιάχνονται σε φούρνο από ξύλα. Υπεύθυνος είναι ο κύριος Μαργαρόνης Κώστας. Τηλέφωνο επικοινωνίας 2273033414/37465.

site στο internet: www.greek-tourism.com/samos/bonita

Οι Θαλασσιές οι Χάντρες

Το εστιατόριο “Οι Θαλασσιές οι Χάντρες” βρίσκονται στον όρμο Μαραθοκάμπου. Διαθέτει παραδοσιακές συνταγές από όλη την Ελλάδα, σαμιώτικο ούζο και κρασί όπως επίσης φτιάχνει τα φαγητά του με αγνά υλικά και σαμιώτικο λάδι. Υπεύθυνη καταστήματος: Μ. Μισκεδάκη.

Τηλ: 22730-37037. e-mail: oi_thalassies_oi_xantres@yahoo.gr

Chesters

Το εστιατόριο των Chesters προσφέρει παραδοσιακή κουζίνα της Ελλάδας και του Καναδά. Μπορεί κανείς να ξεκινήσει το δείπνο του στις 7:30 το απόγευμα με 9€. Με αυτά τα χρήματα

μπορεί κανείς να φάει όσο θέλει και να επιστρέψει όσες φορές θέλει για φαγητό. Η οικογένεια Chesters διοργανώνει ελληνικές βραδιές σχεδόν κάθε βράδυ. Έτσι μπορεί κανείς να δει πώς διασκεδάζουν οι Έλληνες. Το εστιατόριο βρίσκεται στην περιοχή Βοτσαλάκια.

Τηλ. Επικ.: 2273037456, e-mail: chesters@chesters.gr

3.4 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ

Αξιοσημείωτες είναι και οι παραλίες του δήμου Μαραθοκάμπου. Εκτείνονται κατά μήκος όλης της βορειοδυτικής ακτής.

1. Όρμος Μαραθοκάμπου

Ο όρμος Μαραθοκάμπου είναι ένα φυσικό λιμανάκι στα παράλια της περιοχής αυτής όπου δένουν οι ψαράδες τις βάρκες τους. Δίπλα στο λιμανάκι υπάρχει παραλία για να κάνουν μπάνιο οι κάτοικοι της περιοχής και οι θαμώνες που το επισκέπτονται το καλοκαίρι. Είναι εξοπλισμένο με ομπρέλες και ξαπλώστρες. Επίσης στην περιοχή υπάρχουν αρκετές ταβέρνες και εστιατόρια. Η παραλία είναι αμμώδες το ίδιο και η θάλασσα.

2. Κάμπος Μαραθοκάμπου (Βοτσαλάκια)

Ο Κάμπος Μαραθοκάμπου ή αλλιώς Βοτσαλάκια όπως είναι διαδεδομένη η περιοχή και γνωστή είναι μια παραλία στους πρόποδες του βουνού Κέρκη. Η μία άκρη της παραλίας με την άλλη απέχει περίπου ένα χιλιόμετρο. Η παραλία είναι αμμώδες με ψιλό χαλίκι όπως επίσης χαλίκι περιέχει και η θάλασσα. Στην περιοχή αυτή υπάρχουν πολλές ταβέρνες και ξενοδοχεία όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενη ενότητα. Η περιοχή είναι εξοπλισμένη με ομπρέλες και ξαπλώστρες από τα ξενοδοχεία και τις ταβέρνες για τους επισκέπτες της.

3. Χρυσή Άμμος

Πηγαίνοντας δυτικά από τα Βοτσαλάκια συναντάμε την χρυσή άμμο. Η παραλία ανταποκρίνεται στο όνομά της. Από τη μία η ομορφιά της φύσης από την άλλη η χρυσή από τον ήλιο άμμο δίνουν στην παραλία ένα ξεχωριστό χαρακτήρα. Όπως στην Ψιλή Άμμο έτσι και στην Χρυσή Άμμο όσο πιο μέσα πηγαίνεις τόσο πιο ρηχά γίνονται τα νερά. Είναι ιδανική παραλία για τα παιδιά και για τους μεγάλους. Για παιχνίδι, βόλει μέσα στη θάλασσα και ότι άλλο επιθυμεί η καρδιά των επισκεπτών. Απέχει περίπου 5 χιλιόμετρα από τα Βοτσαλάκια.

4. Λιμνιώνας

Μετά την παραλία της Χρυσής Άμμου βρίσκουμε τον Λιμνιώνα. Απέχει από το Μαραθοκάμπο

περίπου εννέα (9) χιλιόμετρα. Είναι αμμώδες παραλία με βότσαλα στο εσωτερικό της θάλασσας. Διαθέτει ομπρέλες και ξαπλώστρες.

3.5 Περιοχές που αξίζει να επισκεφτεί στην περιοχή του Μαραθοκάμπου

Ο Μαραθοκάμπος εκτός από τα προαναφερθείσα αποτελείτε από κάποια χωριά. Παρόλο που δεν έχουν τουριστικό ενδιαφέρον αξίζει να τα επισκεφτεί και να τα γνωρίσει κανείς. Αν και μικρά αξίζει να αναφερθούμε σε αυτά:

3.5.1 Καλλιθέα

Συνεχίζοντας τον δρόμο από τον Μαραθοκάμπο, σε 24 περίπου χιλιόμετρα, βρίσκεται ο οικισμός της Καλλιθέας. Παλιά λεγόταν Πρινιάς, που το όνομα προέρχεται απ' τα πολλά πουρνάρια (πρίνους) που υπήρχαν εκεί και μαζί με τους Δρακαίους αποτελούσαν τον Δήμο Καλαμπακτασίων.

Όταν αργότερα έγιναν ξεχωριστές Κοινότητες, έμεινε το όνομα Καλαμπάχτασι, στο χωριό αυτό και πριν πενήντα χρόνια περίπου, πήρε το σημερινό της όνομα Καλλιθέα.

Όπως αναφέρεται το όνομα Καλαμπάχτασι προέρχεται απ' το Τουρκικό καλέ μπακ τασί που σημαίνει βράχος που χρησιμεύει για σκοπιά και ο Νικόλαος Δημητρίου, (Λαογραφία της Σάμου) υποστηρίζει ότι μάλλον το όνομα είναι κυριώνυμο και προέρχεται από το επώνυμο Καλαμπάχτασης. Υπάρχουν ακόμα αρκετές άλλες απόψεις.

Βρίσκεται στο βορειοδυτικό άκρο του νησιού και είναι το δυτικότερο χωριό. Βλέπει προς την Ικαρία, το Ικάριο πέλαγος και την Χίο. Από το χωριό αυτό το ηλιοβασίλεμα και ιδίως το καλοκαίρι είναι φανταστικό.

Οι κάτοικοι ασχολούνται με την γεωργία, με αποκλειστική καλλιέργεια την ελιά και την κτηνοτροφία, παλιά ασχολούταν με την κατασκευή κάρβουνων.

Τόσο απ' την Καλλιθέα, όσο και από τους Δρακαίους, ξεκινούν χωματόδρομοι, που φτάνουν στη παραλία, στη θέση Άγιος Ισίδωρος, που υπάρχει ένας φυσικός όρμος και εκεί λειτουργεί το τελευταίο ναυπηγείο του νησιού.

Άλλος χωματόδρομος οδηγεί στο βουνό, στα λεγόμενα ασκηταριά, που βρίσκονται σε υψόμετρο πάνω από 700 μέτρα. Εκεί υπάρχουν πολλά ξωκλήσια, ακόμα και μέσα σε σπηλιές, και εδώ ζούσαν παλαιότερα καλόγεροι ερημίτες. Πρόκειται για καταπληκτική περιοχή με πολλά δένδρα και πολύ όμορφη θέα.

3.5.1.α Παραλίες της Καλλιθέας

Η παράκτια περιοχή του Δ/δ Καλλιθέας βρίσκεται κατά το μεγαλύτερο του μέρος στην βόριο-δυτική πλευρά του νησιού.

Διαθέτει πολλούς μικρούς κολπίσκους με απομονωμένες αλλά πολύ γραφικές παραλίες, οι οποίες αποζημιώνουν τον επισκέπτη που πρέπει να κάνει αρκετές χωμάτινες διαδρομές για να φτάσει μέχρι εκεί. Μία από αυτές είναι και του Αγίου Ιωάννη του Ελεήμονα, που βρίσκεται εμπρός από το ομώνυμο μοναστήρι, κάτω από τον οικισμό του Παλαιοχωρίου.

Φτάνοντας στο δημοτικό διαμέρισμα Καλλιθέας και συνεχίζοντας για ένα χιλιόμετρο ακόμα θα συναντήσετε την διασταύρωση που θα σας οδηγήσει στην παραλία Βάρσαμο, μία πολύ όμορφη παραλία με μικρά, λευκά, πράσινα βότσαλα και πεντακάθαρα νερά. Δίπλα από την παραλία υπάρχει παραδοσιακή ταβέρνα με μικρή μονάδα ενοικιαζόμενων δωματίων.

3.5.2 Κουμαίικα

Βρίσκεται νοτιοανατολικά του Μαραθοκάμπου και απέχει 13 χιλιόμετρα απ' αυτόν. Πρόσφατα βελτιώθηκε άλλος ένας δρόμος, που είναι συντομότερος και ξεκινά λίγο έξω απ' τον όρμο Μαραθοκάμπου.

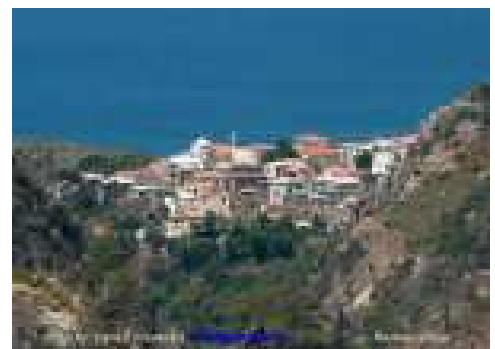
Τα Κουμαίικα δεν απέχουν πολύ απ' τη θάλασσα, κρυμμένο όμως πίσω από λόφους δεν φαίνεται απ' αυτήν. Κατά τον Επ. Σταματιάδη, αλλά και τον Εμ. Κρητικίδη, το όνομα το οφείλει στους πρώτους κατοίκους που ήρθαν απ' την Κύμη της Εύβοιας και κατοίκησαν εδώ, το πιθανότερο όμως είναι να προέρχεται απ' το επώνυμο Κούμας που υπάρχει στους γειτονικούς Σπαθαραίους, όπως ο Ν. Δημητρίου υποστηρίζει στη «Λαογραφία της Σάμου».

Οι κάτοικοι ασχολούνται με την γεωργία με κύρια καλλιέργεια την ελιά και πιο παλιά τα κρομμύδια, παλαιότερα ασχολούταν και με την ναυτιλία. Δυο χιλιόμετρα νότια βρίσκεται η παραλία του Μάλου, με πολλά εξοχικά, τουριστικά καταλύματα και πολλά μαγαζιά.

3.5.3 Νεοχώριον

Βρίσκεται βόρεια απ' τα Σκουραίικα και ανατολικά απ' τα Κουμαίικα, χτισμένο σε δύσβατη και απόκρημνη περιοχή.

Η προέλευση του ονόματος είναι ευκολονόητη, πολλοί την αμφισβητούν, γιατί είναι ένα απ' τα πρώτα χωριά της Σάμου, δεν αναφέρεται απ' τον Γεωργιρήνη το 1677, αναφέρεται όμως απ' τον Tournefort το 1702, κάποια εποχή όμως υπήρξε το νεότερο χωριό, απ' όπου πήρε το όνομα και του έμεινε.

Είναι απ' τα μικρότερα χωριά και κατά τον Επ. Σταματιάδη, παλιά λεγόταν και Ζουραίικα, που πιθανόν να προέρχεται απ' το επώνυμο Ζούρας.

3.5.4 Σκουραίικα

Ο οικισμός Σκουραϊίκων έχει ζωή τουλάχιστον 250 χρόνων. Πρώτοι οικιστές φέρονται ο Γεώργιος Σκούρας, ο Γεροκοντογιάννης και αργότερα ο Χατζησαρρής. Οι τρεις αυτοί είναι κυρίως εκείνοι που σύμψηξαν το συνοικισμό Σκουραϊίκων και στη συνέχεια κατέφυγαν εκεί άποικοι από το γειτονικό Παλαιοχώρι, Ζουραϊικα σήμερα Νεοχώρι, και από τους γειτονικούς συνοικισμούς Κατσουραϊικα και Λαζείικα της περιοχής Σπαθαραϊικών και τα Καμίνια της πλευράς Καρβούνη.

Το χωριό είναι χτισμένο σε λάκκωμα και αυτό γιατί δεν είχε εκλείψει ο φόβος από τους ληστές της θάλασσας. Στα Σκουραϊικα υπάρχουν δύο εκκλησίες, του Αγίου Γεωργίου χτισμένη το 1922 και η Γέννησης της Θεοτόκου χτισμένη το 1825.

Στην περιφέρεια του χωριού υπάρχουν και αρκετά εξωκλήσια, όπως του Αγίου Αντωνίου, του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου στον Κάμπο χτισμένο το 1806, του Αγίου Ελευθερίου χτισμένο το 1903, του Αϊ Γιαννάκη χτισμένο το 1903-1904, του Προφήτη Ηλία χτισμένο μετά το 1820, του Αγίου Ιωάννη του Θερμαστή στην Πέρα Βρύση, του Αγίου Δημητρίου χτισμένο το 1830, της Παναγίτσας στον Πεύκο που γιορτάζει στις 23 Αυγούστου και γίνεται κάθε χρόνο το παραδοσιακό κισκέκι (πανηγύρι) με τη συνδρομή των κατοίκων. Είναι το μοναδικό πανηγύρι που “κρατάει” ακόμη και αυτό γιατί είναι καλοκαίρι και πολλοί Σκουριώτες της διασποράς συναντιόνται εκεί.

Τα Σκουραϊικα τα ομορφαίνουν οι παραλίες του που με τα γαλανά και πεντακάθαρα νερά τους είναι πρόκληση για κάθε ξένο και ντόπιο επισκέπτη. Αυτές είναι: ο Πεύκος που διαθέτει ενοικιαζόμενα δωμάτια και ταβέρνες, ο Κάμπος, η Ψιλή Άμμος και η Πέρρη. Η απόσταση που τις χωρίζει από το χωριό είναι περίπου 3 χιλιόμετρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ4

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ

4.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Το Πυθαγόρειο είναι χτισμένο στο νοτιοανατολικό τμήμα του νησιού. Απέχει από την πρωτεύουσα 13 χιλιόμετρα. Είναι χτισμένο πάνω από την αρχαία πόλη Σάμο, η οποία ήταν η παλιά πρωτεύουσα του νησιού. Ήταν στην κάτω πόλη σε αμφιθεατρικό στυλ γύρω από το λιμάνι. Ένα από τα τρία μεγάλα τεχνικά θαύματα της Σάμου όπως αναφέρει ο Ηρόδοτος στα συγγράμματα του μαζί με το ναό της Ήρας και το Ευπαλίνειο Ορυγμα.

Στο λιμάνι επί ηγεμονία Μιλτιάδη Αρίσταρχου κατά το 19ο αιώνα (1859-1866) κτίστηκε νέα προκουμαία πάνω στις βάσεις του παλιού λιμανιού και το οποίο διατηρεί την αρχική του μορφή που είχε όταν κατασκευάστηκε επί τυράννου Πολυκράτη. Ένα κρηπίδωμα 100-150 μέτρων ψηλότερα από την σημερινή προκουμαία δείχνει τα όρια του αρχαίου λιμανιού και οι σύγχρονοι μόλοι ακολουθούν την γραμμή των αρχαίων.

Στα διάφορα σημεία της πόλης έχουν βρεθεί δημόσια και ιδιωτικά κτίσματα με ψηφιδωτά δάπεδα ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής. Η πόλη ονομαζόταν παλιότερα και τηγάνι λόγω του σχήματός της. Το σημερινό όνομα δόθηκε στην πόλη από την Διεθνή Οργάνωση Πυθαγορείων το 1955 προς τιμήν του μεγάλου φιλόσοφου Πυθαγόρα. Το σημερινό Πυθαγόρειο είναι μια από τις πιο ανεπτυγμένες περιοχές τουριστικά στο νησί και έχει μια από τις καλύτερες υποδομές. Στο λιμάνι του καταπλέουν κάθε καλοκαίρι περισσότερα από δυο χιλιάδες (2000) σκάφη αναψυχής, ενώ λίγα χιλιόμετρα έξω από την πόλη βρίσκεται το αεροδρόμιο του νησιού “Αρίσταρχος ο Σάμιος” που εκσυγχρονίστηκε το 2003 και την καλοκαιρινή περίοδο δέχεται εκατοντάδες πτήσεις από το εξωτερικό.

4.1.1 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το αεροδρόμιο της Σάμου βρίσκεται στο Πυθαγόρειο και οι πτήσεις προς αυτό εκτελούνται όλο το χρόνο.

Επίσης υπάρχει ακτοπλοϊκή σύνδεση με το Πειραιά για το Βαθύ και το Καρλόβασι της Σάμου σε 12 ώρες. Ακόμα από το Πυθαγόρειο υπάρχει σύνδεση με τα γύρω νησιά του Αιγαίου, όπως η Πάτμος, το Αγαθονήσι και άλλα.

4.1.2 ΜΟΥΣΕΪΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

4.1.2.1 Αρχαιολογική Συλλογή Πυθαγορείου

Υπάρχει η αρχαιολογική συλλογή του Πυθαγορείου. Σε ισόγεια αίθουσα του δημοτικού

μεγάρου του Πυθαγορείου στεγάζεται η γνωστή με το όνομα <<Αρχαιολογική συλλογή του Πυθαγορείου>> η οποία φιλοξενεί μερικά από τα σημαντικότερα γλυπτά που έχουν ευρεθεί στο χώρο της αρχαίας πόλης της Σάμου.

Στην αίθουσα αυτή μπορεί να δει κανείς τη μοναδική συλλογή πώρινων και μαρμάρινων ανθεμάτων επιτύμβιων στηλών του 6^{ου} και 5^{ου} αιώνα π.χ. που προέρχονται από το αρχαϊκό νεκροταφείο της πόλης και αποτελούν σπουδαίο δείγμα της Ιωνικής γλυπτικής. Οι παλαιότερες ανήκουν στον 6^ο αιώνα π.χ. και έχουν λαξευτεί σε ντόπιο πωρόλιθο, ενώ όσες ανήκουν στον 5^ο αι. π.χ. είναι λαξευμένες σε μάρμαρο. Σημαντική είναι επίσης και η ψηλή μαρμάρινη στήλη από τη Χώρα (500-490 π.χ.).

Στον 6^ο αιώνα χρονολογείται και η μεγάλη μαρμάρινη σαρκοφάγος με διακόσμηση από ανάγλυφους Ιωνικούς κίονες στις εξωτερικές πλευρές και κάλυμμα που θυμίζει δίρριχτη στέγη η οποία κατά πάσα πιθανότητα ανήκει σε κάποιον ηγεμόνα. Επίσης η σειρά των επιτύμβιων ανάγλυφων με σκηνή νεκρόδειπνου που εκτίθενται στην αίθουσα και προέρχονται από το χώρο της αρχαίας πόλης.

Σπουδαίο έργο γλυπτικής είναι και το μεγάλο καθιστά σε θρόνο άγαλμα που βρέθηκε στο λόφο του κάστρου και είχε αφιερωθεί από τον Αιάκη τον πατέρα του Πολυκράτη, στη θεά Ήρα το 540 π.χ. περίπου όπως δηλώνει η επιγραφή στην αριστερή πλευρά του θρόνου.

Το υπερφυσικού μεγέθους μαρμάρινο άγαλμα του ρωμαίου αυτοκράτορα Τραϊανού που βρέθηκε στο λόφο του κάστρου και σ' αυτό εντυπωσιάζει η άριστη διατήρηση του ερυθρού χρώματος στη γλαμύδα.

Το ακέφαλο μαρμάρινο άγαλμα γυμνής γυναίκας, χρονολογείται στον 2^ο αι. π.χ. και ταυτίζεται με την Αφροδίτη ή Μούσα. Επίσης εκτίθεται υλικό προερχόμενο από ανασκαφές που έγιναν στο χώρο της αρχαίας πόλης και φυλάσσονται στο μουσείο. Κάποια από αυτά είναι κεραμική και μικροτεχνίες από τον 9^ο-2^ο π.χ. αι. από το χώρο του γεωμετρικού νεκροταφείου το αρχαϊκό Ιερό της Αρτέμιδος και την ελληνιστική εποχή της πόλης.

4.1.2.2 Το λαογραφικό μουσείο

Το Λαογραφικό Μουσείο δημιουργήθηκε από Το Πνευματικό Ίδρυμα Σάμου ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ που συνέθεσαν στο παρελθόν την παραδοσιακή ζωή των κατοίκων της Σάμου. Στόχος του μουσείου είναι να δώσει μια ολοκληρωμένη εικόνα της ζωής στο νησί πριν από τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο και με αυτόν τον τρόπο να παρουσιάσει στο ευρύ κοινό όλα εκείνα τα στοιχεία

Το Πνευματικό Ίδρυμα Σάμου ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ιδρύθηκε το 1993 με σκοπό να συμβάλει στην καλλιέργεια και ανάπτυξη του πνευματικού και πολιτιστικού επιπέδου της Σάμου.

Το Μουσείο θέλει να γίνει ζωντανός εκπαιδευτικός θεσμός για τη Σάμο. Στον χώρο αυτόν εφαρμόζονται εκπαιδευτικά προγράμματα για τους μαθητές, ενώ σε τακτά χρονικά διαστήματα γίνονται εκδηλώσεις αναβίωσης παραδοσιακών εθίμων. Τα εργαστήρια λειτουργούν από παλιούς τεχνίτες για άμεση επαφή του κοινού με τα εκτιθέμενα.

Το Μουσείο στηρίχθηκε σε προσφορές ατόμων που θέλησαν να διασώσουν αντικείμενα από το παρελθόν του νησιού.

Τα γεωργικά εργαλεία κατέχουν κεντρική θέση στο Μουσείο. Συνοδεύουν το γεωργό σε κάθε καλλιεργητική δραστηριότητα και αλλάζουν ανάλογα με τις συνθήκες και τις εποχές.

Σε ειδική προθήκη μπορεί κανείς να γνωρίσει τον κύκλο του ψωμιού, τα σχήματα που παίρνει ανάλογα με τις ανάγκες και το συμβολικό χαρακτήρα που του αποδίδουν οι χωρικοί.

Στο Μουσείο υπάρχουν ακόμα τα σύνεργα του τσοπάνη που απεικονίζουν τον παραδοσιακό τρόπο παραγωγής τυριού, καθώς επίσης ειδικές προθήκες για τον ψαρά, τον τσαγκάρη, τον καλαθοποιό καθώς και για τον μελισσοκόμο της τότε εποχής.

Στον ίδιο χώρο, θα συναντήσει κανείς και ένα κουρείο από την εποχή της Ηγεμονίας.

Στον υπαίθριο χώρο έχουν διαμορφωθεί με ιδιαίτερη φροντίδα, αντίγραφα εργαστηρίων με αυθεντικά εργαλεία από τα επαγγέλματα του παραδοσιακού χωριού. Ο επισκέπτης θα συναντήσει το παλιό αγγειοπλαστείο με τον τροχό και τις στάμνες έτοιμες για ψήσιμο στο καμίνι, το ξυλουργείο, το σιδεράδικο, το εργαστήριο του σακκοποιού, τους χώρους επεξεργασίας του καπνού και του σταφυλιού με το πατητήρι που δεν έλειπε από κανένα παραδοσιακό νοικοκυριό και βέβαια το κατώι.

Τόσο οι βιτρίνες του Μουσείου, όσο και τα εργαστήρια προσφέρουν με τον καλύτερο τρόπο μια πλήρη εικόνα της καθημερινής ζωής στην προπολεμική Σάμο.

Διεύθυνση: Ξενοδοχείο Doryssa Bay, Πυθαγόρειο Σάμου, 83103 Ώρες Λειτουργίας: 10.00 - 13.30 (Θερινό), Μετά από συνεννόηση (Χειμερινό) Τιμή Εισιτηρίου: Είσοδος ελεύθερη Τηλέφωνα: 22730 88383, 22730 62286

4.1.2.3 Ο Αρχαιολογικός Χώρος των Θερμών

Στην εκτός σχεδίου περιοχή της σύγχρονης πόλης του Πυθαγορείου στα δυτικά μέσα στο χώρο των αθλητικών εγκαταστάσεων της αρχαίας Σάμου υπάρχουν τα ερείπια των θερμών η αλλιώς ρωμαϊκών λουτρών που κτιστήκαν τον δεύτερο μισό του 2^{ου} μ.χ. αιώνα.

Στην είσοδο του χώρου υπήρχαν τα αποδυτήρια για τους λουόμενους. Στο βόρειο τμήμα των

εγκαταστάσεων υπήρχαν οι χώροι για τα ψυχρά λουτρά και η οκταγωνική πισινά, ενώ στο νότιο οι αίθουσες για τα ζεστά λουτρά. Στο χώρο υπήρχε επίσης ένα μικρό θολωτό δωμάτιο που χρησίμευε σαν χώρος σάουνας. Τον 5^ο αιώνα αυτό το δωμάτιο χρησιμοποιήθηκε σαν βαφτιστήρια και εντάχθηκε στην τρίκλιτη παλαιοχριστιανική βασιλική, η οποία καταλάμβανε το βόρειο μέρος των θερμών. Τα δάπεδα της βασιλικής ήταν καλυμμένα με ψηφιδωτά.

Οι τοίχοι του συγκροτήματος των θερμών ήταν διακοσμημένο με ορθομαρμαρώσεις και εντοίχια ψηφιδωτά καθώς και μαρμαροθετήματα ψηφιδωτά δάπεδα, όπως φαίνεται από τα λείψανα τα οποία έχουν διασωθεί.

Οι θέρμες εντάσσονται σε ένα ενιαίο και οργανωμένο χώρο που περιλάμβανε τις αθλητικές εγκαταστάσεις της πόλης και συγκεκριμένα γυμνάσιο, στάδιο και παλαίστρα. Το στάδιο είχε μήκος 190-200 μ. και πλάτος 40-50 μ. το οποίο συνέχιζε στα νότια των θερμών μεταξύ της Ιεράς Οδού και του θαλάσσιου τείχους. Ήταν ένα από τα μεγαλύτερα στάδια της αρχαίας Ελλάδας

Ώρες Λειτουργίας: καθημερινά 08:30-14:45, Δευτέρα κλειστά.

Τιμή εισιτηρίου: είσοδος ελεύθερη

4.1.2.4 Το Ευπαλίνειο όρυγμα

Το περίφημο Ευπαλίνειο όρυγμα, το οποίο βρίσκεται στο Πυθαγόρειο, αποτελεί το 8^ο θαυμαστό έργο και έχει καταπλήξει τους συγχρόνους κατασκευαστές. Η αρτιότητα του σε σχέση μάλιστα και με τα μέσα της εποχής που δεν ήταν άλλα από το σφυρί και το καλέμι ξαφνιάζει.

Το Ευπαλίνειο είναι το μεσαίο τμήμα ενός υδραγωγείου, που κατασκευάστηκε γύρω στο 550 π. χ., από τον αρχιτέκτονα Ευπαλίνο, για την υδροδότηση της αρχαίας πόλης της Σάμου του σημερινού Πυθαγορείου. Η κατασκευή του κράτησε περίπου 10 χρόνια και η σήραγγα έχει μήκος 1034 μέτρα. Για την κατασκευή του αγωγού απομακρύνθηκαν συνολικά 7000 κυβικά μέτρα φυσικού βράχου. Η διατομή της σήραγγας κατά μέσο όρο, είναι 1,80 επί 1,80 μέτρα και διασχίζει το βουνό σε βάθος 1,80 μέτρων από την κορυφή του. Το αρχαίο αυτό όρυγμα είναι κατασκευασμένο από τετράγωνες πέτρες που είναι πολύ τεχνικά εφαρμοσμένες η μια πάνω στην άλλη και το οποίο καλύπτεται από τριγωνικό θόλο, κατασκευασμένο επίσης από παρόμοιες πέτρες. Το όρυγμα προκαλεί δέος και θαυμασμό στους επισκέπτες για την επιμονή των αρχαίων οι οποίοι σε αυτό το μέρος είχαν να κάνουν διπλή και δύσκολη πολύ δουλειά. Πρώτα δηλαδή να τρυπήσουν το βουνό και έπειτα να κατασκευάσουν μέσα στο όρυγμα τον περιτειχισμένο και θολωτό δρόμο για να περνάνε από αυτόν. Το νερό διοχετευόταν με σωλήνες οι οποίες είχαν τοποθετηθεί στο υδραγωγείο από κάτω του προς την πηγή και παράπλευρα του ορύγματος προς την πόλη.

Οι σωλήνες αυτοί που διατηρούνται σε πολλά σημεία είναι με τόση τελειότητα κατασκευασμένοι ώστε φαίνονται σαν να τοποθετηθήκαν χθες αν και πέρασαν από τότε πολλοί αιώνες.

Η σήραγγα είναι φωταγωγημένη και προσπελάσιμη στους επισκέπτες.

4.1.2.5 Το κάστρο του Λυκούργου λογοθέτη

Το κάστρο του Λυκούργου λογοθέτη, ηγέτη των Σαμίων κατά των Τούρκων στην επανάσταση του 1821, κατασκευάστηκε σε υπολείμματα αρχαιολογικών κτισμάτων, για τις ανάγκες της επανάστασης και στέγασε το στρατηγείο των Σαμίων στην προσπάθεια να διώξουν τους Τούρκους. Έχει μήκος 400 μέτρα.

Χτίστηκε το 1824 με την συνδρομή όλων των Σαμίων για να ενισχύσει την άμυνα κατά του Οθωμανικού στόλου. Δίπλα στο κάστρο είναι χτισμένος ο μεγαλοπρεπής ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος που εορτάζεται κάθε χρόνο στις 6 Αυγούστου ημέρα κατά την οποία το 1824 σώθηκε η Σάμος από την ορμή των Τούρκων.

Αμέτρητα είναι τα εκκλησάκια βυζαντινά και προ βυζαντινά μοναστήρια, γεμίζουν τις γωνιές τόσο του Πυθαγορείου όσο και ολόκληρης της Σάμου. Στο βουνό πάνω από το Πυθαγόρειο βρίσκεται η Παναγία η Σπηλιανή. Από τη μυθολογία αναφέρεται σαν σπηλιά του Απόλλωνα και ιερατείο του Θεού. Επίσης συνδέεται άρρηκτα με τις θρησκευτικές παραδόσεις των Σαμίων αφού αποτέλεσε έναν από τους πρώτους τόπους λατρείας τα πρώτο-χριστιανικά χρόνια. Το 1943 χρησιμοποιήθηκε σαν κρυψόγειο κατά τους βομβαρδισμούς του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Από εκεί ψηλά ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει την θέα προς την πλαγιά που καταλήγει στο Πυθαγόρειο και την θάλασσα που του ανοίγεται στον ορίζοντα.

4.1.3 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ

4.1.3.1 Η Μονή της Σπηλιανής

Σε μικρή απόσταση βορειοδυτικά του Πυθαγορείου, μέσα σε ένα μεγάλο σπήλαιο βρίσκεται μια μικρή εκκλησία αφιερωμένη στα εισόδια της Θεοτόκου, η Μονή της Σπηλιανής. Στην εκκλησία υπάρχει αρχαία μαρμάρινη εικόνα της Παναγίας της οποίας δεν διακρίνεται η μορφή και πλάι στο εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου και μερικά κελιά. Το μετόχι αυτό ανήκει στο μοναστήρι της Χοζεβιώτισσας στην Αμοργό. Η εκκλησία αυτή είναι γνωστή και ως Καληαρμένισσα.

4.1.3.2 Η Μονή του Τίμιου Σταυρού.

Η μονή του Τίμιου Σταυρού ιδρύθηκε από τον μοναχό Νείλο, στον οποίο λέγεται ότι αποκαλύφθηκε η θέση όπου βρισκόταν θαμμένη η εικόνα του Τίμιου Σταυρού. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η μαρμάρινη κρήνη στην είσοδο. Ο σημερινός ναός ακολουθεί τον τύπο της τρίκλιτης βασιλικής με τρούλο και χτίστηκε το 1838. Το μεσαίο κλίτος είναι αφιερωμένο στον Τίμιο Σταυρό, ενώ τα άλλα δύο στην Ζωοδόχο Πηγή και τον Άγιο Ιωάννη το Πρόδρομο. Στις 14 Σεπτεμβρίου γίνεται μεγάλο

πανηγύρι και αναπαράσταση του νιπτήρα, με τον Ιησού να «νίβει» τα πόδια των μαθητών του.

4.1.4 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Παρακάτω παρουσιάζονται τα ξενοδοχεία του Πυθαγορείου ανά κατηγορία:

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ΒΙΛΛΑ ΜΟΥΣΤΑΚΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	Ε'ΤΑΞΗΣ	2273061444	
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	Δ'ΤΑΞΗΣ	2273061429/ 2273091671	
ΑΘΗΝΑΙΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	Γ'ΤΑΞΗΣ	2273062678/ 2273062679	
ΛΕΝΟΞ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	Γ'ΤΑΞΗΣ	2273061709/ 2273061709	
ΔΟΡΥΣΣΑ ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΟ ΘΕΡΕΤΡΟ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	5*****	2273088300/ 2273061463	www.doryssabay.gr doryssa@otenet.gr
ΠΡΩΤΕΑΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	5*****	2273062144/ 2273062620	www.proteasbay.gr welcome@proteasbay.gr
ΑΓΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	4****	2273080833/ 2273080833	
ΗΛΙΟΣ ΣΑΜΟΥ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	3***	2273061791/ 2273062118	www.samosun.com samossun@otenet.gr
ΚΟΛΠΟΣ ΜΑΡΙΤΣΑΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	3***	2273061016/ 2273061933	
ΑΘΩΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061847	
ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061002/ 2273061681	
ΑΣΤΡΑ ΒΙΛΛΑΤΖ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061752/ 2273062053	www.astravillage.gr astravil@otenet.gr
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΑΝΔΑΛΗΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061691/ 2273061251	sandalishotel@yahoo.gr
ΔΑΜΩ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061303/ 2273061303	
ΔΕΛΦΙΝΙ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061205/ 2273061842	www.samos-hotels.com/en/hotels/samos/377_DOLPHIN.htm dolphinsamos@hotmail.com
ΖΕΦΥΡΟΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273062346/ 2273062346	
ΖΟΡΜΠΙΑΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061009/ 2273061012	zorbahotel@in.gr
ΗΡΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061319/ 2273061196	www.hera2hotel.gr herasamos@hotmail.com
ΚΑΣΤΕΛΙ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061728/ 2273061863	www.kasteli.gr info@kasteli.gr
ΚΟΥΡΟΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061611/ 2273061610	www.greek-tourism.gr/samos/kourosbay-hotel kourosbay-hotel@greek-tourism.gr
ΛΑΜΠΙΤΩ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061086/ 2273061085	www.labito.gr hotel@labito.gr
ΜΑΡΙΟΝΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061210	
ΜΠΕΛΒΕΝΤΕΡΕ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061218/ 2273061633	
ΜΥΚΑΛΗ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ	2**	2273061110/	www.mykalihotel.com

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
	ΣΑΜΟΥ		2273061945	mykali@otenet.gr
ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061449/ 2273062083	
ΠΗΓΑΣΟΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061455/ 2273061688	
ΠΥΘΑΙΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061526/ 2273061049	pythaishotel@yahoo.com
ΡΕΜΕΤΖΟ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061120/ 2273061637	
ΣΑΜΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061123/ 2273061885	
ΣΑΜΙΟΠΟΥΛΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061824/ 2273062164	
ΦΡΟΣΩ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061559/ 2273091674	
ΕΛΠΙΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	1*	2273061144/ 2273061144	
ΕΥΡΥΠΥΛΗ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	1*	2273061834	
ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΣΑΜΟΥ	1*	2273061490/ 2273061490	
ΤΑΡΣΑΝΑΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	Β'ΤΑΞΗΣ	2273061210	
ΦΥΤΩ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	3***	2273061314/ 2273062045	www.fitobay.gr welcome@fitobay.gr
ΑΚΤΗ ΓΛΥΚΟΡΙΖΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	2**	2273061321/ 2273061596	www.glicorisa.com.gr hotel@glicorisa.com.gr
ΑΠΟΛΛΩΝ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	2**	2273061683/ 2273061682	apollon3@otenet.gr
ΗΛΙΟΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	2**	2273-061365/ 2273061587	www.samosun.com samossun@otenet.gr
ΗΡΑ 2	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	2**	2273061879/ 2273061196	www.hera2hotel.gr herasamos@hotmail.com
ΛΑΜΠΙΤΩ 2	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	2**	2273061086/ 2273061085	www.labito.gr hotel@labito.gr
ΠΟΛΥΚΡΑΤΗΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	2**	2273061398/ 2273062700	pythlog@otenet.gr
ΠΟΛΥΞΕΝΗ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	2**	2273061590/ 2273061359	
ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ - ΠΡΙΝΣΕΣΣΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	2**	2273062451/ 2273062453	www.princessa.gr princes3@otenet.gr
ΣΑΜΑΙΝΑ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	2**	2273061024/ 2273061069	www.samaina.com samainahotel@samaina.gr
ΠΑΡΙΣ	ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ Ν ΣΑΜΟΥ	1*	2273061513/ 2273095242	www.aegeanstyle.com/samos/samoshotels.html parisamo@otenet.gr

4.1.5 ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΗ

4.1.5.1 Ταβέρνες/ Εστιατόρια

α. Καφέ/ bar “CORNER”

Το καφέ-bar “Corner” βρίσκεται στην περιοχή του λιμανιού του Πυθαγορείου. Με θέα το μπλε γαλανό της θάλασσας του Αιγαίου, σας προσφέρει απίστευτα cocktails, φρέσκους φυσικούς χυμούς και long drinks. Μπορεί επίσης κανείς να ευχαριστηθεί πλούσιο πρωινό, καφέ της επιλογής του και

ότι άλλο επιθυμεί η καρδιά του. Τηλέφωνο επικοινωνίας 22730-62153. site στο internet www.greek-toyism.gr/samos/corner.

β. ΡΕΜΑΤΑΚΙ

Το εστιατόριο Ρεματάκι βρίσκεται στην παραλία δίπλα στην θάλασσα. Διαθέτει πλούσιο φαγητό από διεθνή και παραδοσιακή κουζίνα όπως επίσης και θαλασσινά. Το ψωμί το φτιάχνουν οι ίδιοι σε παραδοσιακό φούρνο από ξύλα όπως και τα περισσότερα φαγητά. Επίσης προσφέρει και καφέ δίπλα στην παραλία. Το εστιατόριο προσφέρει ήρεμες στιγμές και καλή εξυπηρέτηση.

Τηλ. & fax Επικ.: 22730-61651. site: www.rematakirestaurant-samos.g

γ. PALLADION

Το Παλλάδιον βρίσκεται στην περιοχή δίπλα από την πιάτσα ταξί, στη δεξιά πλευρά του κεντρικού δρόμου του Πυθαγορείου. Είναι τύπου σουβλατζίδικο μόνο που προσφέρει και παραδοσιακή ελληνική κουζίνα. Είναι ένα οικονομικό και φτηνό μαγαζί που μπορεί να φάει ο καθένας.

δ. ELIA

Το εστιατόριο Ελιά βρίσκεται στο λιμάνι του Πυθαγορείου. Με θέα την θάλασσα και τα κότερα τα οποία προσδένουν στο λιμάνι. Έχει στο ενεργητικό του εξάισια κουζίνα με πολλά και διαφορετικά πιάτα για να δοκιμάσει κανείς και πολύ καλό και εξυπηρετικό προσωπικό. Δεν είναι πολύ ακριβό εστιατόριο. Για να φτάσει κανείς εκεί θα πρέπει να πάρει το κεντρικό δρόμο που οδηγεί στο λιμάνι, να στρίψει αριστερά και θα το βρει στο τέλος της ευθείας.

ε. ΒΑΡΚΑ

Το μεσημέρι απολαμβάνει κανείς το φαγητό του και το κρασί δίπλα στη θάλασσα έχοντας στα μάτια του όλη την παραλία του Πυθαγορείου, (αφού η ταβέρνα βάρκα βρίσκεται στο τέλος του λιμανιού από την δεξιά πλευρά του), και το βράδυ μπορεί να απολαύσει τα απίστευτα κοκτέιλ και πάρτυ, αφού διαθέτει δυο ξεχωριστούς χώρους. Το ένα είναι η ταβέρνα από το μεσημέρι έως το βράδυ και το βραδύ το bar Βάρκα με μουσική για κάθε γούστα.

ζ. ΣΥΜΠΟΣΙΟ

Το εστιατόριο βρίσκεται στα παραδοσιακά στενά του Πυθαγορείου. Είναι φτιαγμένο σε μια αυλή με δέντρα και φύση. Διαθέτει ελληνική και διεθνής κουζίνα. Είναι κοντά στο λιμάνι.

4.1.6 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ

Ο δήμος Πυθαγορείου κατέχει στην κυριότητα του μερικές από τις καλύτερες και πιο όμορφες παραλίες της Σάμου.

1. Γλυκόριζα

Η παραλία Γλυκόριζα βρίσκεται λίγο πριν το Πυθαγόρειο από την πλευρά της πρωτεύουσας της Σάμου. Για να προσεγγίσει κανείς την παραλία θα πρέπει ή να πάρει λεωφορείο το οποίο σταματάει στο κεντρικό δρόμο και από κει περπατάς ως την παραλία ή με ταξί ή με ιδιωτικό αυτοκίνητο ή μηχανάκι. Άλλος ένας τρόπος είναι να νοικιάσει τα προαναφερθείσα μεταφορικά μέσα.. Πάνω από την παραλία βρίσκεται το ξενοδοχείο Γλυκόριζα εξου και το όνομα της παραλίας. Η παραλία διαθέτει γαλάζια σημαία και υπάρχει ναυαγοσώστης από τις 9:00 το πρωί μέχρι τις 17:00. Επίσης μπορεί κανείς να πιει το ποτό του ή τον καφέ του όπως επίσης και να φάει στην καφετέρια και το εστιατόριο του beach bar που διαθέτει το ξενοδοχείο. Έχει χώρο για πάρκινγκ. Η παραλία έχει ψιλό χαλίκι έξω και άμμο μέσα στην θάλασσα.

2. Πυθαγόρειο

Η παραλία Πυθαγορείου ξεκινάει από το κάστρο του Λυκούργου Λογοθέτη και συνεχίζει μέχρι το ξενοδοχείο Doryssa μέχρι το Φυτό και το Maritsa's bay. Είναι μια παραλία ενός χιλιομέτρου σχεδόν. Η παραλία είναι αμμώδες όπως και η θάλασσα στο εσωτερικό της. Τα ξενοδοχεία που βρίσκονται κατά μήκος της, την έχουν εξοπλίσει με ξαπλώστρες και ομπρέλες για τα άτομα που επισκέπτονται την παραλία. Επίσης διαθέτει beach bar με το όνομα "Privilage" και χώρο για τους λάτρεις του beach volley. Επιπλέον νοικιάζονται και λαμβάνουν χώρα water sports για όσους τους αρέσει να κάνουν θαλάσσια σπορ.

Πηγαίνοντας ανατολικά του Πυθαγορείου συναντάμε τα χωριά/κωμοπόλεις που υπάγονται στο δήμο Πυθαγορείου, τα οποία θα δούμε παρακάτω. Οι περιοχές αυτές φέρουν τουριστικό ενδιαφέρον.

4.2 ΠΟΤΟΚΑΚΙ

4.2.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Το Ποτοκάκι είναι ένας παραθαλάσσιος οικισμός δίπλα από το Πυθαγόρειο. Είναι από τους πιο βασικούς παραθεριστικούς προορισμούς για τους Έλληνες και ξένους επισκέπτες της Σάμου. Η παραλία η οποία αρχίζει από το Πυθαγόρειο και καταλήγει στο Ηραϊόν θεωρείται από τις μεγαλύτερες σε έκταση στο Αιγαίο. Έχει βραβευτεί με μπλε σημαία της Ε.Ε. ως μια από τις καλύτερες παραλίες της Μεσογείου.

Το Ποτοκάκι πριν την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής ήταν ένας ψαράδικος οικισμός, όπου υπήρχαν και μερικά αποστακτήρια και βιοτεχνία λευκού και πράσινου σαπουνιού. Αναφέρεται από την ιστορία ως «παραλίμανο» την εποχή του Πολυκράτη και σαν επίγειο της Χώρας την εποχή της Ηγεμονίας.

4.2.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το Ποτοκάκι βρίσκεται δίπλα από το αεροδρόμιο της Σάμου αφού το αεροδρόμιο είναι χτισμένο στην περιοχή αυτή. Επίσης υπάρχει πρόσβαση στην πόλη της Σάμου με ακτοπλοϊκή σύνδεση και μετά με μεταφορικό μέσο ως το Ποτοκάκι το οποίο βρίσκεται 15 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα.

4.2.3. ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Το Ποτοκάκι δεν διαθέτει αρχαιολογικά μνημεία ή μουσεία στην περιοχή του. Τα μοναδικά αξιόλογα μνημεία κοντά στην περιοχή που μπορεί κανείς να επισκεφτεί ακόμα και με τα πόδια είναι στο Πυθαγόρειο που απέχει σχεδόν ένα με δυο χιλιόμετρα.

4.2.4 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΞΩΚΛΗΣΙΑ

Η περιοχή δεν διαθέτει μοναστήρια ή ξωκλήσια. Τα κοντινότερα που μπορεί να επισκεφτεί κανείς είναι στην περιοχή του Πυθαγορείου.

4.2.5 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Το Ποτοκάκι διαθέτει αρκετά ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια για τους επισκέπτες του. Τα ξενοδοχεία ανά κατηγορία είναι τα παρακάτω:

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ΒΙΚΤΩΡΙΑ	ΠΟΤΟΚΑΚΙ ΣΑΜΟΥ	Γ'ΤΑΞΗΣ	2273061606/ 2273061618	
ΥΔΡΙΑΗ	ΠΟΤΟΚΑΚΙ ΣΑΜΟΥ	3***	2273061702/ 2273061602	www.hit360.com/hydrelebeach hydrele@sam.forthnet.gr
ΑΝΘΕΜΟΥΣΑ	ΠΟΤΟΚΑΚΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061680	

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ΑΡΕΘΟΥΣΑ	ΠΟΤΟΚΑΚΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061616/ 2273062004	www.Arethusa.com
ΕΛ ΚΟΡΑΛ- ΚΟΡΑΛΙ	ΠΟΤΟΚΑΚΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061604/ 2273061919	
ΚΑΤΕΡΙΝΑ	ΠΟΤΟΚΑΚΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061963/ 2273091096	
ΜΠΟΝΖΑΙ	ΠΟΤΟΚΑΚΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273062152	
ΠΗΝΕΛΟΠΗ	ΠΟΤΟΚΑΚΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061601/ 2273061615	
ΠΟΤΟΚΑΚΙ	ΠΟΤΟΚΑΚΙ ΣΑΜΟΥ	2**	2273061603/ 2273062129	
ΜΑΡΙΤΣΑ	ΠΟΤΟΚΑΚΙ ΣΑΜΟΥ	1*	2273062130/ 2273062129	www.maritsastudios.com info@maritsastudios.com

4.2.6 ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΗ

Στο Ποτοκάκι υπάρχουν περισσότερο ταβέρνες παρά νυχτερινά club. Το μόνο που υπάρχει στην περιοχή είναι ο χώρος του beach volley. Το πρωί διατίθεται για καφέ και το βράδυ για ποτό και χορό. Επίσης και για όσους θέλουν να παίξουν ένα αγώνα βόλεϊ ο χώρος παραμένει ανοικτός και το βράδυ.

4.2.7 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΟΤΟΚΑΚΙ

Η παραλία Ποτοκάκι είναι προέκταση εκείνης του Πυθαγορείου. Ξεκινάει από το Πυθαγόρειο συνεχίζει στο Ποτοκάκι και τερματίζει στο Ηραϊόν. Οι καταστηματάρχες και οι ξενοδόχοι έχουν εξοπλίσει την παραλία με ομπρέλες και ξαπλώστρες για τους θαμώνες των ξενοδοχείων και για όσους θέλουν να κάνουν το μπάνιο τους στην περιοχή.

4.3 ΗΡΑΙΟΝ

4.3.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Το Ηραίο είναι ένα από τα μεγαλύτερα τουριστικά κέντρα της Σάμου. Βρίσκεται σε μια παραθαλάσσια περιοχή λίγα χιλιόμετρα δίπλα από το αεροδρόμιο της Σάμου και το Ποτοκάκι. Κατά τα παλαιά χρόνια το χωριό ήταν κατεξοχήν ψαράδικο. Μεταγενέστερα άρχισε να ανθίζει ο τουρισμός και αυτό οφείλεται λόγω της θέσης του και της απίστευτης ομορφιάς του.

Το Ηραίο είναι χτισμένο δίπλα στο αρχαιολογικό χώρο του Ναού της Ήρας. Ο ναός έχει ανακηρυχτεί από την UNESCO ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Το σημερινό Ηραίο είναι όπως αναφέραμε ένα παραθεριστικό κέντρο με οργανωμένη πλαζ, ξενοδοχεία, καφετερίες, καταστήματα τουριστικών ειδών, ταβέρνες καφενεία και σούπερ-μάρκετ. Επίσης γραφεία ενοικιάσεων αυτοκινήτων και άλλα. Δέχεται κάθε καλοκαίρι χιλιάδες Έλληνες και ξένους επισκέπτες.

4.3.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το Ηραίο απέχει από το αεροδρόμιο περίπου επτά με οκτώ (7-8) χιλιόμετρα και από το λιμάνι της Σάμου περίπου είκοσι τέσσερα (24) χιλιόμετρα.

4.3.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Α. Ο χώρος του Ηραίων

Σε απόσταση επτά χιλιομέτρων Ν.Δ. της αρχαίας πόλης Σάμου (σημερινό Πυθαγόρειο) συναντάμε το Ηραίο. Βρίσκεται κοντά στην ακτή και είναι ένα από τα σπουδαιότερα ιερά της αρχαίας Ελλάδας. Το Ιερό ήταν αναπόσπαστα συνδεδεμένο πολιτικά και διοικητικά με την αρχαία πόλη της Σάμου με την οποία συνδεόταν μέσω της Ιεράς Οδού, η οποία έχει εντοπιστεί σε μερικά σημεία στην πόλη του Πυθαγορείου και στην περιοχή του αεροδρομίου.

Το Ιερό κτίστηκε στις εκβολές του Ιμβράσου ποταμού, σε μια περιοχή με όχι και τόσο σταθερό έδαφος, προφανώς επειδή είχε συνδεθεί με τη λατρεία της θεάς Ήρας ο συγκεκριμένος χώρος.

Τα πρώτα ίχνη της λατρείας στο Ηραίο εμφανίζονται κατά το δεύτερο μισό της 2ης χιλιετίας π.Χ. Το κέντρο της λατρείας ήταν ένας μικρός λίθινος βωμός, στον οποίο γίνονταν οι θυσίες των ζώων προς τιμή της θεάς, και ένα ναόσχημα κτίσμα στο οποίο φυλασσόταν το ξόανο (ξύλινο λατρευτικό άγαλμα).

Τον 8ο αι. π.Χ. το σχήμα του βωμού γίνεται ορθογώνιο και κτίζεται ο "Εκατόμπεδος" ναός της Ήρας. Τον 7ο αι. π.Χ. ξανακτίζεται ο Εκατόμπεδος με λίθινο κρηπίδωμα και ξύλινη περίσταση. Ο βωμός αποκτά μνημειακή μορφή.

Στις αρχές του 6ο αι. π.Χ., υπό την επίβλεψη του αρχιτέκτονα Ροίκου και του καλλιτέχνη Θεωδόρου αναγέρθηκε ο μεγάλος ναός της Ήρας με μνημειακές διαστάσεις (52,5 X 105,8 μ.), ο οποίος όμως κατεδαφίστηκε είτε από σεισμό είτε εξαιτίας καθίζησης των θεμελίων του.

Την εποχή της τυραννίας του Πολυκράτη άρχισαν εργασίες για την οικοδόμηση νέου ναού, διαστάσεων 55,16 X 108,63 μ. με 155 κίονες ύψους 20 μ. περίπου, ο οποίος όμως δεν αποπερατώθηκε εξαιτίας της πολιτικοοικονομικής κατάρρευσης του κράτους μετά το θάνατο του Πολυκράτη.

Τον 5ο και 4ο αι. π.Χ. δεν οικοδομούνται μεγάλα κτίρια στο Χώρο. Τον 3ο και 2ο αι. π.Χ. στο Ηραίο ξεχωρίζουν τα αναθήματα ανδριάντων της ελληνιστικής εποχής, ενώ τον 1ο αι. οι Ρωμαίοι αρπάζουν πολλά αφιερώματα. Ευνοϊκώς κείμενος προς τη Σάμο ήταν ο αυτοκράτορας Οκταβιανός Αύγουστος, ο οποίος έδωσε στους κατοίκους το δικαίωμα του Ρωμαίου πολίτη. Τη Ρωμαϊκή εποχή κτίστηκε ένας μαρμάρινος περίπτερος ναός και ανακαινίστηκε ο αρχαϊκός βωμός.

Κατά τους 1ο - 2ο αι. μ.Χ. κτίστηκαν μικρότεροι ναοί αφιερωμένοι σε διάφορους θεούς και κατά τους 2ο - 3ο αι. μ.Χ. έγινε η επίστρωση της Ιεράς Οδού με πλάκες. Επίσης τον 2ο αι. μεγάλο μέρος του Ιερού καλύφθηκε με κατοικίες αρκετά ευπρεπείς. Τον 3ο αι. ο οικισμός αυτός εγκαταλείφθηκε εξαιτίας του καταστροφικού σεισμού του 262 μ.Χ.

Τον 4ο αι. μ.Χ. υπήρξε οικοδομική δραστηριότητα, ενώ στα μέσα του ίδιου αιώνα άρχισε η κατεδάφιση των οικοδομημάτων και η πώληση του οικοδομικού υλικού.

Τον 5ο αι. μ.Χ. κτίστηκε μια παλαιοχριστιανική Βασιλική, γεγονός που μαρτυρεί τη συνέχιση της ιερότητας του συγκεκριμένου χώρου.

B. Ο Πύργος του Σαρακηνή

Λίγο πιο έξω από την πίσω πλευρά του Ηραίου βρίσκεται ο Πύργος του Σαρακηνή. Ο πύργος λέγεται ότι ήταν μοναστήρι και έχει επικρατήσει έως τώρα. Την εποχή των πειρατών οι κάτοικοι έριχναν καυτό λάδι από τα παράθυρα στους πειρατές για να τους απωθήσουν.

4.3.4 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΕΩΚΛΗΣΙΑ

Η περιοχή του ηραίου δεν διαθέτει μοναστήρια.

4.3.5 ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Παρακάτω παρατίθενται τα ξενοδοχεία του Ηραίου ανά κατηγορία:

ΤΙΤΛΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΑΞΗ	TEL/FAX	WEBSITE/EMAIL
ΣΠΙΤΙ	ΗΡΑΙΟΝ ΣΑΜΟΥ	Γ' ΤΑΞΗΣ	2273095346	
ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΗΡΑΙΟΝ ΣΑΜΟΥ	2**	2273095335/ 2273095398	www.hotel-angeliki.de info@hotel-angeliki.de
ΑΚΤΗ ΗΡΑΙΟΥ	ΗΡΑΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273095326/ 2273095248	
ΑΚΤΗ ΠΑΡΙΣ	ΗΡΑΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273095397/ 2273095242	www.aegeanstyle.com/samos/samo-shotels.html parisamo@otenet.gr
ΒΕΝΕΤΙΑ	ΗΡΑΙΟΝ ΣΑΜΟΥ	2**	2273095295/ 2273095243	
ΜΑΤΙΝΑ	ΗΡΑΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273095223/ 2273095430	
ΡΑΝΙΑ	ΗΡΑΙΟ ΣΑΜΟΥ	2**	2273095300/ 2273095300	gkarvanitis@hotmail.com
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΗΡΑΙΟ ΣΑΜΟΥ	1*	2273095293	
ΚΟΧΥΛΙ	ΗΡΑΙΟΝ ΣΑΜΟΥ	1*	2273095282/ 2273095282	www.cohyli.de cohili@hol.gr
ΝΙΚΗ	ΗΡΑΙΟ ΣΑΜΟΥ	1*	2273095336/ 2273095260	
ΦΑΡΟΣ	ΗΡΑΙΟ ΣΑΜΟΥ	1*	2273095262/ 2273095450	vale@otenet.gr

4.3.6 ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΗ

Το Ηραϊόν διαθέτει αρκετές καφετερίες και cetererie για τον καφέ, το ποτό και για τις πεντανόστιμες κρέπες που φτιάχνονται στην περιοχή του Ηραϊόν.

4.3.7 ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΗΡΑΙΟΝ

Η παραλία της περιοχής είναι προέκταση της παραλίας του Πυθαγορείου. Περνάει μπροστά από το χωριό. Είναι αμμώδες παραλία όπως και μέσα στη θάλασσα. Είναι όπως και οι υπόλοιπες εξοπλισμένη με ομπρέλες και ξαπλώστρες για τους επισκέπτες της.

4.4 ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ

Σε αυτή την ενότητα θα δούμε τις υπόλοιπες περιοχές που υπάρχουν στο δήμο Πυθαγορείου. Δεν βρίσκονται κοντά σε θάλασσα, και ούτε έχουν ξενοδοχειακά καταλύματα αλλά είναι αξιοσημείωτα για όσους θέλουν να γνωρίσουν το νησί να ξέρουν κάποια πράγματα από τις περιοχές που τυχόν θα περάσουν και πιθανόν θα σταματήσουν για ένα καφέ.

4.4.1 ΧΩΡΑ

4.4.1. ΙΣΤΟΡΙΑ

Η χώρα είναι κτισμένη στα πόδια ενός μικρού κλωναριού του βουνού Καρβούνη και στη μισή βορειοανατολική άκρη του κάμπου. Η μισή πλαγιά του είναι στο κάμπο και η άλλη μισή στη πλαγιά του βουνού.

Έχει απεριόριστη θέα προς το κάμπο και τη θάλασσα. Η απόσταση από το χωριό Μυτιληνιούς και το Πυθαγόρειο είναι τρία χιλιόμετρα αντίστοιχα. Χτισμένη σε τρίστρατο αποτελεί συγκοινωνιακό κόμβο για όσους θέλουν να πάνε σε άλλα χωριά. Είναι ο κατεξοχήν μεγάλος περιφερειακός δρόμος παρακλάδι του δρόμου Χώρας-Μυτιληνίων-Σάμου.

Η Χώρα ήταν πρωτεύουσα του νησιού έως το 1854. Στην Χώρα γεννήθηκαν τρεις Πατριάρχες των Ιεροσολύμων, τα τελευταία εκατό χρόνια περίπου: ο Ιερόθεος ο Α', ο Κύριλλος ο Β' και ο Τιμόθεος ο Α'. Επίσης στη περιοχή της Χώρας γεννήθηκε ο ποιητής και μεταφραστής της Οδύσσειας Ζήσιμος Σίδηρης. Σήμερα στην περιοχή υπάρχουν παραδοσιακοί φούρνοι, ζαχαροπλαστεία, καφενεία, μπαρ και πολλά εστιατόρια τα οποία προσφέρουν παραδοσιακή σαμιακή κουζίνα.

4.4.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το χωριό όπως προαναφέρθηκε απέχει τρία (3) χιλιόμετρα από το Πυθαγόρειο και δεκαεφτά (17) από την πόλη της Σάμου.

4.4.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΧΩΡΟΙ

Δεν υπάρχουν στην περιοχή μουσεία και αρχαιολογικά μνημεία αλλά υπάρχουν κτίρια τα οποία σώζονται μέχρι και σήμερα αυτά είναι:

- Ο Μητροπολιτικός ναός της Αγίας Παρασκευής
- Το κτίριο της Μητρόπολης
- Η Αγία Άννα (1638)
- Ο Άγιος Δημήτριος (1605)

- Και η Παναγία (1608)

από τους ιστορικούς ναούς και

1. το Ηγεμονείο (μέχρι το 1854) στην πλατεία Μεσάκης στο χωριό
2. το Μητροπολιτικό Μέγαρο, έδρα του Μητροπολίτη έως το 1854
3. το δημοτικό σχολείο των αρχών του 20^{ου} αιώνα

αξιόλογα κτίρια τα οποία αξίζει να επισκεφτεί κανείς.

4.5 ΜΥΤΙΛΗΝΙΟΙ

4.5.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Οι Μυτιληνιοί είναι μία κωμόπολη μέσα στα βουνά της Σάμου, υπάγεται στο δήμο Πυθαγορείου και ήταν η παλαιά πρωτεύουσα της Σάμου. Είναι χτισμένη αμφιθεατρικά πάνω σε τρεις λόφους και στην μέση μιας κατάφυτης και πολύ γόνιμης κοιλάδας το Χησίου (*μεγάλο ρέμα*). Το όνομα του η περιοχή το πήρε από τους πρώτους οικιστές οι οποίοι ήταν από την Μυτιλήνη.

4.5.2 ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η κωμόπολη βρίσκεται περίπου επτά χιλιόμετρα από το Πυθαγόρειο και είκοσι τέσσερα (24) από την πόλη της Σάμου. Ένας πιο κοντινός δρόμος από την πόλη της Σάμου είναι πηγαίνοντας από την πίσω πλευρά του χωριού που είναι περίπου 17 χιλιόμετρα

4.5.3 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

4.5.3.1 Το μουσείο φυσικής ιστορίας Αιγαίου

Το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Αιγαίου συγκεντρώνει δείγματα από τον φυσικό πλούτο της Σάμου, αλλά και του Αιγαίου και στεγάζεται σε ένα κτίριο που έχει ανεγερθεί στην κοινότητα Μυτιληνίων με δαπάνες του Ιδρύματος Κωνσταντίνου και Μαρίας Ζημάλη.

Το Μουσείο περιλαμβάνει πέντε τμήματα, το Παλαιοντολογικό, το Ορυκτολογικό, το Γεωλογικό, το Βοτανολογικό και το Ζωολογικό. Στο Μουσείο μεταφέρθηκε το 1994 η συλλογή του Παλαιοντολογικού Μουσείου που λειτουργούσε από το 1967. Στον χώρο αυτό στεγάζεται μέρος των ευρημάτων του καθηγητή Ι. Μελέντη, ο οποίος έκανε ανασκαφές το 1963 στην περιοχή που ονομάζεται Τσαρούχι, Ανδριανό, Ποταμιές κλπ. Το Ίδρυμα χρηματοδότησε νέες ανασκαφείς και το Παλαιοντολογικό τμήμα εμπλουτίζεται με όλο και περισσότερα ευρήματα.

Ανάμεσα στα εκθέματα συγκαταλέγονται οστά του μαστόδοντα, μια πλάτη, γαλακτικά δόντια, κνήμη, αστράγαλος, μετακάρπιο οστού και η τεράστια ωμοπλάτη του γίγαντα ελέφαντα, ο οποίος ήταν ένα συνηθισμένο ζώο στην περιοχή και είχε ύψος πάνω από 3 μέτρα.

Στην προθήκη του μουσείου εκτίθενται οστά από το μοναδικό στον κόσμο είδος καμηλοπάρδαλης με τον κοντό λαιμό (πρόγονο της σημερινής καμηλοπάρδαλης), με ύψος δυόμισι μέτρα και μάκρος τρία μέτρα. Είχε μεγάλα νύχια για να αμύνεται και να σκαρφαλώνει στις κορφές ενώ στο κεφάλι της υπήρχαν δύο μικρά κέρατα. Επίσης υπάρχει ένας κυνόδοντας ενός από τα πιο επικίνδυνα ζώα που έζησαν στη γη, το Μαχαιρόδοντα, προγονική μορφή του ασιατικού λιονταριού και τίγρης με κυνόδοντες κοφτερούς σαν μαχαίρια.

Στο κάτω μέρος της προθήκης, υπάρχουν φωλιές εντόμων μέσα στο πέτρωμα και οστά ανάμεικτα με πετρώματα όπως βρέθηκαν στην περιοχή. Σημαντικά θεωρούνται τα αλογάκια που βρήκε ο κ. Ι. Μελέντης. Τα ιπάρια είχαν ύψος από 80 πόντους μέχρι ένα μέτρο (το ψηλότερο είχε ένα και σαράντα πόντους), με μεγάλο κεφάλι, στενές εκτεταμένες σιαγόνες, ελάχιστο εγκέφαλο και τρεις σπλές σε κάθε πόδι τους. Ο καθηγητής υποστηρίζει ότι διαφαίνεται η πορεία εξέλιξης του ζώου, του οποίου η πρώτη μορφή βρέθηκε στην Ασία. Ήταν μόνο 40 πόντους ύψους και είχε 5 σπλές (σαν αλεπού). Έζησε 50 εκατομμύρια χρόνια πριν. Τα ευρήματα της Σάμου χρονολογούνται, κατά τους επιστήμονες, στα 8 - 10 εκατομμύρια χρόνια.

Υπάρχει επίσης μια προθήκη με τις τεράστιες σιαγόνες του ανατολίτικου ρινόκερου, ο οποίος ήταν μαύρος και δικέρατος. Φανταστικοί οι σπόνδυλοι, ο Άτλας, τα οστά από τον βραχίονα, την κοτύλη, τον μηρό και την κνήμη.

Ωράριο Λειτουργίας: Δευτέρα-Σάββατο: 09.30-15.00, Κυριακή: 10.00-15.00 Τιμές εισιτηρίων: Κύριο Εισιτήριο: 3 ευρώ, Μειωμένο: 2 ευρώ Τηλέφωνα: 22730 52055

Στην περιοχή υπάρχουν και κάποια αξιόλογα κτίρια τα οποία θα μπορούσε κανείς να επισκεφτεί.

- Το δημοτικό σχολείο και την Ευθυμιάδα Σχολή για την αρχιτεκτονική τους.
- Το τέως κοινοτικό κατάστημα, το Ηρώο και η βρύση που βρίσκονται μέσα στην πλατεία του χωριού
- Τους δυο παλιούς ανεμόμυλους μέσα στο οικισμό και έναν στο δρόμο προς το Κοκάρι.
- Το μεγάλο πέτρινο γεφύρι στο δρόμο προς την πόλη της Σάμου που δρομολογείται ότι χτίστηκε το 1868
- Το θεοποίητο γεφύρι στη ρεματιά στο δρόμο που πηγαίνει για Κοκάρι από την πίσω πλευρά του χωριού.

4.5.4 ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ/ΕΩΚΛΗΣΙΑ

Μέσα στο χωριό αξιόλογοι ναοί είναι η Παναγία (με το ψηλό ρολόι). Στον ναό βρίσκονται εικόνες των Τριών Ιεραρχών από το 1674, του Ιωάννη του Θεολόγου (εικόνα του 1750}, του Αγίου Χαραλάμπους {εικόνα του 1750}. Ο ναός του Αγίου Αντωνίου περιέχει βιβλία του 1689 και ο Άγιος Δημήτριος περιέχει εικόνα της Ζωοδόχου Πηγής του 1720.

Όσο αφορά τα οικοδομήματα: Η Αγία Ματρώνα (ή Χριστός της Γλίστρας), ο Άγιος Νικόλαος, ο ναός της Γέννησης του Χριστού (της Βρύσης), το Γεννέσιο της Θεοτόκου (Ναός της Κυπριακής μονής Κύκκου) και ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου (μετόχι Πατριαρχείου Ιεροσολύμων).

Στην εκτός οικισμού περιοχή των Μυτιληνίων βρίσκουμε την Μονή της Αγίας Τριάδας που ανάγεται στο 1824. το κωδωνοστάσιό του χρονολογείται στο έτος 1884, το καθολικό είναι ναός βυζαντινού ρυθμού και έγινε το 1905. Ο τρούλος ο οποίος στηρίζεται σε τέσσερις μαρμάρινες κολώνες είναι από αρχαίο κτίσμα της Γλυφάδας και τέλος το μαρμάρινο τέμπλο είναι του 1920.

4.5.6 ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΗ

Το χωριό διαθέτει νυχτερινή ζωή για όσους την επισκεφτούν για ένα καφέ και θελήσουν να κάτσουν ως αργά το βράδυ.

4.6 ΜΥΛΟΙ

4.6.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Το χωριό είναι χτισμένο δίπλα στις όχθες του Ιμβράσου ποταμού. Το όνομα του το πήρε από τους νερόμυλους που υπήρχαν εκεί.

Το χωριό είναι πολύ περιποιημένο. Οι δρόμοι άνετοι, τα σπίτια ασπρισμένα, οι αυλές ανθοστόλιστες και η πλατεία του χωριού μια από της πιο παραδοσιακές του νησιού. Οι Μύλοι φημίζονται για την υψηλή ποιότητα και τις μεγάλες ποσότητες εσπεριδοειδών και οπωρολαχανικών που παράγονται εκεί.

Όταν χτίστηκε το χωριό πριν 400 χρόνια ονομαζόταν Κιλίτζκιοι προς τιμή του Τούρκου ναυάρχου Κιλίτζαλη που βοήθησε στον εποικισμό της Σάμου.

4.6.2 Αξιοθέατα του Δημοτικού Διαμερίσματος Μύλων

Όσον αφορά τα μοναστήρια και τα ξωκλήσια του χωριού, αυτά είναι:

- Ο Ναός της Ζωοδόχου Πηγής
- Ο ναός του Αγίου Χαραλάμπους
- Ο ναός της Αγίας Παρασκευής.

Τα ξωκλήσια είναι:

- Αγία Τριάδα (διέθετε εικόνες 600 ετών και επτάφωτο πήλινο πολυέλαιο που τώρα έχουν μεταφερθεί στο Εκκλησιαστικό Μουσείο Σάμου),

- Ο Άγιος Νικόλαος,
- Ο Άγιος Τρύφων
- Ο Άγιος Νικόλαος με πλακόσκεπη στέγη
- Ο Άγιος Ταξιάρχης με καταπληκτική ηχητική
- Ο ναός της Ανάληψης
- Ο Άγιος Μακάριος

Ότι αφορά κτιριακές εγκαταστάσεις και άλλα μνημεία:

- Το Δημοτικό Σχολείο. Τώρα διασκευάζεται σε αίθουσα συνεδριάσεων
- Οι νερόμυλοι. Ένας ανατολικά του χωριού και δύο στον Ίμβρασο
- Δυο λιμνοδεξαμενές
- Η πηγή της Νεροτροβιάς.
- Η Πέτρινη γέφυρα στην διασταύρωση προς Παγώνδα και Πυθαγόρειο. Μεγάλο πανηγύρι διοργανώνεται κάθε 16 Μαΐου του Αγίου Μακαρίου.

Οι Μύλοι επικοινωνούν με λεωφορείο από και προς την πόλη της Σάμου όπως επίσης και με ταξί.

4.7 ΠΑΓΩΝΔΑΣ

4.7.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΓΩΝΔΑ

Χτισμένο αμφιθεατρικά, σε υψόμετρο 180 μέτρα, το χωριό έχει πανοραμική θέα όλο το κάμπο της Χώρας και το πέλαγος. Είναι από τα πιο παλιά χωριά της Σάμου, της ίδιας εποχής με τους Μύλους.

Η γη είναι γόνιμη και το κλίμα είναι ιδανικό για την καλλιέργεια της αμπέλου και της ελιάς. Άλλα προϊόντα του Παγώνδα εξαιρετικής ποιότητας είναι η ξυλεία, το τυρί, το μέλι, τα λαχανικά και τα φρούτα. Μεγάλα πανηγύρια οργανώνονται κάθε χρόνο της Αγίας Τριάδας, της Παναγίας, της Αγίας Παρασκευής και του Αγίου Παντελεήμονα. Ξεχωρίζει το έθιμο των αποκριών, ο Καδής και η Γιορτή του Πατέρα, από τον Σύλλογο Κυριών Ομόνοια (πρώτη εβδομάδα Ιουλίου).

Τέλος ο Παγώνδας είναι η γενέτειρα του διηγηματογράφου Άλκη Αγγελόγλου και του ποιητή και λογογράφου Κώστα Καραθανάση.

4.7.2 Αξιοθέατα της περιοχής του Παγώνδα

Στην περιοχή υπάρχουν πολλά αξιοθέατα εκ των οποίων τα σημαντικότερα:

- Ο Ναός Αγίας Τριάδας. Επιβλητικός, πέτρινος ναός του 1872. Απέναντι λειτουργεί εκκλησιαστικό μουσείο με εικόνες του 17ου αιώνα και άλλα κειμήλια
- Ο Ναός του Χριστού του 16ου αιώνα έχει μαρμάρινο καμπαναριό κηρυγμένο μνημείο από το Υπουργείο Πολιτισμού.
- Ο Ναός Ζωοδόχου Πηγής
- Ο Ναός Αγίου Γεωργίου και ο Ναός της Παναγίας.
- Το Δημοτικό Σχολείο. Τώρα διαμορφώνεται σε πολύκεντρο και Λαογραφικό Μουσείο
- Τα Εξωκλήσια της Αγίας Παρασκευής, ο Άγιος Παντελεήμων, Παναγίτσα, ο Άγιος Κωνσταντίνος, ο Προφήτης Ηλίας (σε περίοπτη θέση), ο Άγιος Ηλίας Χαμηλός, η Αγία Τρίτη, ο Άγιος Γεώργιος, η Παναγία Βάρδα, ο Άγιος Ιωάννης (Σαρακίνη), ο Άγιος Νικόλαος
- Η Μονή Ευαγγελίστριας
- Το παλιό μηχανικό ελαιοτριβείο μέσα στο χωριό
- Οι ερειπωμένοι μύλοι στην περιοχή Καμάρα (Βουνό Λόγγος), Κρύο Νερό, κοιλάδα Ιμβράσου
- Τα δημοτικά πλυντήρια του 19ου αιώνα (Μεγάλη Βρύση)

Το χωριό επικοινωνεί με λεωφορείο από και προς την πόλη της Σάμου όπως επίσης και με ταξί.

4.8 ΚΟΥΜΑΡΑΔΑΙΟΙ

4.8.1 ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ τους ΚΟΜΑΡΑΔΑΙΟΥΣ

Το όνομά του το χωριό το πήρε από τις πολλές κουμαριές που έχει η περιοχή στην οποία είναι χτισμένο. Πιο πιθανό όμως, να το πήρε από το επώνυμο Κουμαράς ή Κουμαράδες.

Τα πήλινα, τα υφαντά και τα αρωματικά βότανα τα οποία παράγονται εδώ χαίρουν μιας φήμης που ξεπερνά τα όρια του Νομού μας. Εργαστήρια αγγειοπλαστικής, παραδοσιακά καφενεία και ταβέρνες, βρίσκονται διάσπαρτα εντός και εκτός του χωριού.

Σε απόσταση 2 χιλιομέτρα από το χωριό, συναντάμε το μοναστήρι της Μεγάλης Παναγίας. Χτισμένο το 1586 μ.χ είναι ένα σημαντικό μνημείο της πολιτιστικής κληρονομιάς μας και της Ελληνορθόδοξης θρησκείας..

Το χωριό Κουμαραδαίοι επικοινωνεί με λεωφορείο από και προς την πόλη της Σάμου όπως επίσης και με ταξί.

4.8.2 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ του ΧΩΡΙΟΥ

- Ο Ναός του Αγίου Παντελεήμονα
- Η Πλατεία
- Το Δημοτικό Σχολείο με νεότερο πάρκο και υπαίθριο θέατρο
- Τα Εξωκλήσια του Αγίου Γεωργίου, του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης
- Το ερειπωμένο εκκλησάκι «Δώδεκα πόρτες»

4.9 ΠΥΡΓΟΣ

4.9.1 Γενικά για τον Πύργο

Ένα μεγάλο κεφαλοχώρι χτισμένο σε μια θέση δροσερή και ευχάριστη, κοντά στον ποταμό Αμφίλυσο. Οι πρώτοι κάτοικοι, λένε, ήρθαν από τον Πύργο της Πελοποννήσου για αυτό του έδωσαν και το όνομά του.

Στενά πλακόστρωτα δρομάκια, παραδοσιακά χτισμένα σπίτια, παλαιές εκκλησιές, ταβέρνες και καφενεία συνθέτουν μια ειδυλλιακή εικόνα ενός πανέμορφου και περιποιημένου χωριού.

Σήμερα πωλούνται στον Πύργο τοπικά προϊόντα, αρωματικά φυτά και μέλι. Η παλιά λαϊκή υφαντουργία έχει ατονήσει.

4.9.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΙΑ

Το χωριό δεν έχει αρχαιολογικά στοιχεία αλλά έχει αξιοθαύμαστους ναούς και κτίρια που δίνουν στην περιοχή ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα. Κάποια από αυτά είναι:

- Ο Ναός Κοίμησης Θεοτόκου του 1888
- Ο ημιτελής ναός του Αγίου Γεωργίου του 1904
- Ο παλιός μύλος μέσα στο χωριό (υπάρχει πρόγραμμα αναπαλαίωσης)
- Το παλιό Δημοτικό Σχολείο.
- Αρδευτικό κανάλι κάθετα στον κεντρικό δρόμο
- Τα Εξωκλήσια του Αγίου Παντελεήμων, της Αγίας Παρασκευής, του Αγίου Ιωάννη του Θερμαστή, του Αγίου Δημητρίου και του Αγίου Κωνσταντίνου
- Τα τρία σπήλαια με σταλακτίτες και σταλαγμίτες μοναδικής ομορφιάς.
- Του Στεφανή με παρακείμενο γεφύρι, του Θόδωρου στο 28ο χλμ. Δρόμου Σάμου-Πύργου και το Τέρας της Αποκαλύψεως.

Μεγάλα πανηγύρια οργανώνονται τον δεκαπενταύγουστο και στις 27 Ιουλίου του Αγίου Παντελεήμονα.

Τέλος στον Πύργο γεννήθηκε ο χιλιάρχος της Επανάστασης του 1821 Κωνσταντίνος Κονταξής.

Το χωριό Πύργος επικοινωνεί με λεωφορείο από και προς την πόλη της Σάμου όπως επίσης και με ταξί.

4.10 ΜΑΥΡΑΤΖΑΙΟΙ

4.10.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Τρία χιλιόμετρα από το μοναστήρι του Σταυρού, μέσα σε μια στενή ρεματιά, βρίσκετε το παραδοσιακό χωριό των Μαυρατζαίων.

Στη μικρή πλατεία του, υπό τη σκιά του αιωνόβιου δένδρου, υπάρχουν γραφικά καφενεία ενώ διάσπαρτα μέσα στο χωριό συναντούμε μοναδικά πέτρινα σπίτια με περιποιημένους κήπους, πετρόχτιστες βρύσες με στέρνες, πλυσταριά, λιθόστρωτα καλντερίμια.

Εργαστήρια αγγειοπλαστικής λειτουργούν στο χωριό από την ίδρυση του και κατασκευάζουν παραδοσιακά πήλινα. Αρκετοί κάτοικοι ασχολούνται και με τη γεωργία.

Το χωριό τα τελευταία χρόνια έχει γίνει ένα δημοφιλές σημείο εκκίνησης για ορειβάτες και περιπατητές που θέλουν να αναρριχηθούν ή να περπατήσουν στις χαράδρες και τις απότομες πλαγιές του όρους Άμπελος.

4.10.2 ΜΟΥΣΕΙΑ/ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Το δημοτικό διαμέρισμα των Μαυρατζαίων δεν διαθέτει αξιοθέατα αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. διαθέτει όμως κάποιους ναούς και κτιριακές εγκαταστάσεις που αξίζει να δει κανείς. Τα βασικότερα από αυτά είναι:

- Ο πετρόχτιστος Ναός του Αγίου Γεωργίου του 1904
- Η Μονή του Τιμίου Σταυρού και το παρεκκλήσι του Αγίου Σπυρίδωνα
- Το εξωκλήσι του Αγίου Δημητρίου
- Το σπήλαιο σταλακτιτών Τρυπιόβραχος και το σπήλαιο Καπλανότρυπα

Μεγάλα πανηγύρια στο χωριό οργανώνονται του Αγίου Γεωργίου και από το σύλλογο του Αγίου Παντελεήμονα της Αθήνας.

Το χωριό Μαυρατζαίοι επικοινωνεί με λεωφορείο από και προς την πόλη της Σάμου όπως επίσης και με ταξί.

4.11 ΜΕΣΟΓΕΙΑ- ΠΑΝΔΡΟΣΟΣ

Είναι τα καινούργια ονόματα των Άνω και Κάτω Αρβανιτών. Είναι ορεινά χωριά, κτισμένα σε υψόμετρο 600 μέτρων και είναι τα ψηλότερα της Σάμου.

Η περιοχή τους είναι αρκετά μεγάλη. Πιάνει τον κεντρικό όγκο του Αμπέλου και μέρος της αρχής του κάμπου. Η περιοχή είναι φυτεμένη με καρυδιές, κερασιές και αμπέλια.

Οι κάτοικοι στη βάση τους είναι γεωργοί αλλά υπάρχουν και λίγοι υλοτόμοι και κτηνοτρόφοι.

Τα δύο κύρια προϊόντα των Μεσογείων και της Πανδρόσου είναι το λάδι και το κρασί.

Η γενικότερη εμφάνιση των χωριών, είναι αρκετά καλή και μαρτυρεί την αρχοντιά και την πρόοδο των κατοίκων. Ξεχωρίζουν η εκκλησία του Πανδρόσου με την πλατεία της, το σχολείο, η βρύση και η σταφυλοδόχος του Μεσόγειου.

Στο Δημοτικό Διαμέρισμα Μεσογείου βρίσκονται:

- Ο Ναός Ζωοδόχου Πηγής
- Τα Εξωκλήσια του Αγίου Κωνσταντίνου, οι Άγιοι Πάντες, ο Άγιος Δημήτριος, ο Άγιος Γεώργιος και ο Προφήτης Ηλίας.

Στο Δημοτικό Διαμέρισμα Πανδρόσου βρίσκονται:

- Ο Ναός του Αγίου Δημητρίου ηλικίας 100 ετών
- Το παλαιό Δημοτικό Σχολείο
- Η βρύση με παλιά πλυσταριά
- Τα εξωκλήσια της Αγίας Τριάδας, ο Άγιος Αθανάσιος, ο Προφήτης Ηλίας στην κορυφή του Καρβούνη, η Ανάληψη και ο Άγιος Νικόλαος
- Το παλιό γεφύρι κάτω από τον Άγιο Δημήτριο
- Το γεφύρι και η βρύση στη Φλέβα
- Το Γεφύρι και βρύση στον Κορύτο
- Το παραδοσιακό σιδηρουργείο με όλα τα παλιά εργαλεία

Το χωριό Πάνδροςος επικοινωνεί με λεωφορείο από και προς την πόλη της Σάμου όπως επίσης και με ταξί.

4.12 ΣΠΑΘΑΡΑΙΟΙ

Το όνομα του χωριού προέρχεται από Σπαθάρι της Εύβοιας ή από τον Παπαπέτρο Σπάθα. Χτισμένο ψηλά έχει μοναδική θέα όλη την έκταση της νοτιοδυτικής Σάμου και τη θάλασσα με τα νησιά Κορσοί (Φούρνοι), Ικαρία, Πάτμος, Λέρος, Αρκοί και Αγαθονήσι.

Όλη η περιοχή ως την ακρογιαλιά κι ως τα Σκουραίικα είναι μεγάλος ελαιώνας και κτήματα καλλιεργημένα και αποτελεί ένα από τα πρώτα λαδοχώρια

Μέσα στο χωριό ξεχωρίζει η πετρόχτιστη εκκλησία των Ταξιαρχών του 1580, η πλατεία, τα πλυσταριά με βρύση και τα παραδοσιακά καλντερίμια.

Η σκάλα του χωριού προς τη θάλασσα είναι ο όρμος Λιμνιωνάκι. Απέναντι από το Λιμνιωνάκι, όχι και πολύ μακριά απ'αυτό είναι το νησάκι Σαμιοπούλα.

Τα εξωκλήσια του χωριού είναι η Ανάληψης, ο Προφ. Ηλίας, ο Άγιος Παντελεήμων, η Αγία Παρασκευή, οι Τρεις Ιεράρχες, οι Άγιοι Απόστολοι, ο Άγιος Φανούριος, οι Άγιοι Απόστολοι και η Αγία Πελαγία στην Σαμιοπούλα. Μεγάλα πανηγύρια οργανώνονται κάθε χρόνο στις 15 Αυγούστου και στις 8 Νοεμβρίου.

Οι Σπαθαραίοι διαθέτουν σταθμό ταξί και επικοινωνεί με την πόλη της Σάμου με λεωφορείο από και προς το χωριό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τελειώνοντας βλέπουμε ότι η Σάμος είναι ένα καταπράσινο νησί με πολλές γαλαζοπράσινες και καθαρές παραλίες που φέρουν τη γαλάζια σημαία. Ικανή να φιλοξενήσει ακόμα και τους πιο απαιτητικούς τουρίστες είτε Έλληνες είτε από το εξωτερικό. Είναι ένα αρκετά μεγάλο νησί με πολλά αξιόλογα μέρη να επισκεφτείς. Διαθέτει φυσική ομορφιά, ιστορία που μόνο απαρατήρητη δεν μπορεί να περάσει και αξιόλογα αρχαιολογικά μνημεία όπως το γνωστό Ευπαλίνειο όρυγμα και ο ναός της Ήρας. Κάθε περιοχή έχει να δείξει και να αφήσει στον επισκέπτη της από μία ανάμνηση. Προσφέρει άνετη και ευχάριστη διαμονή με τη μεγάλη ποικιλία ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων για όλα τα είδη τουρισμού. Η Σάμος είναι κατάλληλη για οικογενειακές διακοπές αλλά παρέχει νυχτερινή ζωή και για τους νέους. Στα εστιατόρια της Σάμου θα γευτείς διάφορες νοστιμιές από όλη την Ελλάδα αλλά και τοπικά παραδοσιακά φαγητά μαγειρεμένα στα ξύλα σε παραδοσιακούς φούρνους.

Λόγω του φυσικού κάλλους του νησιού έχουν αναπτυχθεί πολλά είδη εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο φυσιολατρικός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο θρησκευτικός τουρισμός με τον μεγάλο αριθμό μοναστηριών και εκκλησιών που υπάρχουν στο νησί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=13071&subid=11&tag=8947&pubid=1410686&imgid=1479013>
2. <http://www.travel-info.gr/Greek/hotels/nisiavoriouaigaiou/SAMOS1.htm>
3. http://www.minenv.gr/3/33/332/33201/3320113/g3320113_136.html
4. <http://fiveprime.org/hivemind/Tags/%CE%A3%CE%AC%CE%BC%CE%BF%CF%82>
5. <http://samosold.blogspot.com/>
6. <http://sarantoy.pblogs.gr/2008/20080101.html>
7. <http://www.greece.org/samians/Samosgeogr.htm>
8. <http://www.diavlos.gr/monasteries/samisgr.html>
9. <http://www.samosin.gr/topohistorygr.htm>
10. http://www.icsd.aegean.gr/Plirofories/plirofories%5Bgenikes_plirofories%5D_istoria_samou.asp
11. <http://www.greek-tourism.gr/SAMOS/hotel-history.htm>
12. <http://www.nhma.gr/>
13. <http://www.golden-greece.gr/places/egeo/samos/map.html>
14. <http://www.greekhotel.com/n-aegean/samos/samos-history/home-gr.htm>
15. http://www.vathi.org/index.php?option=com_content&task=category&sectionid=6&id=21&Itemid=33
16. <http://gak.sam.sch.gr/ArchCol/archcol-00.htm>
17. <http://hellas.teipir.gr/Thesis/Samos/greek/TEXTA.html>
18. http://www.samos.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=126&Itemid=334&limit=1&limitstart=1
19. www.samos.gr
20. www.karlovasi.gr
21. www.puthagorio.gr
22. Φωτογραφικό υλικό από τους: Ψάρρη Μαρία, Ψάρρη Ειρήνη.
23. Ταξιδιωτικός οδηγός ΣΑΜΟΣ εκδόσεις TOUBI'S.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παρακάτω διατίθενται τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης και ενημέρωσης προς τους επισκέπτες του νησιού ανά δήμο.

ΔΗΜΟΣ ΒΑΘΕΩΣ

1. Άμεση δράση: 22730-22100
2. Πυροσβεστική υπηρεσία: 22730-22199
3. Λιμεναρχείο: 22730-27318/27890
4. Δασική υπηρεσία: 2273027435
5. Νοσοκομείο: 22730-83100
6. Πρώτες βοήθειες: 22730-22222
7. ΕΛΠΑ: 22730-27104
8. EXPRESS SERVICE: 22730-25158
9. ΚΤΕΛ Σάμου: 22730-27262

ΔΗΜΟΣ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ

Χρήσιμα τηλέφωνα-πληροφορίες επικοινωνίας

- Δήμος Πυθαγορείου: 22730-61997
- Αγροτικό Ιατρείο: 22730-61111
- Αστυνομία: 22730-61100
- Λιμεναρχείο: 22730-61225
- ΕΛΤΑ: 22730-61304
- Ταξί: 22730-61450

ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΑΘΟΚΑΜΠΟΥ

ΚΕΠ (κέντρο εξυπηρέτησης πολιτών): 2273037500

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ ΣΑΜΟΥ

Κρατικός αερολιμένας Σάμου: 22730-87800/61222

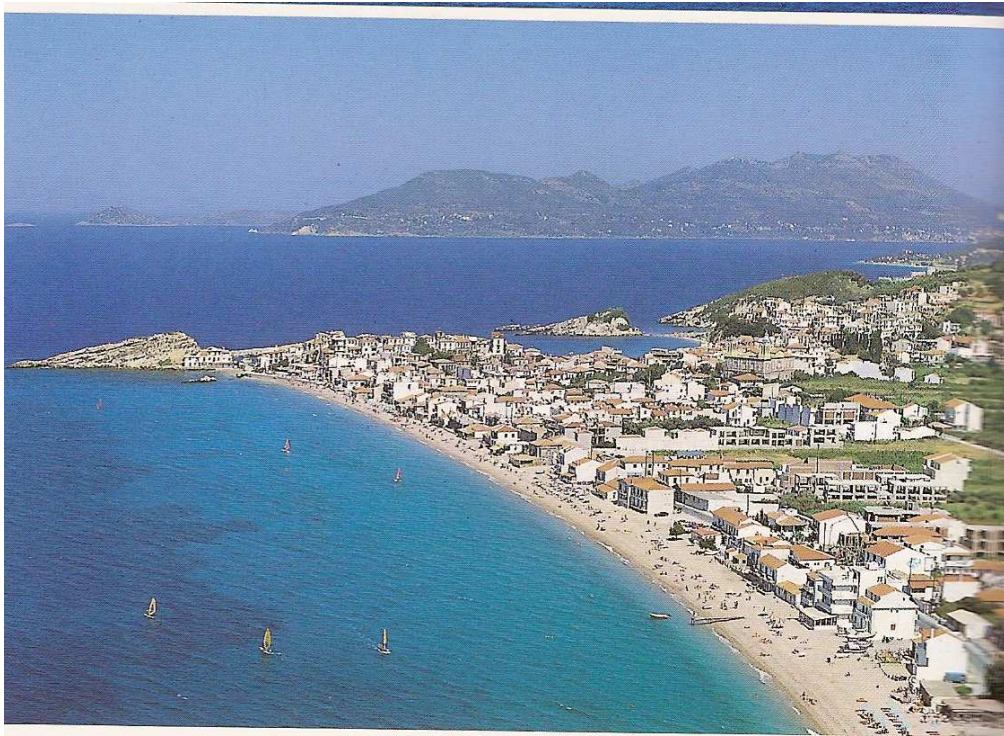
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Κρατήσεις θέσεων- εισιτήρια: 22730-27237

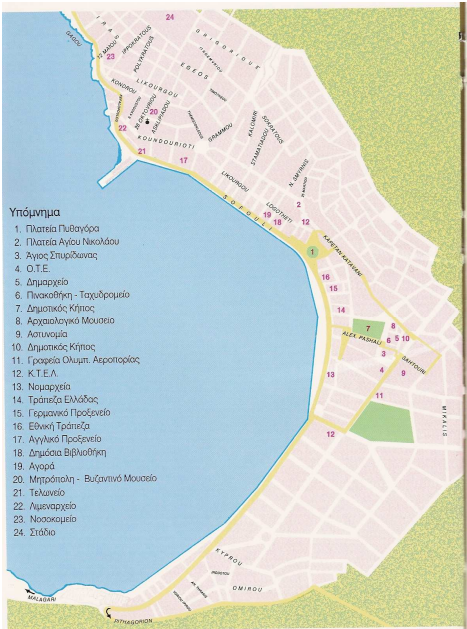
Εμπορεύματα: 22730-28491

Προισταμενος: 22730-28451

Γραφείο συγκοινωνιών: 22730-80396

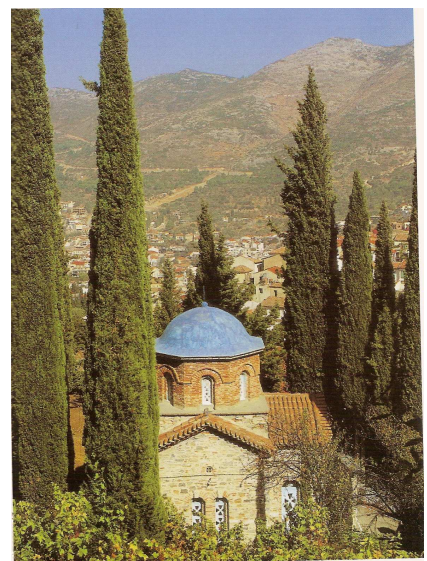

Στην πάνω φωτογραφία: το χωριό Κοκάρι στην κάτω φωτογραφία άποψη του λιμανιού της περιοχής Κοκάρι

Στην δεξιά πλευρά: άποψη από την περιοχή Κασονήσι, στο βάθος φαίνεται η Τουρκία, η παραλία Γάγκου, μία από τις πιο γνωστές στη πόλη της Σάμου, και η Σάμος από το εκκλησιάκι της περιοχής Νεάπολη.

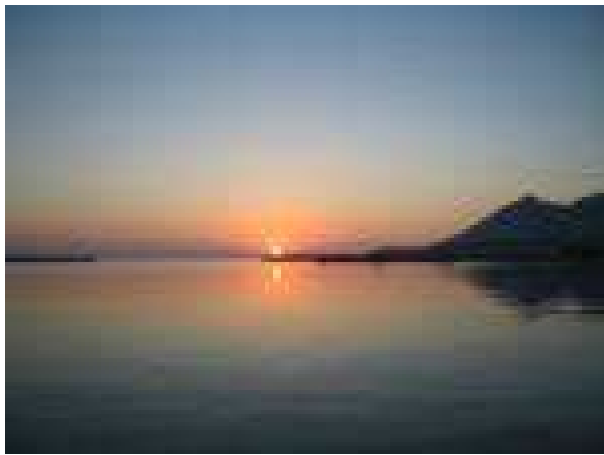
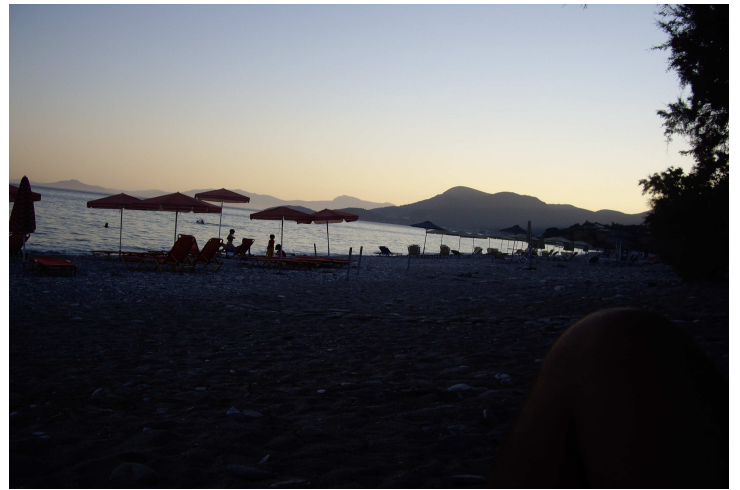
Στη αριστερή πλευρά: υπόμνημα της πόλης της Σάμου, η πόλη της Σάμου. Άποψη από το Άνω Βαθύ.

Δεξιά: Άποψη του Καρλοβάσου, κάτω η περιοχή Σεϊτάνι

Αριστερά: η γνωστή παραλία Ποτάμι Καρλοβάσου, κάτω το ποτάμι του Καρλοβάσου, τα νερά του καταλήγουν μέσω υπόγειων ρευμάτων στην παραλία της περιοχής.

Επάνω και αριστερά: Εικόνες από την περιοχή Μαραθοκάμπου

Αριστερά: Το λιμάνι του Πυθαγορείου με κότερα που δένουν κάθε καλοκαίρι
Δεξιά: Αεροφωτογραφία της παραλίας Ποτοκάκι και της περιοχής του Πυθαγορείου που φαίνεται στο βάθος